

QEQQATA KOMMUNIA

**Meeqqat illersuisuata Qeqqata Kommunianut
angalanerminit nalunaarusiaa, 2017**

Meeqqat Pisinnaatitaaffiik Sullissivik

Qeqqata Kommunia

MEEQQAT ILLERSUISUATA QEQQATA KOMMUNIANUT ANGALANERMINIT NALUNAARUSIAA, 2017

SAQQUMMERSITSISQQ MIO – Meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit sullissivik, Postboks 1290, Issortarfimmut 1B, 3900 Nuuk, Grønland, www.mio.gl

SAQQUMMERFIA Oktobari 2017

ALLATTUT Meeqqat Illersuisuat Aviâja Egede Lynge, MIO-p allattoqarfia

ILIOQQAASQQ Nuisi grafik

ASSIT Pisuusaartitsilluni assilisat

QEQQATA KOMMUNIA

Meeqqat illersuisuata Qeqqata Kommunanut
angalanerminit nalunaarusiaa, 2017

Meeqqat Pisinnaatitaaffiik Sullissivik

**”Angerlarsimaffik
toqqissisimasoq naluara,
tassali imertut
akornaniingaarama.”**

**”Uagutsinni misigisarpunga, soorlu
angajoqqaama piffissaqarfiginngikkaannga.
Assersuutigalugu anaanaga ulloq
allortarlugu imertarpoq. Tamanna
nuannaangissutigisarpara”.**

**”Angerlarsimaffik toqqissisimasoq
tassaavoq meeqqat asaneqarfiat.
Angajoqqaat meeqqaminnik tusarnaarfiat.
Oqaloqatigiiffiusinnaasorlu”.**

**”Angajoqqaama
annertuumik imerlutillu
hashimik pujortartarnerat
misiginikuuara”.**

**”Atualeramali atuarneralu
tamangajaat pimmatigineqar-
tarpunga. Taamaamat imminut
akueriuminaatsittaqaanga”.**

**”PS. Anaanaga maqaasivara.
Qaammaterpassuarni takunngilara.
Naak maaniikkaluartoq tusarfigineq
ajorpara”.**

**”Pitsaaneruvoq inersimasut
meerartaartarpata, aatsaat
paarisinnaaleraangamikkit”.**

SIULEQUT

Meeqqat Illersuisuat aamma Meeqqat pillugit Siunnersuisoqatigiit pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 11, 22. november 2011-meersumi § 8, imm. 1, nr. 4 naapertorlugu, Nalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissutaani aalajangersakkat aallavigalugit, Meeqqat Illersuisuattut meeqqat Kalaallit Nunaanniittut inuunermi atugaat nalilersortussaavakka.

Tamatumunnga atatillugu 2017-imi 23. april - 6. maj Qeqqata Kommunianiippunga meeqqat atugaat pillugit meeqqat inersimasullu oqaloqatigiartorlugit. Meeqqat inuusuttullu amerlasuut inuulluurtut naapippakka. Meeqqat, inuusuttut inersimasullu Qeqqata Kommuniani najugaqarnertik nuannaarutigalugu oqariartuutigaat.

Ajoraluartumillu aamma meeqqat inuusuttullu ingerlanerliortut imaluunniit pitsaasumik inuuneqangitsut naapippakka. Maqaasinerit, atugarliuteqarnerit isumassorneqarnissamilu amigaateqarnerit meeqqat amerlavallaartut oqaluttuariivaat. Meeqqat naapitakka oqaluttuarput angerlarsimaffinni atornerluiffiusuni najugaqarnerminnik, eqqortumillu ikiorserneqartannginnerminnik. Meeqqat timikkut tarnikkullu nakuuserfigineqarnermik misigisartut. Meeqqat angajoqqaanik aalakoortanngitsunik maqaasisaqarnerminnik oqaluttuuppannga. Meeqqat oqaluttuurtut angerlarsimaffik toqqissisimasoq sunaasoq nalullugu.

Meeqqat oqariartuutaasa ersersippaat, meeqqat tunngaviusumik pisinnaatitaaffii malinneqanngitsut. Meeqqallu Illersuisuattut matumuuna meeqqat oqaasii misilittagaallu nalunaarut manna aqqutigalugu ingerlateqqippakka. Nalunaarusiaq inersimasunut aamma Qeqqata Kommunianut saaffignippoq, meeqqat inuunermi pitsaasumik tunngavissineqqaqullugit.

Nalunaarusiaq nakkutilliinerunngilaq, ilisimatusarnerunani imaluunniit piviusunik ujarlerluni nalunaarusiaanani, tassataallunili pingaartumik meeqqanik, aammali angajoqqaanik, sulisunit allanillu meeqqat qanoq-inneri pillugit oqariartuutaasunik oqaluttuarineqartunillu katersineq. Illoqarfinni nunaqarfinnilu nuannersorpassuarnik misigisaqarpugut; misigisat oqaluttuarineqartullu tamakku immikkut kommunimut saqqummiunneqarumaarput. MIO nalinginnaasumik kinaasutsimik isertuussinissamik politikkeqarpoq, tamatumalu kinguneraa illoqarfiit nunaqarfillu ataasiakkaat nalunaarusiami immikkut ersersissannginnatsigit. Suliani ataasiakkaani malitseqartitsinissaq pisariaqartillugu, tamakku oqartussasunut eqqortunut ingerlateqqinneqareerput.

Immikkorluinnaq pingaartippara oqaatigissallugu nuannaarutigigatsigu, sumiikkaluaraangattaluunniit ilassinilluarneq, soqutiginninneq suleqataajumassuserlu naammattortuarakkit. Sumiiffinni ataasiakkaani nukissaqarluortoqartoq, ullut tamaasa inoqatiminnillu ajornartorsiortunik ullut tamaasa inuunerannik oqilisaassisinnaasunik peqartoq angalanerup takutippaa.

Taamaammat meeqqat, angajoqqaat inersimasullu tamaasa – matumani sulisut politikerillu ilanngullugit – oqaloqatigisimasagut qujaffigerusuppakka. Sumiiffinni arlalinni meeqqanut politikkiortoqarlunilu meeqqanik isiginneriaasissat suliarineqarsimapput, taamatullu meeqqat pisinnaatitaaffii politikkikkut oqallinnermi inituneruleralluttuinnarlutik.

Suliffeqarfiit inuillu ataasiakkaat angalaneq manna sioqqullugu angalanerullu nalaani MIO-mik tapersersuisimasut aamma qujaffigerusuppakka. Ikiuussimanngitsuugussi angalaneq iluatsissimanaviangikkaluarpoq.

Naggasiullugu meeqqat inuunertik pillugu oqaluttuurtut qamanga pisumik qujaffigiumavakka.

Qujanarsuaq.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Aviaja Egede Lyngé

Meeqqat Illersuisuat

IMARISAI

1. ALLAQQAASIUT	10
1.1 Meeqqat Illersuisuata inissisimanagera suliaasaalu	10
1.2 Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissutaannut naleqqiullugu Kalaallit Nunaata pisussaaffii	10
1.3 Meeqqat oqariartuutaat: Meeqqat pillugit nalunaarut	11
2. PINGAARNERTUT NALILIINERIT	12
2.1 Qeqqata Kommuniani hashimik atornerluineq annertoq	12
2.2 Tarnikkut annersaasarneq atugaavoq	12
2.3 Pisortaqarfinni nukissaaleqineq piginnaasakinnerlu	12
2.4 Meeqqat innarlerneqarsimasut ikiorserneqarneq ajortut imaluunniit naammaginangitsumik ikiorneqartarlutik	12
2.5 Meeqqat timikkut annersaanernik misigisaqartarput	13
2.6 Killilersuinngitsumik amigartumillu meeqqanik perorsaaneq	13
Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissutaat	13
3. PAASISSUTISSATIGUT TUNNGAVIIT PERIUTSILLU	14
3.1 Meeqqanik peqataatitsineq: meeqqanik oqaloqateqarneq sammisaqartitsinerlu	15
3.2 Innuttaasunit saaffiginnissutit	17
3.3 Nalunaartussaataaneq aamma kinaassutsinik isertuussineq	18
MIO-P MEEQQANIK ISIGINNERIAASIA	19
4. MEEQQAP ILLERSORNEQARNISSAMUT PISINNAATITAATTAFFEQARNERA	20
4.1 Meeqqat kinguaassititigut atornerlugaasimasut ikiorneqarneq ajorput imaluunniit naammaginangitsumik ikiorneqartarlutik	20
4.1.1 Maluginiakkat	20
4.1.2 NP-Immikkoortoq 34: Meeqqap kinguaassititigut atornerlunneqarnissamut illersorneqarnissani pisinnaatitaaffigaa	21
4.2.2 NP-immikkoortoq 33: Meeqqap imigassamut hashimullu illersorneqarnissamut pisinnaatitaaffia	23
4.2.3 MIO-p innersuussutai	23
4.3 Meeqqat timikkut tarnikkullu persuttaanermik misigisaqartartut	23
4.3.1 Maluginiakkat	24

4.3.2 NP-immikkoortoq 19: Meeqqap persuttagaanissamut naalliutsitaanissamullu illersorneqarnissaminik pisinnaatitaaffia	25
4.3.3 MIO-p innersuussutai	25
5. MEEQQAP INERIATORNISSAMUT ILINNIAGAQAARNISSAMULLU PISINNAATITAFFEQARNERA	26
5.1 Meeqqap ilinniaqqinnissamut pisinnaatitaaffia unammillernartoqarfiuvoq	26
5.1.1 Maluginiakkat	26
5.1.2 NP-immikkoortut 28 aamma 29: Meeqqat ineriatornissamut ilinniagaqaarnissamullu pisinnaatitaaffi	28
5.1.3 MIO-p innersuussutai	28
5.2 Angajoqqaatut akisussaaffiup ilisimalluarneqarneranik patajaallisaanissamillu pisariaqartitsineq	28
5.2.1 Maluginiakkat	29
5.2.2 NP-immikkoortoq 5 aamma 18: Angajoqqaatut akisussaaneq aamma meeqqanik perorsaaneq	30
5.2.3 MIO-p innersuussutai	31
5.3 Ornittakkanik sunngiffimmilu sammisassanik amigateqarneq	31
5.3.1 Maluginiakkat	31
5.3.2 NP-Immikkoortoq 31: Meeqqap sunngiffeqarnissamut, qasuersaarnissamut pinnguarnissamullu pisinnaatitaaffeqarnera	32
5.3.3 MIO-p innersuussutai	32
5.4 Meeqqat inuunerminni atugarisaat peqqissusaallu	32
5.4.1 Maluginiakkat	32
5.4.2 NP-Immikkoortoq 24 aamma 27: Meeqqap peqqinnissamut nammaginantumillu inuunermi atugaqarnissaminut pisinnaatitaaffeqarnera	32
5.4.3 MIO-p innersuussutai	33

6. MEEQQAP IKIORNEQARNISSAMIK PISINNAATITAAFFEQARNERA	34
6.1 Suliat amigartumik kigaappallaartumilluunnit suliarineqartarnerat	34
6.1.1 Maluginiakkat	34
6.1.2 NP-Immikkoortoq 3, 26 aamma 39: Meeqqap isumaginninnikkut isumannaatsuunissamik pisinnaatitaaffeqarnera	36
6.1.3 MIO-p innersuussutai	36
6.2 Meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsimasut eqqugaaqqajaanerusarput	37
6.2.1 Maluginiakkat	37
6.2.2 NP-Immikkoortoq 20 aamma 25: Meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartut immikkut ikiorneqarnissaminnik pisinnaatitaaffeqarnerat aamma pisortat paarsinermik aqqissuussinernik nakkutilliinerat	38
6.2.3 MIO-p innersuussutai	38
6.3 Meeqqat innarluutillit imaluunniit meeqqat ilikkarniarnermik ajornartorsiuteqartut qarsupinneqartarput	39
6.3.1 Maluginiakkat	39
6.3.2 NP-Immikkoortoq 23: Meeqqat innarluutillit ataqinassuseqartumik inuunissamut pisinnaatitaaffeqarput	40
6.3.3 MIO-p innersuussutai	40
6.4 Meeqqat imminut toqoriaratarsinnaasut aamma meeqqat innarlugaasimasut ikiorneqarneq ajorput	40
6.4.1 Maluginiakkat	41
6.4.2 NP-Immikkoortoq 39: Meeqqap timikkut tarnikkullu ikiorneqarnissamik aamma katsorsarneqarnissamik pisinnaatitaaffeqarnera	41
6.4.3 MIO-p innersuussutai	41
7. NUNAQARFINNUT IMMIKKUT TUNNGASSUTEQARTUT	42
7.1 MIO-p innersuussutai	42
8. INERNILIUSSAQ INNERSUUSSUTILLU	
8.1 Meeqqap illersorneqarnissaminik pisinnaatitaaffia	43
Meeqqat innarlugaasut ikiorneqarneq ajorput nammaginangitsumilluunniit ikiorneqartarlutik	43

Qeqqata Kommuniani hashimik atornerluineq annertoq	43
Timikkut tarnikkullu persuttaasarneq atugaaqaaq	44
8.2 Meeqqap ineriatornissamut ilinniagaqarnissamullu pisinnaatitaaffeqarnera	44
Meeqqat atuarfimmi inaarutaasumik misilitsinseq ajortut	44
Killilersuinngitsumik amigartumillu meeqqanik perorsaaneq	45
Meeqqat ornittakkanik sunngiffimmilu sammisassanik amigaateqarput	46
Meeqqat timikkut tarnikkullu peqqissusiat ernumanaateqartoq	46
8.3 Meeqqap ikiorneqarnissamik pisinnaatitaaffeqarnera	47
Aaqqissugaanerup iluani nukissanik piginnaasanillu amigaateqarneq	47
Meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarnissamik namminneerlutik kissaateqartut	47
Meeqqat innarluutillit imaluunniit meeqqat ilikkarniarnermik ajornartorsiuteqartut qarsupinneqartarput	48
Meeqqat imminut toquriataarsinnaasut aamma meeqqat innarligaasimasut ikiorneqarneq ajorput	48
Nunaqarfinni meeqqat	49
Meeqqat puigukkat	49
8.4 Meeqqat tassaapput namminneq inuunertik pillugu immikkut ilisimasallit. Aperisakkit. Naalaartakkit.	49
8.5 Paquminartunut nipangiussinernullu illuatungiliunneq	49
9. MEEQQAT NAMMINNEQ INNERSUUSSUTAAT	50
9.1 Meeqqanik peqataatitsineq	50
9.1.1 Ilaqutariit hashimik ajornartorsiutillit ikiorneqarnissamik ima neqeroorfigineqassapput	50
9.1.2 Hashimik ajornartorsiutit ima aaqqinneqassapput	50
10. ENGLISH RESUMÉ	52
ILANNGUSSAQ 1: PILERSAARUT – QEQQATA KOMMUNIA	53
ILANNGUSSAQ 2: MEEQQAT ATUKKATIK PILLUGIT PEQATAATILLUGILLUGIT TUSARNIAAVIGINEQARNERI QEQQATA KOMMUNIA – APRIL/MAJ 2017	57
ILANNGUSSAQ 3: ILLERSORNEQARNISSAMUT, IKIORNEQARNISSAMUT TOQQISSISIMASUMILLU ANGERLARSIMAFFEQARNISSAMUT PISINNAATITAFFIIT (EQIMATTANI SULINEQ)	58

1. ALLAQQAASIUT

1.1 Meeqqat Illersuisuata inissisimanagera suliaasaalu

Meeqqat Illersuisuat aamma MIO Kalaallit Nunaanni immik-kut ittumik pisinnaatitaapput meeqqat atugaannik pisinnaati-taaffisalu qulakkeerneqarnerinik nakkutiginnittussatut. Meeqqat Illersuisuata nakkutigisarpaa inatsiliorneq ulluin-narnilu suleriaatsit, Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaa-titaaffii pillugit Isumaqatigiissutaat naapertorlugu Kalaallit Nunaata pisussaataaffiinut naapertuunnersut.

Meeqqat Illersuisuata suliaasarai meeqqat pisortatigoortu-mik namminerisamillu pisinnaatitaaffiisa soqutigisaasalu siu-arsarnissaat, aamma inuiaqatigiinni meeqqat atugarisaasa isiginiarneqarnissaat paasissutissiissutiginnissaallu.

Meeqqat Illersuisuat meeqqat atugarisaat pillugit ilisimasanik peqataatsiuarlunilu paasissutissanik katersiuartassaaq, aamma politikerinut inersimasunullu allanut, meeqqat inuu-suttullu pillugit aalajangiartunut naleqqiullugu, meeqqat sinnerlugit oqaaseqartartuussalluni.

MIO meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit siunnersuisarlunilu maalaarfissat pillugit ilitsersuisarpoq, politikikkut arlaan-naannulluunniit attuumassuteqartuunani.

Meeqqat Illersuisuata april-maj 2017-imi Qeqqata Kommuni-anut angalanerata siunertaraa, meeqqanik peqataatitsinis-saq aamma inuunerminni atugarisatit pillugit isumaannik tusarniaaffiginissaat.

Periutsimi tunngaviupput oqaloqatigiinnerit, ilinniartitsinerit aamma meeqqanik inersimasunillu sammisaqartitsinerit. Taama suleriaaseqarnikkut periarfissaqarpoq ilaatigut meeqqat pisinnaatitaaffiinik siunnersorlugillu ilitsersornis-saat ilaatigullu meeqqat inuunerminni atugarisaat pillugit ili-simasaqalernissaq.

Nalunaarussiaq manna tunuliaqutaralugu Meeqqat Illersuisu-ata kissatigaa Kalaallit Nunaata Qeqqani meeqqat atugarisaat pillugit paasissutissiinissaq, manna pissutsit misiginerisut oqallisissanngortinnissaat aamma tamat oqalliffianni meeq-qat sinnerlugit saqqummernissaq.

MIO-p angalanerinit nalunaarussiaq allat uunga saaffiginnillu-ni: mio@mio.gl aamma uani: www.mio.gl piniarneqarsin-naapput.

1.2 Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigi-issutaannut naleqqiullugu Kalaallit Nunaata pisussaaffii

Kalaallit Nunaata Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaati-taaffii pillugit Isumaqatigiissutaata maleruarnissaa pisussaaf-figaa. Meeqqat pillugit Isumaqatigiissummi immikkoortoq 3.2-mi ersippoq:

"Naalagaaffiit peqataasut meeqqap ineriartornermini pisari-aqartitaatut illersorneqarnissaa isumagineqarnissaalu pisin-naatitaaffiit pisussaaffiillu meeqqap angajoqqaavinut, taakku sinnerlugit perorsaasumut inunnuluunniit allatut inatsisinik tunngaveqarlutik meeqqamut akisussaaffiginittunut atuut-tut naapertorlugit isumannaallisassavaat, tamannalu siuner-taralugu inatsiseqarnerup tungaatigut aammalu allaffissor-nikkut iliuisissanut maleruagassanik naleqquttunik tamanik aalajangersaassallutik."

Tamanna isumaqarpoq, Kalaallit Nunaata, meeqqat 18-it in-orlugit ukiullit, uanilu eqqartorneqartut meeqqat Qeqqaniit-tut, qulakkiissagaa illersorneqarnissaat isumassorneqarnis-saallu peqqillutik peroriartornissaannut tunngaviliisumik, su-liniullu sunniuteqarluassasoq.

Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isu-maqatigiissutaat malillugu aamma Kalaallit Nunaat pisussaaf-feqarpoq meeqqat ataasiakkarlugit eqimattakkarlugillu tusassallugit atugaat taakkununga tunngasut pillugit:

"Naalagaaffiit peqataasut qulakkiissavaat meeqqap, nammi-neerluni isummaminik saqqummiussisinnalereersup, isum-maminik taamaattunik pissutsini meeqqamut namminer-mut tunngassutilinni tamani akornuserneqarani oqaatiginnissin-naatitaanissaa; meeqqap isummaminisut saqqummiussai qas-sinik ukioqarnera aammalu inerisimassusia naapertorlugit pingaartinneqartassapput" (immikkoortoq 12.1).

Meeqqat namminneq isummatik misilittakkatillu pappiaqqami saqqummiuppaat. Meeqqat inuunerminni atugarisatik pillugit namminneq oqaasii tassaapput meeqqat inuunerat eqqarsaataallu pillugit paasinninissamat toqqaannartumik tunngaviit. Tassuunakkut inersimasut akisussaasut takusinnaavaat sutigit suliniuteqartariaqarnerlutik pissusilersuutinilluunniit allannguillutik

1.3 Meeqqat oqariartuutaat: Meeqqat pillugit nalunaarut

Ajornartorsiutit pillugit paasissutissarpassuit aqqiissutissatullu siunnersuutit Meeqqat Illersuisuata, siunnersortip aamma meeqqanut siunnersortip Qeqqata Kommuniani meeqqanit inuusuttunillu pissarsiarinikuusaat meeqqat pillugit imikkut nalunaarusiami saqqummiunneqassapput.

2. PINGAARNERTUT NALILIINERIT

Qeqqata Kommuniani illoqarfinni nunaqarfinnilu Meeqqat Illersuisuata tikeraangaani meeqqat atugarisaat nalinginnaasumik assigiinngissuteqaqaat. MIO-p meerarpassuit inuunerisuullutillu, inuunermut sapiissuseqarlutik aamma isumasuulluurtunik inersimasortaqlutik inuusut, naapillugillu oqaloqatigivai.

Meeqqat Illersuisuatali aamma meeqqat inuusuttullu isumasorneqarnissamik illersorneqarnissamillu – pisinnaatitaaffigisaminnik – pissarsineq ajortut amerlaqisut naapippai.

ANGAJOQQAANIT ILAUTTANILLU SUMIGINNAANERIT ASSIGIINNGITSUT PINGASUT NALUNAARUTIGINEQARPUT

- **Angajoqqaat, tarnikkut nappaateqarneq pissutigalugu meeqqaminnik sumiginnaasut**
- **Angajoqqaat, hashimik imigissamillu ajornartorsiuteqartut**
- **Angajoqqaat, meeqqaminnik perorsaanissamut sakkussaminnik amigaateqartut**

Taamaammat Meeqqat Illersuisuata, Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqaatigiissutaat naapertorlugi pisussaaffiit piviusunngortinniarnernanni, ajornartorsiutit imaannaanngitsut arlaqartut ernummatiginerat oqariartuutigiumavaa ukunani: (immikkoortut 3, 5, 18, 19, 20, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 33, 34, 39):

2.1 Qeqqata Kommuniani hashimik atornerluineq annertoq

Qeqqata Kommuniani hashimik atuneq annertuumik ajornartorsiutaasoq takuneqarsinnaavoq. Meeqqat inuusuttullu arlaqartut ilaqutariinni atornerluisuni inuupput, pisariaqartitaminnillu ikiorserneqartaratik. Isumaqaqqajaasoqartarpoq hashi ajoqutaanngitsaq. Hashi isertuanngivilluni niuerutigineqarlunilu pujortarneqartarpoq.

2.2 Tarnikkut annersaasarneq atugaavoq

Pimmatiginninneq tassaavoq tarnikkut annersaaneq, Qeqqata Kommunianilu atugaaqaluni. Meeqqat nalunaarutigaaat pimmatiginninneq pingaartumik atuarfinni pisartoq, atuartullu amerlasuut iliuuseqartoqarnerunissaa ersiinnartumillu pimmatiginnittoqartarneranut naleqqiullugu ikiorsisoqartarnissaa ujartorpaat. Tarnikkut annersaasarneq meeqqaniinaq nalunaarutigineqanngilaq – aamma inersimasut akornanni atugaavoq.

2.3 Pisortaqlarfinni nukissaaleqineq piginnaasakinnerlu

Innuttaasut arlaqartut misigisarpaat, saaffiginnissutitik kommunimut uniinnartut, iliuuseqartoqarnerlu ajortoq. Sulisut angajoqqaallu kissaatigalugu oqariartuutigaat, meeqqat inuusuttullu pillugit ernummateqarnermik nalunaarutiginninnermillu suliat iliuuseqarfigineqartarnissaa ikiorsiivigineqartarnissaallu.

2.4 Meeqqat innarlerneqarsimasut ikiorserneqarneqarneq ajortut imaluunniit naammaginngitsumik ikiorneqartarlutik

Meeqqat Illersuisuat aamma MIO meeqqanik kinguaassiutitigut atornerluinerit pillugit assigiinngitsorpasuumik oqaluttuunneqarput, taamatullu kinguaassiutitigut atornerluisoqarneranik pasitsaassaqaartoqarnerani annikippallaamik pisoqartarneranik imaluunniit iliuuseqartoqarneq ajorneranik oqaluttuunneqarlutik. Kinguaassiutitigut atornerluisoqarneranik pasitsaassisoqartillugu qanoq iliortoqartarnissaanik inersimasut akornanni ilisimasakinneq annertoqaaq.

2.5 Meeqqat timikkut annersaanernik misigisaqartarput

Meeqqat Illersuisuata aamma MIO-p assut isumakulunnar-tippaat, meeqqat amerlasuut oqaluttuarmata, angerlarsimaf-fimminni nakuusernernerik misigisaqartarlutik. Ilaasa nammin-neq annersarneqarlutik misigisimavaat, allallu ilaqutariinni timikkut annersaanerit isiginnaartarsimallugit. Annersaa-sarneq arlalitsigut – tamatiguunngitsorli – pisarpoq imigissa-mik hashimillu atuinermtut atatillugu.

2.6 Killilersuinngitsumik amigar-tumillu meeqqanik perorsaaneq

Sulisut arlaqartut angajoqqaat perorsaariaasiat "killilersuin-ngitsutut" amigartutullu misigisarlugu oqaluttuaraat. Inersi-masut amerlasuut nalinginnaasumik meeqqanik perorsaaneq pillugu paasissutissanik ilisimatitsissutinillu ujartuisarput, taa-matullu angerlarsimaffimmi atornerluinerup meeqqat ineri-atornerannik qanoq sunniisarneranik ilisimasat siammaan-neqarnissaat kissaatigineqarluni. Meeqqat inersimasullu oqaluttuarput, angajoqqaartoq inersimasut imerlutillu hashimik atuileraangata – ataasiarlunilu angajoqqaat pinia-riarmata – meeqqaminnik kisimiititsisartunik. Meeqqat ullup tulliani atuarnissaminut piareeqqatikkumallugit innartinnis-saat naammattumillu nerisinnissaat akisussaaffittut tigune-qartanngilaq.

Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissutaat

Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat pillugit Isumaqatigiissutaat Naalagaaffiit Peqatigiit ataatsimeersuarnerani 20. novembari 1989 akuerineqarpoq.

Isumaqatigiissut ulluinnarni Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissutaannik taaneqartar-poq. Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissutaa nunanit 193-init atuutsilerneqarnikuuvoq, taakkunani ilaalluni Danmark, Kalaallit Nunaat taassuma ataa-niilluni. Kalaallit Nunaat 1992-imi aalajangerpoq, Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat pillugit Isumaqatigiissutaat Kalaallit Nu-naanni aamma atuutissasoq, taamaalilluni imminut pisussaaf-figerluni isumaqatigiissummi immikkoortut piviusunngortis-sallugit, qulakkiissallugillu atuutilernissaat.

Isumaqatigiissut inatsisaanngilaq, taamaammallu nunat tassunga ilanngussimasut isumaqatigiissut malillugu eqqar-tuunneqarsinnaanngillat pillarneqarsinnaanatillu, Naalagaaf-fiit Peqatigiilli ataani ataatsimiititap akuttoqatigiimmik pisar-tumik nalilertarpaa nunat, tassanilu aamma Kalaallit Nunaata, isumaqatigiissut malinneraat. Kalaallit eqqartuussiviisa maa-laartarfiillu isumaqatigiissut atorsinnaavaat suliassat ataasiak-

kaat nalilersornerannut, taamaalillutik naliliisinnaallutik inger-latsiviit malittarisassat allallu isumaqatigiissummut akerliusu-mik atorneqarnersut. Isumaqatigiissut ulluinnarni sulinermi aalajangiisuunngikkaluartoq, ingerlatsiviit tamarmik qulak-keertussaavaat isumaqatigiissutip malinneqarnissaa – aamma ulluinnarni aalajangigassani.

Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isu-maqatigiissutaa nunarsuarmi tamarmi meeqqanut 18-it inor-lugit ukiulinnut atuuppoq, meeqqamullu pitsaanerpaamik aallaaveqarnissaq qulakkiissallugu.

Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissutaa immikkoortunut sisamanut aggulunneqakkajuppoq:

- Meeqqap tunngaviumik pisinnaatitaaffii
- Meeqqap ineriartornissaminut pisinnaatitaaffii
- Meeqqap illersorneqarnissaminut pisinnaatitaaffii
- Meeqqap aalajangeeqataasinnaanerminut pisinnaatitaaffii

3. PAASISSUTISSATIGUT TUNNGAVIIT PERIUTSILLU

MIO-p sulinermini tunngaviisa pingaarnarpaat ilagimmassuk, meeqqat inuusuttullu peqataatinnissaat. MIO-p periusaani qitiutinneqarluinnarpoq, meeqqat inuusuttullu atugarisaat pillugit oqaloqatigiartorlugit nunap immikkoortuinut assigiingitsunut angalaartarnissaq. Angalanerni taakkunani meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit siunnersuisoqarlunilu ilitersuisoqartarpoq, ilutigisaanillu atugarisaat pillugit paasissutissanik katersisoqartarluni.

2017-imi 23. aprilimiit 6. maajimut Qeqqanut angalanermi peqataapput Meeqqat Illersuisuat Aviâja Egede Lynge, siunnersorti Nauja Benjaminsen aamma meeqqanut siunnersorti Ellen Bang Bourup. Saniatigut Meeqqat Illersuisuata MIO-llu sulinerannut peqataavoq sungiusarluni sulisoq Luvisa Amaaliaaraq Petersen.

Uku tikinneqarput

- Atammik
- Napasoq
- Maniitsoq
- Kangaamiut
- Sisimiut
- Sarfanguit
- Itilleq

(tak. Ilanngussaq 1: Avataani pilersaarut – Qeqqata Kommunia).

Meeqqat Illersuisuat, siunnersorti aamma meeqqanut siunnersorti meeqqanik inuusuttunilli 1.-10. klassini atuartunik 241-nik atuarfinni oqaloqateqarlutillu sammisaqartitsipput:

ILLOQARFIK/ NUNAQARFIK	UKIOQATIGIIAAT/ ALLORARFIK	QASSIT
Atammik	Tamaasa	22
Napasog	Tamaasa	7
Maniitsoq	9. klassit	35
Kangaamiut	Akulliit angajulliillu	28
Sisimiut – Nalunng. Atu.	9. klassit	30
Sisimiut – Nalunng. Atu.	10. klassit	35
Sisimiut – Minngort. Atu.	9. klassit	32
Sisimiut – Minngort. Atu.	10. klassit	38
Sarfanguit	Tamaasa	11
Itilleq	Tamaasa	3
Katillugit		241

Atuarfiit pisortaasa politikerillu naapeqatiginerisa saniatigut MIO-p sulisut oqaloqatigai (ilinniartitsisut, perorsaasut/ikiorit, ilinniartitsisut siunnersuisartut, Ilaqutariinnik Sullissivinni sulisut, atuartut angerlarsimaffii, (akissarsissutigalugu) angajoqqaarsiaasartut, atuarfiit siulersuisuini ilaasortat il.il.).

Atuartut oqaloqatigineqarlutillu sammisaqartinneqarput, taakkunangalu arlalinnit allaganngorlugit oqaaseqaatinik pisarsisoqarluni.

**Meeqqat inersimasullu
saaffiginnittut katillugit 296
Inersimasut 128 Meeqqat 168**

**MIO katillugit meeqqanik 241-nik
sammisaqartitsivoq, atugarisaallu
pillugit paasissutissanik
katersuiffialugit.**

**Angalanerup matuma siuliminiit
allaassutigaa, maanna meeqqanik
saaffiginnissutit inersimasunit
saaffiginnissutinit amerlanerunerat.**

Sulisut (ilinniartitsisut, meeqqerivinni sulisut, klubbini aqutsisut il.il.) aamma politikerit 101

**MIO-p angalarnerisa 2014-imi
aallartinneriniit meeqqanik
inersimasunillu saaffiginnittarnerit
nalinginnaasumik amerliartornerat
misiginikuuaa.**

Meeqqat Illersuisuata MIO-llu meeqqat atugarisatik pillugit oqaluttuarnissamut, allataqarnissamut imaluunniit titartaanissamut nammattumik inersimasutut nalilerneqartut tusarniaaviginissaat salliutippaat.

MIO-p Qeqqata Kommunianut angalanera sioqqullugu, suleqatigisassat tamarmik telefonikkut emailikkulluunniit attaveqarfigineqarput, sumiiffissat, piffissat allatullu periarfiusinnaasut suleriaasissallu isumaqatigiissutigineqarlutik.

Nalunaarusiaq aamma meeqqat pillugit immikkut nalunaarusiaq meeqqat oqariartuutaannik imaqartoq, Qeqqata Kommunianut ingerlateqqinneqarput, taamaalilluni nalunaarutip avammut saqqummiunneqannginnerani kommunip tiguaa.

MIO sap.ak. 42-mi, oktober 2017-imi, Sisimiuniippoq, nalunaarutit tamaasa kommunimut saqqummiukkiartorlugit, kommunilu nalunaarutit imarisaat pillugit apeqquteqaateqarnissamut periarfissillugu.

3.1 Meeqqanik peqataatitsineq: meeqqanik oqaloqateqarneq sammisaqartitsinerlu

Meeqqanik peqataatitsineq qanoq isumaqarpa?

Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissutaata meeqqat tusaaneqarnissamik pisinnaatitaaffilerpai. Meeqqap pisariaqartitai qulaajarneqarsinnaanngillat meeqqap nammineq silarsuarisaminik isiginneriaasia peqataatinngikkaanni. Tamatuma kinguneraa meeraq nammineq isummaminik saqqummiisinnaasoq, taakkunannga saqqummiinissaminut pisinnaatitaaffii qulakkeerneqassasut, meeqqap isummorsorneri ukiuinut inersimassusianullu

naleqqiullugit naammaginartumik aamma naleqartinneqassasut. Tamatumani pisariaqarpoq inersimasut meeqqamik naalaarnissaat oqaatsillu meeqqamut naleqqussakkat atorlugit meeqqamik attaveqarnissaat.

MIO-p periutsimigut meeqqat sumiiffiini naapittarpai meeqqallu pisinnaasaat piumasaallu tunngavigisarlugit. MIO-p tunngaviusumik isiginneriaaserivaa, meeqqat tassaasut namminneq inuunermikkut immikkut ilisimasallit, inersimasullu akisussaaffigigaat meeqqat oqaasiisa eqqarsaataasalu tusarniarnissaat, tassuunakkut meeqqat takuneqartutut, tusaaniarneqartutut peqataatitaasutullu misigeqqullugit. Tamanna aallaavigalugu inersimasut aalajangersinnaavaat, meeqqamut suna pitsaanerpaassanersoq.

Meeqqanik oqaloqateqarnerni pingaartinneqarpoq, Meeqqat pillugit Isumaqatigiissummi immikkoortunik aallaavilinnik sammisaqartitsinissaq, makkua pillugit:

- meeqqap illersugaanissamik pisinnaatitaaffia
- meeqqap ikiorneqarnissamik pisinnaatitaaffia
- meeqqap angerlarsimaffimmi toqqissisimasumi peroriartornissaminik pisinnaatitaaffia

Meeqqat angerlarsimaffik toqqissisimanartoq qanoq isumaqartinnerlugu oqaluttuarnissaminnut periarfissinneqarput, allannissaminnut titartaanissaminnulluunniit, taamatullu meeqqat periarfissaqartinneqarput toqqissisimanartinngisagarunik oqaatiginissaanut.

Meeqqanik oqaloqateqarnermi sammineqarput, inersimasut meeqqanik paarsilluassagunik qanoq iliortarnissaat aamma ikiortariaqaraanni sumut saaffiginnittoqarsinnaanersoq.

Meeqqat amerlanerit allallutik akissuteqarput amerlanngitsullu titartakkanik tunniussillutik.

MIO atortussanik atuarfiliaassivoq

Peqqissuseq pillugu arpaqattaarneq¹

Atuartut iligiikkaarlutik pappialarsuup tungaanut arpattasapput tassanilu peqqinnartumik peqqinnaangitsumillu allataqarlutik/titartaallutik². Taava meeqqat oqaloqatigissavagut allassimasaat/titartarsimasaat pillugit meeqqallu eqqarsaatersuutaat meeqqat pisinnaatitaaffiitut attavilersorlugit.

Tamatuma kingorna atuartut meeqqat illersugaanissamik, ikiorneqarnissamik toqqissisimasumillu angerlarsimaffeqarnissamik pisinnaatitaaffii pillugit apeqqutinik suliaqarlutik ingerlaqqissapput³.

Meeqqat toqqissisimaneq pillugu workshoppertinneqarnerat

Meeqqat apeqqutit uku oqallisigissavaat:

- Angerlarsimaffik toqqissisimasooq sunaava? Nuannersumik angerlarsimaffeqassagaanni qanoq iliortoqassava? Ilissinni qanoq ippa?
- Meeqqat nuannersunik nuanninngitsunilluunniit misigisaqaraangamik, timimikkut qanoq misigisarpaat? Illit qanoq misigisaqarnikuuit?
- Meeqqat ikiorneqarnissamik pisariaqartitsigunik, kimut saaffignissinnaappat? Inersimasut meeqqatik paarilluassagunik qanoq iliortassappat?

Atuartut ilisimatinneqartarput kinaanerit isertorneqartuasasoq. Paasissutissiiffigisaminni allattarpat ukiutik aamma nukappiaraanerlutik niviarsiaaernerlutilluunniit. Paasissutissiissutit katersorneqartarput suliaqqinneqarlutillu. Sammisaaqartitsinerit tamarmik atuartut peqatigalugit naatumik naliliinermik naggaserneqartarput, MIO-lu atuarfimmuut ataqtigissaasarpoq, meeqqanik ikiorsiiffusinnaasut attaveqaataasa meeqqanik ilisimaneqalernissaat pillugu.

Niviarsiaaraq MIO-mut saaffignippoq, oqaluttuarluni ilaqtutami ilaasa angutip utoqqaanerusup kinguaassiutitigut atornerlussimagaani. MIO-p apersuutigaa, pisimasooq niviarsiaqqap qanoq misigisimaneraa, ilaatigullu oqaluttuarpoq nakorsamit misissorneqarsimanani, kissaatigisamisullu ikiorneqarsimanani. Suliaq eqqartuussivimmi suliarineqarsimavoq, angullu pinngitsuutitaalluni. Niviarsiaaraq oqaluttuarpoq tusarumaneqarsimanani aperineqarsimananilu. Aamma niviarsiaaraq tamatigut ajorsartitaasutut misigisimavoq, oqartussaasunillu pineqarnini tupigusuutigalugu.

MIO-p niviarsiaaraq siunnersorlugulu oqaluttuppa sumut kimmullu ikioqqulluni saaffignissinnaanersoq, saaffissallu allaganngorlugit tunniullugit. MIO-p niviarsiaaraq oqaluttuppa meeqqat inuusuttullu pillugit inatsiseqartoq, meeqqat inuusuttullu assigiinngitsunik ajornartorsiuteqartut ikiorneqarnissaannik siunertaqartumik. Inatsimmi ilaatigut allaqavooq inersimasut meeqqanik sullitaqartut tamarmik kommunimut sakkortusisamik nalunaartussaataasut, meeqqap peroriartornerani ineriartorneranilu ernumagisaqarunik. MIO-p niviarsiaaraq ernummatigaa, tamannalu niviarsiaqqamut oqaatigalugu. Niviarsiaqqap MIO pisinnaatippaa kommunimut nalunaarusiorsinnaatillugu, ikiorserneqarnissani siunertaralugu.

Meeqqat pisinnaatitaaffeqaramik imaanngilaq aalajangiisuussasut. MIO-p ilaanni naammattoor-tarpei inersimasut isumaqartut, meeqqat isumasi-orunik tusarnaarlugillu, meeqqat ingerlaannaq ilimagilissagaat namminneq isummatik kissaatitillu maleruarneqassasut. MIO-p misilittagai naapertorlugit, inersimasut meeqqallu piffissaqarfigalugu ilimagisaasut pillugit naleqqussaqtigiikkaangata, meeqqat kissaateqarnerup isummorsorerullu kiisalu aalajangiinerup assigiinngissutaat immikkoortissinnaasarpaat. Allatut oqaatigalugu pimoorunneqarneq tassaangilaq aalajangiineq.

1 Tak. ilanngussaq 2: "Meeqqat atugarisaat pillugit – Qeqqata Kommuniani meeqqanik peqataatitsineq tusarniaanerlu – April/maj 2017". Najoqqutatu atornerqarpoq MIO-p periusit meeqqanut najuuttunut naleqqussartarmagu. "Peqqissuseq pillugu arpaqattaarnermik" sammisaq uangaanneerpoq: "Meeqqat pisinnaatitaaffii ilinniartitsissutigigit", saqqummersitsisut: Institut for Menneskerettigheder aamma MIO.

2 Pisinnaatitaaffii pillugit sammisat uangaanneerput: Meeqqat pisinnaatitaaffii ilinniartitsissutigigit/Sæt børns rettigheder på skoleskemaet.

3 Tak. ilanngussaq 3: "Illersugaanissamut, ikiorneqarnissamut toqqissisimasumillu angerlarsimaffeqarnissamut pisinnaatitaaffik" – nalinginnaasumik apeqqutaasartoq.

3.2 Innuttaasunit saaffiginnissutit

Meeqqat Illersuisuata aamma MIO-p siunnersuinissamut pi-sussaaffiat naapertorlugu, innuttasut meeqqat pisinnaati-taaffi pillugit siunnersornissaat ilitsersornissaallu siunertaralugu inuit ataasiakkaarlugit oqaloqatiginissaat periarfissaavoq. Tamatuma kinguneraa nalinginnaasumik meeqqat atugarisaat pillugit paasisaqarneq. Innuttaasunit saaffiginninerit illoqarfinni/nunaqarfinni atuarfinni ingerlanneqartarput.

Toqqissisimalluni saaffiginnissinnaaneq pingaartinneqartarpoq, sammineqartut arlalitsigut paqumigineqartarmata, inu-illu imminnut ilisarisimalluqartarput.

Meeqqat Illersuisuata MIO-llu meeqqanit inuusuttunillu nammineerluni saaffiginnissutit amerlassusaat nuannersumik tupaallaatigaat. Tamatuma ersersippaa meeqqat amerlanerit ilitsersorneqarnissartik siunnersorneqarnissartillu kisaatigaat.

Radiukkut nalunaarutit aamma illoqarfinni nunaqarfinnilu ni-vinngaavinni nivinngaanerit aqputigalugit innuttaasut kaam-mattorneqarput meeqqat atugarisaat pillugit saqqummiar-torlutik aamma/imaluunniit siunnersorneqarnissaq ilitsersor-neqarnissarluni pillugit saaffiginnequllugit, saniatigullu MIO-mi sungiusarluni sulisup illoqarfinni tikitani paasisutissat ag-guaappai. Sisimiuni MIO Sisimiut TV-atigut Qanoruukkullu aallakaatitassiamut peqataavoq.

Innuttaasut, meeqqat, inuusuttut inersimasullu ilanngullugit MIO-mut ulluni ukunani saaffiginnissinnaapput:

- 24. april 2017 Atammik
- 25. april 2017 Napasoq
- 26.-27. april 2017 Maniitsoq
- 28. april 2017 Kangaamiut
- 1.-3. maj 2017 Sisimiut
- 4. maj 2017 Sarfanguit
- 5. maj 2017 Itilleq

3.3 Nalunaartussaaitaaneq aamma kinaassutsinik isertuussineq

Meeqqat Illersuisuat, siunnersorti aamma meeqqanut siunnersorti angalareernermik kingorna suliat 49-t meeqqanut 56-inut tunngasut nalunaarutigaat. Taakkunannga marluk politii nut toqqaannartumik nalunaarutigineqarput. Nalunaarutiginninnerit ilaatigut pipput MIO-p ernummateqarnera nalunaaruteqartussaaitaanageralu tunuliaqutaralugit, aammali meeqqanit innuttaasunillu kommuniminni suliat immi nut tunngasut aallartinneqarnissaat pillugit ikiorsertariaqar tutut misigisimasut tunuliaqutaralugit.

Nipangiussisussaaitaaneq aamma meeqqat inersimasullu illersornissaat pissutigalugit nalunaarusiami uani aqqinik ersit toqanngilaq.

Meeqqap MIO-p bamsia MIO-p qungasequtaanut poortorsimavaa

MIO-P MEEQQANIK ISIGINNERIAASIA

MIO-p sulineranut aallaaviupput MIO-p meeqqat pillugit isiginneriasii:

MEEQQAT TAMARMIK NALEQARPUP

MIO-mi saller-paatillugu inuuvugut. Taamaammap inoqatigut – meeqqat, inuusuttut inersimasullu – inuppalaartumik attaveqarfigalugillu isumassorlugillu naapittarpagut. Suliagut ataqqillugit maniguuttumik pissuseqarfigivagut, meeqqallu nammineq piumasai tunngavialugit meeraq naaperi-artarlugu.

INUPPALAARNEQ

MIO-mi inuit ataasiakkaat ataqquillunnarpagut, meeqqallu tamaasa assigiimmik naleqartutut isigalugit. Meeqqat atugarisai paasiniartarpagut, ataasiakkaanullu nalequssartarluta, taamatullu meeqqat ataasiakkaat najugaqarfisaanut nalequssarniartarluta.

MIO-MI NALUNNGILARPUP MEEQQAT TAMARMIK ATAASIAKKARLUK INUIT NAMMINIUSSEEQARTUUSUT

MIO-mi suliagut tamar-mik meeqqat namminneq misigisaannik aallaaveqarput. Uagut tassaavugut meeqqat nipaas, meeqqallu peqataatinissaat sulinitsinni pingaaruteqarlunnartutut isigalugu. Meeqqat sumiiffiini naapinniarlugit periutsit assigiingitsut atortussallu takussaasut atortarpagut.

MEEQQAT NAMMINNEQ MEERAANEQ NALUNGINNERPAVAAT

Meeqqat meeraapput, maannak-korpiarlu killiffigisaminni naapinneqartussaallutik.

Qanorluunniit ukioqaralarunik killif-feqarlutillu meeqqap nipaa inersimasut nipatut pingaaruteqartigivoq. Meeqqap nammineq killissarisai, pisariaqartitai misigisusaalu ataqqivagut. Meeqqap nipaa, pissuseqarfiginninneri isumaalu tamanit ataqqineqassapput.

MEEQQAT ISMAAT INERSIMASUT ISUMAATTULLI PINGAARUTEQARTIGIPPUT

MIO-mi kissaatigaarput meeqqat inuunermi aallaavissaminnik pissarsitneqarnissaat. Kissaatigaarput uagut meeqqanik inuusuttunilu aqqutissiuussuunissarput aamma ilitersuunissarput. Sulinita tunngavigivai uppersassuseqarlumik tatigeqati-giiffiusumillu attaviginnerit aamma nammi-niussuserput paarilluarparput, aammalu meeqqap killissai ataqquillunnarlugit. Suliagut ilisimasaqarlutut ingerlattarpagut, meerarlu inuppalaartumik naapittarlugu.

MEEQQANIK QANILLATTUERIAASERPUP

4. MEEQQAP ILLERSORNEQARNISSAMUT PISINNAATITAAFFEQARNERA

4.1 Meeqqat kinguaassiutitigut atornerlugaasimasut ikiorneqarneq ajorput imaluunniit naammaganangitsumik ikiorneqartarlutik

Meeqqat Illersuisuat aamma MIO kinguaassiutitigut atornerluinerit pillugit assigiinngitsorpasuarunik saqqummiiffineqarput. Sumiiffiit ilaanni erseqqissunik assersuutissaqartoqarpoq, allanilu oqaluttuarineqarluni kinguaassiutitigut atornerluisoqarneq ajortoq.

Tamatumunnga atatillugu Meeqqat Illersuisuata aamma MIO-p erseqqissarumavaat, kinguaassiutitigut atornerluinerit arlatsigut isertugaasarmata nipangiunneqarlutillu. Ilaanni ilaqtutanut inuuniutinullu kingunerisassaasut ernummatiginerat pissutigalugu. Kinguaassiutitigut atornerluinerit eqqugaasuni kannigusunneq pisuusutullu misigisimanerit kingunerikkajuppaat. Tamatuma kingunerisinnaavaa atornerluinerit paasineqanngitsoornerat oqaluserineqanngitsoornerallu.

4.1.1 MALUGINIAKKAT

ATAANIITTUT TASSAAPPUT MEEQQANIT INERSIMASUNILLU SAAFFIGINNISUTINUT ASSERSUUTIT:

Meeqqat kinguaassiutitigut atornerlunneqarsimanerannut ersiutaasinnaasut ilagaat, meeqqat kinguaassiutilerisumik tamatumunngaluunniit tunngasumik pissusilersulertarnerat. Kinguaassiutitigut atornerlugaasimasinnaanermut assersuutit:

- MIO oqaluttuunneqarpoq nukappiaraq allanik nikanarsaasartooq aamma usuni nuisillugu allat saavanni tissassarsimasooq pillugu. Nukappiaqqap kinguaassiutitigut tungasut eqqartortarpai aperisarlanilu meeraqatini atoqateqartarnerisut.
- Oqaluttuarineqarput nukappiaqqat nukappiaqqami utoqqaanerisumik "spillersimasut". Nukappiaqqat mittatigineqarlutillu naalliutsinneqarsimapput.
- Meeraq meeqqamut allamut oqarpoq: "Usuga miluguk. Taamaaliunngikkuit ilannit unartartissaatit".

Inersimasut sulisullu arlaqartut saaffigineqarsinnaasunik meeqqallu innarligaasimasut ikiorserneqarfigisinnaasaannik ujarpuupput. Qanigisaasunik ikiorsiinerit aamma ugartorneqarput:

- Illoqarfiit ilaanni sulisoq aperivoq: "Meeqqat innarligaasut sumut saaffiginnissappat? Kiap meeqqat ataasiakkaat

isumagissavai suliffeqarfinnilu assigiinngitsuni oqaloqatigalugit?".

- Anaanaq panini pingasut kinguaassiutitigut atornerlugaasimasut pillugit saaffiginnippoq. Anaanaq peqqinnissaqarfik aqcutigalugu ikiorserneqarsimasavoq, tamatumalu kingunerisaa sulisumit – taanna aalakoortillugu – appisaluunneqartarlenera.
- Isumaginnittoqarfimmi – sulianik taakkunannga suliaqarfiusumi – suleriaaseq kigaappoq. Meeqqat ikiorserneqarsimannik pisariaqartitsisut kingusinaartumik ikiorserneqartarput imaluunniit ikiorserneqanngitsoortarlutik.
- Meeqqat inersimasullu meeqqanik innarliisarput.
- Meeqqanik sullissisuusut oqaluttuarput, suliani innarliinerit pillugit suliaqarfiusuni polititit ilaanni paasiniaaneq unitsiinnartariaqartaraat, uppersaatissaqannginneq pissutigalugu. Meeqqanik sullissisoq oqarpoq: "Meeqqat kannguttaatsuliorfigineqarsimasut takusinnaallugit erloqinaqaaq. Isumaqaarpugut amerlaqisut".
- Niviarsiaqqamik kinguaassiutitigut atornerluisimanermik suliami ataatsimi, niviarsiaq nakorsamit misissorneqarsimanngilaq arlaannilluunniillu katsorsarneqarani. Niviarsiaq angerlarsimaffimmi avataanut inissinneqarsimavoq. Niviarsiaq nammineq oqarpoq "ajorsartitaalluni", tusajumaneqaranilu. Niviarsiaqqap maanna ernumagivaa qatanngutini niviarsiaq illoqarfimmi/nunaqarfimmi allami inissinneqarsimasooq.
- Ilaqutariinni ataataasup meeqqaminik marlunnik kinguaassiutitigut atornerluisimaneramik pasitsaassisimaneq pillugu MIO saaffigineqarpoq. Pisoqarnerata kingorna anaanaasooq oqaluttuarpoq nammineq meeqqalluunniit tarnikkut ikiorserneqarsinnaasimanatik. Pingaartumik kissaatigigaluarpaa meeqqami aappaata MISI-mit misissorluarneqarnissaa.

Meeqqat Illersuisuata MIO-llu pingaartumik maluginiarpaat, kinguaassiutitigut atornerluinerit pillugit saaffiginnissutit ilaanni oqaluttuarineqarmat, kannguttaatsuliorsimasutut pasisaasooq suli meeqqanik attaveqartartoq. Kinguaassiutitigut atornerluinerit nalunaarutigineqartillugit meeqqat kannguttaatsuliorfigineqarsimasut pasisaasumut illersugaasariaqarput, suliap eqqartuussivimmi suliarineqareernissaata tungaanut. Meeqqat Illersuisuata MIO-llu suliani taamaattuni polititit inunnillu isumaginnittoqarfik nalunaarfigaat.

4.1.2 NP-IMMIKKOORTOQ 34: MEEQQAP KINGUAASSIUTITIGUT ATORNERLUNNEQARNISSAMUT ILLERSORNEQARNISSANI PISINNAATITAAFFIGAA

Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatiigiissutaanni Immikkoortoq 34-mi pineqarput meeqqat kinguaassiutitigut atornerlugaannginnissaq anguniarlugu illersugaanissamut pisinnaatitaaffii. Tamatuma kinguneraa meeqqat kinguaassiutinik kannguttaatsuliornernut sugaluartunulluunniit peqataanissanut kaamaatorneqarnissaat pinngitsaalineqarnissaalluunniit pinaveersaartinniarlugu Kalaallit Nunaat tamanik iliuseqartussaamat. Tamatumani ilaapput akilersilluni atoqatigiittarnermut pornografiskiusunilluunniit isiginnaagassiornermut atortussiornermulluunniit peqataanerit.

4.1.3 MIO-P INNERSUUSSUTAI

- MIO-p innersuussutigaa, meeqqat kinguaassiutitigut atornerlugaasimasut, innarliineq paasineqarniariartoq ikiorserneqartassasut. Suliap tamatuma salliutinnissaa kommunip akisussaaffigaa, kinguaassiutitigut atornerluisimaneq paasineqarniariartoq meeqqap oqaloqatigineqarnissaata isumagineratigut.
- MIO-p innersuussutigaa, kommuni ersarissunik suliniuteqalissasoq, innuttaasut kinguaassiutitigut atornerluinerit pillugit ilisimasaannik annertusaataasussanik, tassuunakkut innuttaasut kinguaassiutitigut innarliisarnerit pinaveersaarnissaannut peqataanissaat periarfissinneqaaqqullugu.
- MIO-p innersuussutigaa, ilitseruussutigineqassasoq, kinguaassiutitigut kannguttaatsuliortoqarneranik pasitsaasisoqartillugu sulisut meeqqanik sullissisut siunertamut naapertuuttumik qanoq iliuseqarlutillu ikiorsiisumik iliuseqarsinnaanersut.
- MIO-p innersuussutigaa, piareersimanissamut pilersaarutit tigussaasut suliarineqassasut, tasanilu kinguaassiutitigut atornerluisoqarneranik pasitsaassinerimil ilisimasaqalerner miluunniit iliuseqarnissamut tunngatillugu immikkuualuttut tamarmik nassuiaasersorneqassasut (suliassanik isumaginnittussat, suliap ingerlaasissaat il.il.).
- MIO-p innersuussutigaa, meeqqanik sullissisuusut tamar-mik, suliani pineqartut it tuni meeqqanik oqaloqatiginninnissamik pikkorissarneqassasut ilitserorneqarlutilluunniit.
– Meeraq tusarneqarnissaminut peqataatinneqarnissaminu periarfissaqartinneqassaaq, annermillu meeqqap inuunermini atugarisaanut naleqqiullugu aalajangiisoqasatillugu ikiorsiissutinillu aallarnisaasoqalernerani oqaaseqaateqarnissaminut periarfissineqassalluni.

MIO-p innersuussutigaa, meeqqat kinguaassiutitigut atornerlugaasimasut qanigisaannut, kommuni siunnersuinissamik, ilitseruinnissamik tarnikkullu ikiorserneqarnissamik neqeroorteqartassasoq, tassuunakkut meeqqamik – ilaqutaasuni/attaveqaataasuni – pitsaanerpaamik paasinninnissaq, taperseruinnissaq ikiorsiinnissarluni periarfissineqaaqqullugit.

- MIO-p innersuussutigaa, oqartussaasuni susassaqarfiiit akimorlugit suleqatigiinneq patajaallisarneqassasoq.

4.2 Hashimik atornerluineq meeqqanut imaannaanngitsunik kinguneqartarpoq

Meeqqat Illersuisuata MIO-llu Qeqqata Kommuniani annertuumik hashimik atornerluineq tamatumalu meeqqat peroriartornerinut sunniutai imaannaanngitsutut isigivaat. MIO-p nalilerpaa Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat pillugit Isumaqatiigiissutaanni immikkoortoq 33 meeqqat ikiaroorartunut illersugaanissaannut tunngasoq Kalaallit Nunaata maleru-angikkaa. Meeqqat ikiaroorartunik allanillu aanngajaarniutini unioqqutisilluni atuiner-mut illersugaanissaq pisinnaati-taaffigaat. Qeqqata Kommuniani taamaanngilaq.

4.2.1 MALUGINIAKKAT

ATAANIITUT TASSAAPPUT MEEQQANIT INERSIMASUNILLU SAAFFIGINNISSUTINUT ASSERSUUTIT:

Illoqarfinni nunaqarfinnilu hashimik atuineq annertuvoq, ilaasalu hasheerniarneq aalajangersimasumik isertitaqassutisarpaat. Hash pissarsiariumarpoq, pingaartumik aasak-kut, aqqutit amerlanerutillugit. Meeqqat 1. klassi ammut angullugu atuartut, pappiarat sölviusartikkat ammuteriarlugit hashimik pujortagassamik piareersaasusaartarput. Meeq-qat najuutsillugit inersimasut ikiaroorartarput.

Arlalitsigut oqaluttuarineqarpoq, inuit ikiaroorartumik kingunerlutsitsisut meeqqanut ilaquttaminnullu allanut sak-kortuuliortartut, pigisanik aserorterillutik qunusaarillutillu.

Meeqqat arlallit oqaatigaat, angerlarsimaffik toqqissisimasoq tassaasoq angerlarsimaffik ikiaroorfiunanilu imigassartorfi-unngitsoq (amma meeqqat pillugit nalunaarusiaq tak.). Meeq-qat arlallit angajoqqaamik ikiaroorartarnerat kanngusuutigaaq, angajoqqaallu arlallit ajornartorsiut kanngusuutigalugu.- Nunaqarfinni innuttaasut tamarmik imminnut ilisarisi-map-put, nalusarnagulu kikkut hashimik atuisuullutillu nioqqute-qartarner-sut, kisiannili nalunaarutiginnittarneq ileqqunani.

HASHIMIK ATORNERLUINEQ PILLUGU

OQALUTTUARINEQARTUNIT ASSERSUUTIT:

- Meeqqat suli apersortinneqanngitsut ikiaroortarput, taamatullu ukiullit akornanni imigassaq atugaalluni. Meeqqat allaat arfineq-marlunnik ukiullit hashimik pujortarneq misilinnikuuaat.
- Nukappiaqqap angerlarsimaffiminni annertuumik atornerluisoqarnera oqaluttuaraa: ullut tamarluinnangajaasa angerlarsimaffianni ikiaroortoqartarpoq. Nukappiaqqap naammagittaalliutigaa angerlarsimaffiminni ikiaroortoqarnerani ippigusutsitaasarluni nikanarsagaasarlunilu.
- Sulisoq oqaluttuarpoq najukkami klubbimik atuisut akornanni ikiarorneq isertuarani pisartoq. Tamanna killilerneqartanngilaq apeqquserneqartaranilu. Tunaartarisassanik ujartuisoqarpoq.
- Nukappiaraq pingasunik qatanngutilik toqqissisimangilaq, angajoqqaani imminni ikiaroortarmata.
- Nukappiaqqap angajoqqaami ikiorneqarnissaat kissaatigaa, ikiaroortarunnaarniassammata. Akuersissutigaa kommunit angajoqqaami oqaloqatigineqarnissaat.
- Meeraq oqaluttuarpoq ilaqutariit piffissap ilaa angerlarsimaffeqarsimangitsut. Angerlarsimaffeqannginnermik nalaa ni inunni assigiinngitsuni najugaqartarsimapput. Piffissami tassani annertuumik imigassamik atornerluisoqarpoq nakuusertoqartarlunilu. Maanna ilaqutariit angerlarsimaffeqalersimapput. Meeraq oqaluttuarpoq anaanani ikiaroortartoq. Meeraq imminni nerisassaqaannginnami kaat tarpoq. Meeqqap tamanna taamaallaat anaanaminut oqaluttuarisimavaa, taannali oqartarpoq ajoraluartumik nerisassaqaratik. Meeraq oqaluttuarpoq akissarsinerup nalaani nerisassaqartarlutik, piffissalli sinnerani tamanna ajornartorsiutaavoq. Meeqqap nalunaaruteqartoqarnissaa kissaatigaa, inersimasumillu oqaloqateqarusulluni.

- Niviarsiaqqap akkaminni meerarsiaalernissani kissaatigaa, imminni toqqissisimanginnini pissutigalugu. Anini 20-nik ukiulik ersigaa, taanna hashimik atuisuuvog kamattarlunilu.
- NN-mi ullut tamaasa hashimik tuniniaasoqartarpoq. Kikkut tamarmik tamanna nalunngilaat. Allaat politiit nalunngilaat, kisianni susoqarneq ajorpoq. Assersuutigalugu inuit taxarlutik angerlarsimaffinnut assigiinngitsunut hashimik pisiniartarput. Tamanna amerlanertigut unnuakkut pisarpoq, aammali ullukut.
- Meeraq saaffiginnippoq oqaluttuaralugulu, angajoqqaami ikiaroortarnerat nuannarinagu, qatanngutinilu aamma ikiaroortalersimasut. Angajoqqaat ataatsimiigiaqquneqarput. Angajoqqaat oqarput: "70-ikkunnili atuisuuvugut, akornutaanngilaq".
- Inuk ataaseq isumaqarpoq kommunip ajornartorsiut tusa-gassiuutitigut annikillisartaraa.

Sulisut arlaqartut nalinginnaasumik ujartorpaat, hashi akiornarlugu pinaveersaartitsiniutinik ingerlatsisoqarnissaa aamma politiiniit toqqaannarnerusumik iliuuseqartoqartarnissaa. Pitsaasutut oqaluttuarineqarpoq, meeqqat hashimik pujortartartut ilisimaneqartullu, ilaqutariinnik Sullissivinnit ikiorserneqartartut, ikiorsiinerlu iluatsitsiffiusimasoq.

Atornerluinermik ajornartorsiutit allat: imigassaq, naamaartarneq, pujortartarneq bingornerlu

Meeqqat Illersuisuata MIO-llu hashiinnaanngitsumik ajornartorsiutit pillugit saaffiginnissutit arlaqartut tiguaat.

Illoqarfinni nunaqarfinnilu imigassamik atuineq assigiinngit sorujussuarmik oqaluttuarineqarpoq. Sumiiffiit ilaanni imigassaq ajornartorsititut misigineqartanngilaq atuinerlu annikillisi maneragaalluni; allani sapaatip-akunnerisa naanerini – annermillu ulluni akissarsiffinni – imigassamik annertuumik atornerluisarneq misigineqartarpoq. Sumiiffiit ilaanni pisiniarfiit kalaalimineerniarfiillu eqqaanni ernguttoqartarpoq, naak ersarissumik inerteqqutigalugu allagarsiisoqarsimagaluartoq.

MEEQQAT PISINNAATI-TAAFFII PILLUGIT MIO-P SAMMISAQARTITSINERISA ILAANNI NUKAPPIARAQ MEERAQATIMI SAANNUT PERIARLUNI OQALUTTUARPOQ IKIAROORTARUNNAARSIMALLUNI. TAAMATUT OQARMAAT MEERAQATAASA ASSATIK PATTAAPPAT SAPIINNERARLUGULU NERSUALAARLUGU.

Meeqqat Illersuisuata nukappiaqqap sapiissuseqarneranik nersualaarumavaa inuusuttunut allanut takutimmagu, ikiaroornartup unitsinnissaa ajornanngitsog.

ATORNERLUINERUP OQALUTTUARINEQARNERINIT ASSERSUUTIT:

- Innuttaasut ilaat oqaluttuarput, meeqqat akissarsisoqassatillugu eqqissiviillineri malunnartartoq. Angajoqqaat ilaat "angujuminaatsutut" eqqaaneqarput.
- Angajoqqaat imissatillutik paarsisussarsiortartut oqaluttuarineqarput.
- Meeqqat arlaqartut oqaluttuarput angerlarsimaffimmini toqqissisimasaratik, pingaartumik imigassartortoqarlunilu ikiaroorortoqartillugu.
- Sulisoq: "Meeqqat akornanni imigassamik hashimillu atuneq annertuvoq".
- Meeqqat angerlarsimaffik toqqissisimanartoq sunaanersoq allaaseraat:
  - "Angajoqqaat asannittut, tatiginnittut, imminnut oqaloqatigiittartut, ikiaroorortannigtsut imigassartortannigtsut allanillu".
  - "Angerlarsimaffik toqqissisimanartoq tassaavoq imertoqarneranik ikiaroorortoqarneranik misigiffiuneq ajortoq".
- Nukappiaraq oqaluttuarpoq angajoqqaani bingoriaraangata kisimiilluni qimanneqartarluni.
- Sulisut oqaluttuaraat angajoqqaat atonerluineq pissutigalugu meeqqamik akisussaaffiginissaannut nukissaqannigtsut. Meeqqat atuanngitsoortarput imaluunniit iluamik nerissanatik.
- Naamaartarneq ersippiangilaq, piffissalli ilaanni takkuttarluni. Innuttaasut oqaluttuaraat tamanna meeqqat pissusersorneratigut malugisinnaasarlugu.
- Pujortartarneq meeqqat akornanni takussaavoq. Innuttaasut oqaluttuarput meeqqat pujortarnermik imminnut suneqatigiittartut – "tuniluuttartoq". Meeqqat klubbit aqqutigalugit cigaretsisinnapput (taakkunaniinnissamat ukiu-mikkut inuupput). MIO oqaluttuunneqarpoq cigaretsit ataasiakkaarlugit inuusuttuararsuarnut tuniniarneqartartut, naak tamanna inerteqqutaagaluartoq.
- Angajoqqaat ataasiakkaat hashimik atonerluinerminnut atatillugu ikiorserneqarsimanertik oqaluttuaraat. Meeqqat namminneq atonerluisut illoqarfimmi Ilaqutariinnik Sullissivik aqqutigalugu ikiorserneqarsimapput. Nukappiaqqap Ilaqutariinnik Sullissivimmit ikiorneqarsimanani oqaluttuaraa, aamma qanoq angunni hashimik atonerluinerminek tamatumalu nassataanik nakuusertarnerminik ikiorneqarsimanersoq. Nukappiaqqap tanngassimaarutigaa kinguaariinni pingasuni siullersaalluni atonerluisuunnginini.
- Nukappiaqqat marluk angajoqqaamik bingortarnerat oqaluttuaraat. Nukappiaqqap aappaa oqaluttuarpoq ilaanni unnukut kisimiittarluni, ilaqutariit bingoriaraangata. Taava filmertarpoq. Kisimiilluni ersisangilaq. Upperaa ersinngitsoqartoq imminek paarsisumik. Oqaluttuarpoq ilaqtumami toqunikut ilaata parisaraani.

4.2.2 NP-IMMIKKOORTOQ 33: MEEQQAP IMIGASSAMUT HASHIMULLU ILLERSORNEQARNISSAMUT PISINNAATITAAFFIA

Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissutaanni immikkoortoq 33-mi meeqqat ikiarooronartunit allanullu aanngajaarniutitut illersugaanissamat pisinnaatitaaffiat pineqarpoq, tamatumunnga ilanngullugit hash aamma naamaarneq. Meeqqat ikiaroonartunik allaanerusunik inerteqqutaasunillu atuinermut illersorumallugit, naalagaaffiit suliniuteqartoqarnissaa qulakkiissagaat, inatsisiliornikkut, isumaginnikkut pinaveersaartitsinikkullu suliniutit ilanngunneqassallutik.

4.2.3 MIO-P INNERSUUSSUTAI

- Meeqqat atonerluineri ajornartorsiutitut assigiinngit-sumuttamanut illersorneqassapput. Taamaammat MIO-p innersuussutigaa meeqqat illersorneqarnissaat qulakkeermallugu, pisortaqarfiit angerlarsimaffiillu peqataaffigisaanik suliniutit amerlanerusut aallarnisarneqassasut, meeqqat namminneq peqataaffigisaanik.
- MIO-p innersuussutigaa, kommuni susassaqarfiit akimorlugit suleqatigiisitaliussasoq, aanngajaarniutitik pinaveersaartitsinermik paasititsiniaanermillu suliaqartussamik.
- Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissummi immikkoortoq 19 naapertorlugi kommunip pissusaaffigaa meeqqat illersornissaat siunertaralugu suliniutitik aallarnisaanissaq. MIO-p innersuussutigaa, illersorneqarnissamat periarfissaq takussaasunngortinneqarnissaat.
- MIO-p innersuussutigaa, kommunimi atonerluisunik katsorsaasarneq meeqqanit inersimasunillu ajornanngitsumik peqataaffigineqarsinnaassasoq. Atonerluisut katsorsarneqanngitsut meeraat oqaloqatigineqarnikkut ikiorserneqarnissamik neqeroofigineqassapput.
- Meeqqat Illersuisuata MIO-llu Ilaqutariinnik Sulissiviit suliniutaat arlalitsigut isiginiarluarpaat, suliaallu tapersorsorlugit. MIO-p innersuussutigaa, Ilaqutariinnik Sulissiviit sulinerat suliniutaallu tapersorsorneqassasut.

4.3 Meeqqat timikkut tarnikkullu persuttaanermik misigisaqartartut

Meeqqat Illersuisuata MIO-llu aarlerinartutut isigaat, meeqqat amerlasuut oqaluttuarmata, angerlarsimaffimmini persuttaanermik misigisaqartarlutik. Ilaasa timikkut persuttaaneq namminneerlutik misigisarpaat, allallu ilaqutariit akornanni persuttaanermik takunnittuusarlutik. Arlalitsigut persuttaaneq pilersarpoq imigassartortoqartillugu ikiaroorortoqartillugulu. MIO nalunngisaqarpoq meeqqanik ilaqtuminni allani – najugaqatiginngisaminni – meersianngornissaminnik kissaateqartunik. Meeqqat ataasiakkaat kommuni-

mit ikiorneqarnikuupput, maannalu allami najugaqarlutik. Al-lat angerlarsimaffiup avataanut inissitaanikuupput, angerlartitaallutilli – sulilu persuttaanermik misigisaqartarlutik.

4.3.1 MALUGINIAKKAT

ATAANIITTUT TASSAAPPUT MEEQQANIT INERSIMASUNILLU SAAFFIGINNISSUTINUT ASSERSUUTIT:

- Anaanaq kamalersoq, meeqqaminillu apummik "ermiisoq". Anaanap taassuma meeqqami matua isimmillugu aserorlugu meeqqani iserfigisimavaa.
- Ataataasup anaanaasoq savimmik qunusaarpaa.
- Anaanaq atortulerluni meeqqaminik patittaasoq, meeqqaminik miloriussuisoq meeqqaminillu akerartuisoq.
- Anaanaq meeqqaminik unataasoq.

Tarnikkut persuttaaneq angerlarsimaffimmi persuttaanerit amerlanerit oqaluttuarineqarnerinut ilaavoq:

- Meeqqap ataatami naatsorsuutigineqarsinnaangitsumik pissusilersortarnera oqaluttuaraa, oqarlunilu "qanoq-innera ilisimaneqanngisaannartoq".
- Meeqqat nukippassuit atortarpaat angerlarsimaffimmini ersiornermut toqqissisimanginnermullu.
- Meeraq angajoqqaaminut persuttaasartunut oqarsimavoq nuunnissani kissaatigalugu, oqarfigineqarlunili nuukkaluaruni sulii ajornermik pineqassalluni.
- Meeraq oqaluttuarpoq: "Angerlarsimaffitsinniinnissaq amerlanertigut nuannertanngeqaaq, angajoqqaakka kama-jangarmata".
- Meeqqat ataasiakkaat illersorneqarlutillu ikiorserneqarsimapput, misigisaminnik ilinniartitsisuminnut oqaluttuareer-nermik kingorna. Ilinniartitsisut taakkuupput meeqqap angerlarsimaffimmini atugarisai pillugit ilisimasatik aallavi-galugit qisuariartartut.
- Meeraq oqaluttuarpoq: "Angerlarsimaffik toqqissisimanar-tuullunilu nuannersuussappat, ikioqatigiinnissaq pingaar-tuuvoq".

**Pimmatiginninneq tarnikkut
persuttaaneruvoq. Ikioqatigiilluta
pimmatiginninneq unitsitsigu.**

Tarnikkut persuttaaneq

Pimmatiginninneq tarnikkut persuttaaneruvoq, Qeqqatalu Kommuniani meeqqat arlallit akornanni atugaalluni. Meeqqat arlallit toqqaannartumik oqaluttuaraat oqaatsitigut timikkullu pimmatiginninnerit assersuutit, pingaartumik atuarfimmi. Meeqqat arlaqartut ilinniartitsisutik "soqutigisaqanngitsutut" oqaatigaat.

PIMMATIGINNINNEQ PILLUGU OQALUTTUARINEQARTUNUT ASSERSUUTIT:

- Niviarsiaraq oqaluttuarpoq aqqalussami taquaasivia eqqaavimmuut iginneqartartoq. Nammineq aqqalussanilu ilaanni atuanngitsoortarput pimmatigineqartarneq pissutigalugu.
- Meeraq oqaluttuarpoq: "Pimmatigineqartartoq imminut nikanartilersarpoq, atuarumajunnaarlunilu".
- Meeqqat marluk angerlarsimaffiup avataanut inissitaapput. Misigisimapput tusaaniarneqartaralik. Oqaloqatigineqartarnissartik amigaatigaat, pimmatigineqartarnertillugu pillugu iliuuseqarsinnaasumik amigaateqarlutik. "Aliasukkaangatta malugineqarneq ajorpoq".
- Nukappiaraq oqaluttuarpoq nammineq pimmatigisaqartarani, kisiannili milloortittarluni. Isumaqqarpoq tamanna ilinniartitsisumi soqutiginnikkaa: "Sissuinnikkuma malersulissavaannga. Apummik manngertumik erminneqartarpu-nga".
- Meeraq oqaluttuarpoq atuarfimmi atuaqatiminnut imminut pillutik oqaluttuurtussanngorsimallutik. Meeqqap saqqummiinerata kingorna ilinniartitsisoq atuaqataanut oqarpoq "meeraq imminut kusassarnerarlugu". Meeraq taanna aamma oqaluttuarpoq meeraqatini oqaluttuussimallugu, kinguaassiutitigut atornerlugaasimanerminik, tamatumalu kingorna tamanna pillugu meeqqanit allanit pimmatigineqartalersimalluni. Meeraq MIO-mut saaffigin-nippoq, ikiorserneqarnissaminut piareersimasutut misigisi-magami.
- Meeqqap nukappiaraq 8. klassimi atuartoq oqaluttuaraa, nukappiaqqamik allamik unataasimasoq, unatagaalu nap-parsimaviliartariaqarsimasoq.
- Niviarsiaqqat ilaat oqaluttuarpoq unatartittarluni, pualanerartittarluni patittaasersortunillu patittartittarluni. Ilinniartitsisut takusarpaat qisuariassanatilli.
- Niviarsiaraq oqaluttuarpoq atuarfik nuannaralugu, kisiannili qeerlerarneqartarnini nuannarinagu.
- Niviarsiaraq oqaluttuarpoq atuarfimmi pimmatigineqartar-luni, tillinniannikkunilu unatarneqarnissaminik sioorasaar-neqartarluni.
- Anaanaq saaffiginippoq ernini pimmatigineqangaatsiar-tartoq pillugu. Meeqqat ilaasa klassimi qarlii kivilersima-vaat. Ernera qialersimavoq. Anaanaq ernermi ilinniartit-sisuanut saaffiginissimavoq pisimasumillu oqaluttuullugu,

taama pisoqarnera akuerineqarsinnaangimmat, sakkortuumillu pimmatiginninnerummat. Ilinniartitsisup aperisimavaa ernera "sanngiitsuunersoq". Kingusinnerusukkut ernera marloriarluni pingasoriarluniluunniit toqqusasiqartarsimavoq. Ernera ikiorserneqarsimangilaq.

- Niviarsiaqqat ilaat oqaluttuarput atuarfimmi nujaartorneqartarlutik toqqusasiqartarlutillu. Tamanna anitsiarfimmi gangvagtiusumut oqaatigisarpaat imaluunniit atuarfimiit qimaasarlutik.

Pisuni arlaqartuni MIO meeqqat akuersitereernerisa kingorna pimmatiginnittarneq pillugu atuarfimmum attaveqarpoq.

Innuttaasut saaffiginnissinnaanerisa nalaanni inersimasut arlaqartut saaffiginnippot, meeqqat inuusuttullu klubbitt suli ukiumikkut inuuffigisamik eqqaanniittarnerat ernumanartoqartillugu. Inersimasut oqaluttuarput, klubbini pimmatiginnittoqartartoq, ingutsisoqarluni nikanarsaasoqarlunilu. Inersimasut eqqaanniittut qisuariarneq ajorput.

4.3.2 NP-IMMIKKOORTOQ 19: MEEQQAP PERSUTTAGAANISSAMUT NAALLIUTSITAANISSAMULLU ILLERSORNEQARNISSAMINIK PISINNAATIITAFFIA

Immikkoortoq 19. Naalliutsitaanissamut illersugaanissami pineqarpoq, meeqqap suugaluartutigulluunniit angajoqqaminut allanilluunniit naalliutsitaanissaanut illersuinissamut aamma naalliutsitsinernik suugaluartunilluunniit pinaveersaartitsinissaanut taamatullu pisoqassagaluarpat kingunersaasigut ikiorsiissuteqarnissamut naalagaaffiup pisusaaffeqarnera.

4.3.3 MIO-P INNERSUUSSUTAI

- MIO-p innersuussutigaa, meeqqat persuttaaneq, innarligaaneq atornerluinikkullu ajornartorsiutit pillugit saaffiginitsillugit, kommunimi oqartussaasunit pisariaqartitamikkut pisinnaatitaaffigisaminillu ikiorserneqarnissaat qulakkeerneqassasoq.

- Meeqqat Illersuisuata MIO-llu ujartorpaat, qaqugukkut meeqqat meeraanissaat pillugu aamma qaqugukkut inersimasut akuliuttarnissaat pillugu ersarisunik pissuseqarfignittoqarnissaa, paasinnittoqarnissaa pineqartullu pillugit anguniagassaliortoqarnissaa.

- MIO-p innersuussutigaa, kinguaassiutitigut atornerluisarnernut, persuttaasarnernut, atornerluinernut assigisaanullu tunngasutigut pisortatigoortumik piareersimanissamut pilersaarusiortoqassasoq (tak. imm. 4.1.3).

- MIO-p innersuussutigaa, kommunip qulakkiissagaa, atuarfinni paaqqinnittarfinnilu pimmatiginnittarneq pillugu periusissiortoqassasoq – suliareersimangippata. Inersimasut akisussaaffigaat pimmatiginnittoqarnerani akuliunnissaq aamma meeqqat imminnut pimmatigisarnerini erseqqissumik periusissaqarnissaaq iliuusissanillu pilersaaruteqarnissaaq.

- MIO-p innersuussutigaa, pimmatiginnittarneq atuartunit angajoqqaanillu tamanit oqaloqatigiissutissatut pingaarutillit erseqqissarneqassasoq. Pimmatiginnittarneq annertuunik ataavartusanillu kingunipiloqarsinnaavoq – pimmatigineqartumut pimmatiginnittumullu.

- Meeqqat Illersuisuata MIO-llu nalinginnaasumik kaammattuutigaat, kommuni meeqqanut isumaginninnerup iluani ilisimaneqariingikkaluarlutik ikiortarialinnut naleqqiullugu nammineq ornigulluni sulisarneq patajaallisassagaa, meeqqat taakku piffissaagallartillugu paasineqarlutillu ikiorserneqartaqqullugit. Meeqqat Illersuisuata nalilerpaa, suli ilisimaneqanngitsut amerlaqisut, taamaammallu kommunip nammineq ornigulluni sulianik annertusaanissaa pisariaqartinneqaaq.

- MIO-p innersuussutigaa, kommunit persuttaasarnertit, innarliisarnertit atornerluinerillu pillugit paasititsiniaanertit pinaveersaartitsinerillu aallarnissagaaq.

Illup isuani allaqqavoq: "Inuuneq nuanneq".

5. MEEQQAP INERIATORNISSAMUT ILINNIAGAQAARNISSAMULLU PISINNAATITAAFFEQAARNERA

5.1 Meeqqap ilinniaqqinnissamut pisinnaatitaaffia unammillernartoqarfivoq

Meeqqat Illersuisuata MIO-llu ernummatigivaat meeqqat atuartaasussaatitaagaluarlutik ilaat assigiinngitsunik pissuteqarlutik atuarneq ajortut. Meeqqat Illersuisuata MIO-llu aamma ernummatigivaat meeqqat allanik peqquteqarlutik meeqqat atuarianni inaarutaasumik misilitsinngitsortartut.

Ineriatornissamut ilinniagaqarnissamullu pisinnaatitaaffik tassaannaanngilaq meeqqap pisortatigoortumik ilinniarnermut peqataanissamut pisinnaatitaaffia. Ineriatornissamut pisinnaatitaaffimmut aamma ilaavoq meeqqap inuiaqatigiinnut demokratiskiusunut peqataanissaminut periarfissinneqarnissamut pisinnaatitaaffia. Meeqqap nammineerluni eqqarsarsinnaanissaminik, apeqqusiinnaanissaminik aamma nammineq isummaminik, pissuseqarfigninnerminik misigisutsiminillu saqqummiussisinnaanissaminik angusaqarnissaminut periarfissinneqassaaq.

Meeraq nammineq ilikkariatornissamut piginnaasami, nammineq inuiaqatigiinni kinaassutsimi, kulturimi pingaartitamilu, imminut ataqqinnermi allanillu ataqqinninnermi annertusar-nissaannut periarfissaqartariaqarpoq.

Meeqqat atuarianni pissutsit illoqarfinni nunaqarfinnilu assigiinngitsorujussuarnik oqaluttuarineqarput. Maniitsumi nunaqarfiinilu meeqqap ilinniagaqarnissamut piareersarnissaata isiginiarneqarnissaa pisariaqartinneqartoq oqaatigineqarpoq; Sisimiunilu atuariup inunnillu isumaginnittoqarfiup akornanni suleqatigiinnikkut ajornartorsiutit maluginiarneqarlutik.

Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiisummi immikkoortoq 29 meeqqat ilinniagaqarnissamik pisinnaatitaaffianut tunngasoq eqquatinneqassappat, Atuarfik pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 15, 3. december 2012-imeersumi § 1, pinngitsoorani atuartaasussaatitaanermut tunngasoq, aallaavittut maleruartariqarpoq.

5.1.1 MALUGINIAKKAT

ATAANIITTUT TASSAAPPUT MEEQQANIT INERSIMASUNILLU SAAFFIGINNISUTINUT ASSERSUUTIT:

- Illoqarfiit atuarianni tamani ilusilersugaalluarnissaaq, torernerunissaaq erseqqissunillu anguniagaqarnissaaq pisariaqartinneqartut oqariartuutigineqarpoq.
- Qeqqata Kommuniani meeqqat arlaqartut atuannngitsortarput angerlarsimaffimmini atornerluisoqarneranik

ajornartorsiutit pissutigalugit. Tamannalu pisarpoq meeqqat angerlarsimaffimmini atugarisaat pillugit kommuni nalunaarfigineqarsimagaluaangalluunniit.

- Ilinniartitsisut misigisarpaat meeqqat taperserneqarnissaminik isumassorneqarnissaminillu annertunerusumik pisariaqartitsisut, oqaatigaluguli tamakku pissuseqarfigninnaanissaannut sakkussanik ikiorserneqarnissaminillu amigateqarlutik.
- Nunaqarfinni oqaatigineqarpoq atuariup angerlarsimaffiullu akornanni suleqatigiinnerup pitsaanerunissaa kisaatiginartinneqartoq. Siumut takorluereersinnaanissaaq sulissutigineqarpoq. Meeqqap qanoq pisoqarnissaa ilisimasariaqarjaa.

Immikkut atuartitsineq

Ilinniartitsisunit arlalinnit oqaluttuarineqarpoq, atuartut immikkut atuartinneqartut affaanit amerlanerit, arlalitsigut angerlarsimaffinni meeqqanik sumiginnaaffiusuneersut.

Meeqqat taakku ilaat meeqqat atuarianni inaarutaasumik misilitsinnermut akuerineqarlutik peqataasannngillat, ilinniartitsisullu meeqqat taakku atuariup kingorna qanoq piimaarnerat nalinginnaasumik ernummatigaat.

Akerlianik angajoqqaat immikkut atuartaasunik qitornallit oqariartuutigaat, atuariup atuartitsineq amigartoq aamma siumut takorlooreerneqarsinnaanilu ilusilersugaalluannngitsusoq.

Maniitsumi atuariup ilaatigut pilersinneqarnikuuvoq klassi inuutissarsiutinut sammisoq, assassoriaanerunissamik sammis-aqarfiusoq, aamma klassi isumassuiffiusoq, atuartunik isumassorneqarnissamik pisariaqartitsisunik atuartulik.

- Nunaqarfinni ataasiakkaani, atuartut inaarutaasumik misilitsissimannngitsut ajornartorsiutaapput, Majoriarlu aqutigalugu angusaminik pitsanngorsaanissamut periarfissaqanngitsut, illoqarfinni ilinniartunut inissaaleqisitsineq pissutigalugu. Inuusuttunik ilinniagaqarnissamik qanoq kajumilersitsiniarluni kaammattuisoqarsinnaaneraniq ilitsersorneqarnissaaq aamma kissaatigineqarpoq.
- Illoqarfinni nunaqarfiillu ilaanni periuseq "Ileqqut pitsaasut arfineq-marluk" atuartunik kajumitsilerniarlugit sakkutut atornerqartarput. Atuartulli arlaqartut inuunermikkut atugarliorput, periutsillu angusaqarnissamullu akisussaanissamik piviusunngortissinnaanagit.

- Atuarfiit ataasiakkaat naliliinnermut, uppersaasersuinnermut iliuusissatullu pilersarusioneremut tunngatillugu inatsisitigut piumasaasut malillugit nalunaarusiortarnissaq piviusunngortittanngilaat. Sumiiffimmi ataatsimi oqaluttuari-neqarpoq "Angusakka" ingerlanneqarneq ajortut.
- Innuttaasut ilaat oqaluttuarpoq, atuartup ukiumik ataatsimik uteqqiinissaanik aalajangiisarneq nalinginnaasoq, tamannalu inatsisini aalajangersakkatigut siunertaasunut akerliuvoq (atuarfik pillugu inatsimmi § 5, 18 aamma 31).
- Naak angajoqqaat meeqqamik atuartitaasussaaitaanerisa piviusunngortinnissaat akisussaaffigaluaaraat, meeqqat angerlarsimaffimmini ajornartorsiutit pissutigalugit atu-anngitsoortarnerat arlalitsigut takussaavoq.
- Sisimiuni nalinginnaasumik atuarfup angerlarsimaffillu suleqatigiinnerat pitsaavoq.
- Ajornartorsiutit atuarfinit tikkuarneqartut inunnik isumaginnittoqarfimmut suleqateqarniarnermut tunngasuupput. Arlalitsigut ilinniartitsisut oqaluttuarput, atuartunik sullissinertik ingerlateqqissinnaasarnagu, atuartut ataasiakkaat angajoqqaavilu pisariaqartitaminnik ikiorserneqaaqtinnagit.
- Atuarfimmi isumaginninnermi siunnersorteqarnissaq atu-artunit amigaatigineqartoq, atuarfinit oqaatigineqarpoq. Tamanna ilinniartitsisut ulluinnarni nukippassuarnik atuf-figisarpaat.
- Ilinniartitsisoq oqaluttuarpoq, meeqqanik oqaloqateqarsimalluni angerlarsimaffimmini imigassamik hashimillu ajornartorsiuteqartunik. Meeqqat taakku angajoqqaavi angujuminaattarput.

Meeqqueriviit

Meeqquerivinni sulisussaaleqineq nalunaarutigineqarpoq. MIO-p perorsaasoq oqaloqatigisaa oqaluttuarpoq taartaasartunik pissarsiniartarneq aamma ajornakusoortoq. Perorsaa-soq itisilerivoq oqarluni, kommunip taartaasartunut aningaa-saliinissaq kissaatiginnikkaa. Perorsaasoq oqarpoq: "Qano-runna annertutigisumik meeqqat pilliutiginiarigut?" siunnersuutigalugulu kommunip angajoqqaallu erseqqissumik ilaqtariinnut politikki suliarissagaa.

Meeqquerivimmi ataatsimi igaffimmi sulisut kissaatigaat, meeqqanik nerisitsisarneq aningaasaqarnikkut salliutinneqasasooq. Tamatumani pissutaavoq sulisut ikippallaarnerat, neri-sarfinillu amigaateqarneq.

Atuartut angerlarsimaffii

Saaffiginnissutit arlaqartut atuartut angerlarsimaffiini meeqqat atugarisaannut tunngapput. Meeqqat Illersuisuata MIO-llu Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissutip immikkoortooq 29-ani nassuiarneqartut meeqqap periarfissaanik tamanik inerisaanissap piviusunngortinniarnani unamillernartut

takusinnaavaat. Meeqqat atuartut angerlarsimaffiinnut inissinneqartut arlalitsigut inuttut – ilaasalu ilinniagassatigut – piumasaqaatit piareersimaffigisanngilaat, taamattaq inerisimassusiat atuartut angerlarsimaffianni qanoq ingerlalluarnissaannut pingaaruteqartarpoq. Atuartut angerlarsimaffiini ajornartorsiutit nalinginnaasut, atuartunut naleqqiullugit aamma meeqqanik ilisimasalinnut naleqqiullugit, ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu meeqqat ineriartornerinut ajornartorsiutaalersitsisinnaapput.

- Meeqqat suli ukiukitsuullutiik atuartut angerlarsimaffiini inissinneqartarput. Meeqqat ilaat nunaqarfisamik illoqarfittaa qimallugu illoqarfimmi allami atuartut angerlarsimaffiannut inissinneqartarput. Meeqqat ilisarimasasaqarneq ajorput, inunnut akuunatik imaluunniit inummik attavigisartagaqaratik. Meeqqat atuartut angerlarsimaffiinnut pisut ilaat piumasaqaataasunut nutaanut tupaallattarput. Atuarfimmi ilinniagassanut atuartullu angerlarsimaffianni malittarisassanut naleqqiullugu. Meeqqat arlaqartut misiginikuusanngilaat ulluinnarisami aalajangersimasunik ersarissunillu killeqarneq, tamatumalu sulisut meeqqallu akornanni isumaqatigiinnginnerit pilersittarpai. Atuartut ilinniagassatigut ingerlalluualuurtut arlalippassuit naalasseriinnertik pissutigalugu angerlartitaasarpurput. Atuartut allat atuartut angerlarsimaffiannut pisarput misigisarsimasanik oqimaatsunik nassataqarlutik. Misigisat tamakku kinguneri atuartut angerlarsimaffianniilernermi saqqummikaalersarpurput.
- Angajoqqaat meeqqatik iperartariaqarlugit misigisimallutik oqaluttuaraat, naak suli akisussaaffigaluarlugit, tamannalu artornartutut oqaluttuualugu. Angajoqqaat oqaluttuarput meeqqat illoqarfiliartinnerat sakkortusartoq. Ilaanni angajoqqaat meeqqatik nooqatigiumasarpaat, meeqqat atuarnertik naammassiniassammassuk. Tamannali ajornakusoorsinnaasarpurpoq, illoqarfimmi inissaaleqineq pissutigalugu. Angajoqqaat arlaqartut meeqqamik illoqarfimmut atuariartornissamut qanoq piareersarnissaat pillugu ilitserorneqarnissartik pisariaqartippaat.
- Meeqqanik ilisimasalinnik piginnaanngorsaaneq: Atuartut angerlarsimaffiini meeqqanik sullitaqartut oqaluttuaraat, atuartut ilaat misigisarsimasatik kingunipilutsitsinerillu pissutigalugit immikkut ikiorserneqarnissamik pisariaqartitsisartut. Atuartut angerlarsimaffiini sulisut oqariartuutigaa, atuartut angerlarsimaffii pillugit inatsisit ullutsinnut naleqqukkunnaarsimasut. Meeqqat ilaat sakkortuumik qisuariartarput isumaqatigiinnginnerillu aqqiivigiuminaatsittarlugit. Arlallit persuttaaneq (unataaneq) attaveqatigiissutitut atortarpaat, allat tunniutiinnartarput. Atuartut arlaqartut ingerlalluualuurtut angerlartitaasarpurput. Sulisut perorsaanermik isumaginninnermillu ilinniagallit amerlanerit pisariaqartinneqarput, meeqqanut inuttut ajornartorsiutilinnut atatillugu suliasat isumaginissaat eqqarsaatigalugu.

Nunaqarfimmi meeqqat immikkut unamillernartut nassuiarnerat nalunaarusiap naggataatungaani atuakkit.

5.1.2 NP-IMMIKKOORTUT 28 AAMMA 29: MEEQQAT INERIARTORNISSAMUT ILINNIAGAQAARNISSAMULLU PISINNAATITAFFII

Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissutaanni immikkoortoq 28-mi meeqqat ilinnia-gaqarnissamut pisinnaatitaaffiat pineqarpoq. Naligiissitaa-nissamik tunngavik aallaavigalugu tunngaviusumik ilinniarnissaq meeqqanut tamanut periarfissaassaaq anguneqarsinnaassallunilu. Tamatuma kinguneraa pisariaqartitsisoqarnerani aningaasatigut ikiorsiisoqartassamat. Meeqqat atuarnermik naammassinisnaanut ilitsersorneqarlutillu kaammatorneqassapput. Tunngaviusumik, inuutissarsiutinik qaffasin-nerusumillu ilinniakkat periarfissaassapput ikerinnakkullu unittarneq annikillisarneqassalluni. Atuarneq aaqqissugaasaaq meeqqap inuttut ataqqinassusia pingaartinneqarluni aamma Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissut naapertorlugu.

Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissutaanni immikkoortoq 29-mi pineqarput, meeqqat ilinniartinnerata siunertarissagaa meeqqap inuttut pissusaata aamma tarnikkut timikkullu pisinnaasaasa ineriartortinnisat. Taamatullu inuit pisinnaatitaaffiinik, nali-giinnermik, inuiaqatigiinnut attuumassuteqarnermik, nam-mineq angajoqqaanik, kulturikkut kinaassutsimik, avatangiisinik inuiattullu pingaartitanik ataqqinnineq meeqqap ineriartorneranut ilaassallutik.

5.1.3 MIO-P INNERSUUSUTAI

- MIO-p innersuussutigaa, kommunalbestyrelsi meeqqanut inuusuttunullu tunngasunik sunniuteqarluarnerusumik nak-kutilliissasoq. Tassunga atatillugu MIO-p malugeqqaqa Meeqqat tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsi-saata nr. 20, 26. juni 2017-imeersup akisussaaffik tamanna erseqqissarmagu.
- MIO-p innersuussutigaa, atuarfinni isumaginninnermi siun-nersortinik atorfinitsitsisoqassasoq.
- MIO-p innersuussutigaa, Qeqqata Kommuniani meeqqat atuarfini atuarfiup ilusaa aaqqissugaaneralu nalinginnaasu-mik isiginiarneqarnerulissasoq, Atuarfik pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 15, 3. december 2012-imeersoq aallaavigalugu.
- MIO-p innersuussutigaa, immikkut atuartitsineq sapinngisa-mik annertunerpaamik ilinniartitsisunit immikkut ilinniagalin-nit isumagineqartassasoq (tak. Atuarfik pillugu inatsimmi § 35, imm. 5), ullumikkummi tamatigut taamaanngilaq.
- MIO-p innersuussutigaa, kommunip ikiorsiiniutit, soorlu "Siusinaartumik suliniuteqarneq", angajoqqaanut tamanut saaffiginnittut pilersissagai.

- MIO-p innersuussutigaa, kommunip tarnikkut ikiorsiissutit meeqqat pisariaqartitaat, atuartut angerlarsimaffiannittut ilanngullugit, neqeroorutigissagai. Tamanna meeqqanik im-mikkut ilisimasalimmik oqaloqateqarnertut iluseqarsinnaa-voq, soorlu atuarfimmil isumaginninnermi siunnersortimik.
- MIO-p innersuussutigaa, meeqqat angajoqqaallu piareer-sarniarlugit suliniuteqartoqassasoq, atuartunut atuartut angerlarsimaffiinukartussanut saaffiginnittunik.
- MIO-p innersuussutigaa, meeqqat atuartut angerlarsimaf-fianniinnissaminut piareersimangippata, pisariaqartitaat aallaavigalugit allatigut neqeroorfingeqarsinnaassasoq. Iliuusissanik pilersaarutit atuarfiup, inunnik isumaginnit-toqarfiup, meeqqap angajoqqaallu suleqatigiinnerisigut ilusilersugaasassapput.
- MIO-p innersuussutigaa, ajornartorsiutit assigiinngitsut pissutigalugit atuartunut atuartut angerlarsimaffiinit anger-lartitaasunut, iliuusissanik pilersaarusiornissaq qulakkeer-neqartassasoq.
- MIO-p innersuussutigaa, atuartut angerlarsimaffiinit perorsaanikkut isumaginnikkullu sulisut ilisimasallu qulakkeerneqassasut.
- MIO-p innersuussutigaa, kommunip susassaqaarfiit akimorlu-git suliniutit aallarnissagagai, inunnik isumaginnittoqarfiup-atuarfiup-angerlarsimaffiullu suleqatigiinnerannut tunngasu-mik, taamatut meeqqat sumiginnagaaneq pissutigalugu im-mikkut atuartinneqartariaqartut ikilisinneqaqullugit.
- MIO-p innersuussutigaa, ilinniartitsisunut atuartunik atuar-nissaannik kaammattuisussanik uniinnarnartarnermillu killiliisussanik ilitsersuinissaq piginnaangorsaatinillu neqerooruteqarnissaq kommunip isumagissaa.

5.2 Angajoqqaatut akisussaaffiup ilisimalluarneqarneranik patajaalli-saanissamillu pisariaqartitsineq

Meeqqat Illersuisuata nalilerpaa meeqqap angajoqqaamik, meeqqap ineriartorneranut akisussaasumik, pisinnaatitaaffe-qarnerata piviusunngortinniarnera ajornartorsiutaasoq. Aamma angajoqqaat, meeqqanik perorsaausut akisussaaffimmin-nik piviusunngortitsinnaanissaannut, pisortanit ikiorneqarlutillu ikorfartorneqartarnerat ajornartorsiutaavoq.

Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiissummi immik-koortoq 1-ip, meeqqat 18-inik ukioqalernissamik tungaanut meeraasariaqarnerannik isumaqartup, siammaanneqarnissaa erseqqissumik pisariaqartinneqarpoq. Angajoqqaat meeqqap perorsarneqarnissaa ineriartornissaalu akisussaaffigaat. Tama-tigut inersimasut akisussaaffigaat, meeqqat pitsaasunik inuu-nerminni atugaqarnissaat, angerlarsimaffeqarnissaat, toqqissi-

manissaat isumassorneqarnissaallu qulakkiissagaat. Meeqqat angerlarsimaffimmi imigassamik hashimillu atornerluiffiunngitsumi inuunissartik pisinnaatitaaffigaat.

Angajoqqaat namminneerlutik ikiorneqarnissaminnik kissaateqartillugit imaluunniit meeqqat angerlarsimaffimmini atugariisaat pillugit nalunaarutiginnittoqartillugu, angajoqqaat pisariaqartitaasigut ikiornissaat kommuni akisussaaffigalugulu pissaaffigaa.

Taamaalluni Meeqqat Illersuisuata pisariaqartutut isigivaa, Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit lumaqatigiissuummi immikkoortoq 18 naapertorlugu piumasaqaatit Kalaalit Nunaata piviusunngortinniartariaqagai, pisortanit nakkutigilluarneqassasut Meeqqat Illersuisuat isumaqarpoq.

5.2.1 MALUGINIAKKAT

ATAANIITTUT TASSAAPPUT MEEQQANIT INERSIMASUNILLU SAAFFIGINNISUTINUT ASSERSUUTIT:

Angajoqqaanik ilitersuineq aamma killissaliisarneq

- Illoqarfinni nunaqarfinnilu assigiinngitsuni angajoqqaat akisussaaffiisa oqaluttuarineqarnerat assigiinngillat. Sulisunit saaffiginnisutit arallit meeqqat nammineertitaanerannut tunngasuupput. Meeqqat ilaat angerlarsimaffimmini qimanneqartarput, allallu unnuaannakkut kisimiillutik aneertarlutik.
- Qatanngutit angajullinerusut kisimiillutik qatanngutiminnik nukarliunerusunik paarsitaasut taakkunanngalu isumaginnittut takussaasarput. Allatigut oqaluttuarineqarput meeqqat imminniit anillutik inersimasunut allanut saaffiginnittut, angajoqqaatik imeriarlutik anisimatillugit.
- Oqaluttuarineqarput meeqqat ilaat (naammattunik) nerisangitsut, meeqqallu ulluinnarni ornittagaanni nerisassanik sassaalliisoqartillugu nerisassaminnik tigooraalluartartut.
- Oqaluttuarineqarpoq angajoqqaartoq meeqqamik ukiukitsut aapparissaminnut angajullinerusunut nuunnissaminnik akuersinermikkut akisussaaffiminnik sumiginnaasunik. Angajoqqaat arlaqartut meeqqatik apersortikkaangata akisussaaffigumajunnaartarpaat. Niviarsiaqararpoq 14-15-inik ukiulinnik ilaqutariit ilisimasaannik tapersersugaannillu naartusunik, naak niviarsiaqar pineqaatissinneqarnissaminnut ukiukikkaluartoq⁴.
- Meeqqat inersimasullu oqaluttuaraat angajoqqaartoq imerniaraangamik, ikiarooriaraangamik – ataasiarluni aamma piniariarnartillutik – meeqqaminnik kisimiitsisartunik.
- Meeqqat innartinneqarnissaat, taamaasillutillu aqaguani atuarnissaminnut piareersimanissaat, akisussaaffigine-

qartanngilaq, aamma meeraqarpoq naammattumik nerisangitsunik.

- Meeqqat inuusuttullu amerlasuut pujortartarlutillu ikiaroorartarput, ersarissunillu killiligaassanatik.
- Meeqqat ilaat angajoqqaamik atornerluinerinik sakkortuuliortarnerinillu takunnittuusarput, tamatumalu kinguneraa meeqqat namminneq allanut sakkortuuliortalersarnerat.
- Sulisoq oqarpoq: "Inoqutigiinni inooriaatsimik kingornusinerit ingerlateqqinneqartarput. Angajoqqaat taakku sakkussaminnik pisariaqartitsippat, ilaatigut namminneq meeqqap pitsaasumik peqqinnartumillu qanoq perorsarneqarsinnaaneramik ilitersorneqarnissaminnik. Angajoqqaanngorlaat perorsaanermit sakkussaqaarnissaat aamma pisariaqartinneqarpoq".
- Angajoqqaat ataasiakkaat namminneerlutik ajornartorsiutit pillugit oqaluttuarput, qanorlu ikiorserneqarnissaminnik kommunimut oqariartuuteqartarsimagualutik, saaffiginnisutertilli annertunerusumik qisuarfigineqarsimangitsoq. Assersuutigalugu angajoqqaap kamaqarnerminut meeqqaminut tutsittakkaminut naleqqiullugu ikiortariaqarmini imminut nassuerutigisimavaa. Pineqartup kommuni saaffigisimavaa nammineq meeqqanilu oqaloqatigineqartarnermikkut ikiorseqqulluni. Angajoqqaap taassuma tamanna immikkut pingaartippaa, meeraq siusinnerusukkut angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarnikuummat, persuttaaneramik peqquteqartumik, maannali angerlaqqissimalluni. Kommuni ilaqutariinnut iliuusissanik pilersaarusisimangilaq.
- Assersuummi allami pineqarpoq angajoqqaap meeqqami atuariartortittarnissaanut akisussaaffia. Meeraq atornerluineramik ajornartorsiuteqarfiusumi angerlarsimaffimeerpoq, ukiunilu arlaqartuni atuarfimmu inortuuiartarluni. Ilaqutariit peqatigalugit Ilaqutariit klassiannik ingerlatsisoqarsimavoq – ajoraluarmilli kinguneqarluangitsumik. Suliamut tassunga atatillugu iliuuseqartoqaaqqissimangilaq.
- Tamakku saniatigut Meeqqat Illersuisuat atuarfinit saaffigineqarpoq, misigineqartarsimammatt angajoqqaat ileqquliutiinnaraat, meeqqat atuarfimiitiinnartarnerat.

ANGAJOQQAAT AKISUSSAANERISA, PERORSAANERISA, KILLILIINERISA ILIUUSEQARNERISALU AMIGAATAANERINUT ASSERSUUTIT:

- Meeqqat qatanngutiminnik nukarlernik paarsinertik pissutigalugu atuangitsoortut.
- Meeqqat ullut tamaasa pujortartut meeqqanullu allanut cigaretsinik tuniniaasartut – inersimasunillu akuliuuttoqarani.
- Meeqqat angerlarsimaffimmini ulluni marlunni-pingasuni kisimiitsitaasut, angajoqqaat piniariarsimammata.

⁴ Inuup pineqaatissinneqarsinnaanerminut ukiuisa ammut killingat (kinguaassiuutinut tunngasoq ilanngullugu) tassaavoq 15-inik ukioqarnissaq (Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermi inatsit).

- Meeqqat akerartuuttut, inersimasunillu isiginnaaginnarneqarlutik.
- Meeqqat unnuakkut aneertut.
- Meeqqat ilinniagassaminnik ikiorneqartanngitsut.
- Meeqqat ilinniartitsisuminnik patittaasut ataqqinninngitsullu.
- Meeqqat peqqinnanngitsunik nerisartut, nerinngitsoortartulluunniit.
- Meeqqat angajoqqaamik nalunngisaannik hashimik atornerluisut (angajoqqaat namminneq atornerluisuusut).
- Meeqqat suli apersortinneqanngitsut imminnit ukioqqortu-nerusunik aappallit – atoqatigisartakkaminnik.
- Meeqqat kisimiullutik angerlarsimaffiminnik eqqiluutsuutitsisut.
- Angajoqqaat meeqqaminnut akisussaaffik pillugu suleqatigiinngitsut.
- Angajoqqaat meeqqaminnik paarsinatik, meeqqaminnut aningaasanik tunioraaginnartartut.

Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqaatigiisummi, immikkoortoq 18, siullermut naleqqiullugu ajornartorsiutinut assersuutaasinnaasut arlaqarput, meeqqat angajoqqaqaarnissaminnut pisinnaatitaaffiinik, meeqqamillu ineriartornerinut perorsarnerinullu angajoqqaat akisussaaffiminnik piviusunnortitsiniapiloortarlutik.

Aamma atuarfiup angerlarsimaffiullu pitsaasumik suleqatigiinnerannut assersuuteqarpoq, atuarfiup angajoqqaallu akisussaaffiminnik ilisimaarinniffigilluagaannut.

Inersimasut maligassiuisut

Meeqqat arlallit pimmatigineqarneq imaluunniit angajoqqaamik inersimasulluunniit eqqaminiittut allat imminnut oqaluuteraasiannik sunnigaasarput. Inersimasut amerlasuut pissusilersortanerat "naapertuutinningsutut" aamma "nipituumik suaartartutut" oqaatigineqarpoq. Angajoqqaat ilaquuttallu allat tusaatillugit assortuukkaagamik, inuilluunniit allat meeraannik suangasaagaangamik maligassiunerluttartutut oqaatigineqarput.

Meeqqat akornanni nuanninngitsunik siaruarterisoqarnerani unitsitsiniarnermi angajoqqaanit tapersorneqannginneq meeqqanik sullitaqartut misigisarpaat.

Meeqqat inersimasunik taamatut misigisaqartartut, ilaanni ileqqupiloqalersimapput imminnut akerartuuttarlutik.

ASSERSUUTIT:

- Meeqqat meeqqanillu sullissisut angajoqqaanik aalajangersimasunik allat meeraannut suaartarlutillu nilliasartunik toqqissisimanartitsinngitsut.

- Meeqqat atuarfinni killeqaratillu nalinginnaasumik perorsarsimarpalaanngitsut, qinnuigineqarnermik akerlerluinnaanik iliuuseqartartut.
- Ersarissutut oqaatigineqarpoq, meeqqat angajoqqaaminnik oqaloqateqarneq sungiusimannngikkaat.

Pisartut allat meeqqat angajoqqaamik maligassiunerlunnerisigut ilikkagaat assersuutigalugu hashimik atuinermut tunngapput. Meeqqanik suliaqartoq oqaluttuarpoq meeqqat atornerluineq nuannarinngikkaat (unitsikkusullugulu), kisiannili angajoqqaat ullut tamaasa hashimik atuisuusut, tamanna ajornartorsiutitut isiginngikkaat.

Meeqqamik hashimik atuisunnortarnerat angajoqqaat ilaasa "nalinginnaasutut" isigaat.

Naak angajoqqaat akisussaaffiisa tamatumanilu ikiorsiiniarnerup tungaatigut pissutsit ajornartorsiorfusut amerlagaluarput, suleqatigiinnerup ingerlalluarfigisaanik aamma eqqartu-isoqarpoq. Angerlarsimaffiit ilaanni meeqqat paarineqarluarput, aamma meeqqat inersimasullu namminneq misigisapilutik pillugit tarnit pissusaannik ilisimasalinnik oqaloqateqarnissamut ataasiakkaatigut periarfissaqarnerat nersualaarneqarpoq. Angajoqqaanik angajoqqaatut akisussaaffiminnik piviusunnortitsisartunik aamma assersuutissaqarpoq. Meeqqat isumagilluarneqartut, allanillu ataqqinnittumik pissusilersornissamut, allanik suleqateqarnissamut qanoq akisussaaffeqarnerminnik ilikkagaqartut, atuarfimmilu suliasaminnik naammassinnikkaagamik imminnut suliakkersorsinnaasut.

5.2.2 NP-IMMIKKOORTOQ 5 AAMMA 18: ANGAJOQQAATUT AKISUSSAANEQ AAMMA MEEQQANIK PERORSAANEQ

Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqaatigiisutaanni Immikkoortoq 5-imi pineqarput angajoqqaanik ilitersuineq aamma angajoqqaanik ilitersuinerup meeqqap pisinnaasaanut ineriartornissamullu periarfissaanut naleqqiullugu siunertamut naapertuunnerpaasup, ataqqineqarnissaanut meeqqap pisinnaatitaanerat.

Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqaatigiisutaanni Immikkoortoq 18-imi pineqarput meeqqat perorsarnerannut ineriartornerannullu angajoqqaat pingaarnertut akisussaasueneri. Angajoqqaat angajoqqaatullu oqartussaasut meeqqanik perorsaasutut pissaaffiminnik ingerlatsisinnaaqqullugit, meeqqanut paaqqinnittarfinnik, aaqqissuussinikkut sullissinikkullu inerisaanikkut Kalaallit Nunaat naammaginnartumik ikiorsiisussaa-voq

5.2.3 MIO-P INNERSUUSUTAI

Meeqqanik sullitaqartut arlallit nalinginnaasumik innersuusutigaat angajoqqaanut saaffiginnittunik suliniuteqartoqasasooq, perorsaanerup taassumalu pingaarutaasa oqaluuserineqarfisaaannik.

- MIO-p innersuussutigaa, angajoqqaat akisussaaffii meeqqanillu killiliisarneq pillugit suliniutinik kommuni aallarnisaassasooq.
  - Tamatumunnga ilanngullugit atornerluinermik ajornartorsiuteqarnerup meeqqat ineriartornerannut sunniuteqartarnera pillugu angajoqqaanik pikkorissaanerit, ilitsersuinerit paasititsiniaanerillu aamma perorsaariaatsit killiliisarnerlu pillugit paasititsiniaaneq.
- MIO-p innersuussutigaa, atuarfiup, meeqqeriviup, sunngiffimmi sammisartakkat, peqqinnissaqarfiup isumaginnittoqarfiullu nukittunerusumik suleqatigiinnissaat kommunip anguniassagaa.
- MIO-p innersuussutigaa, angajoqqaat namminneq ikiorneqarnissaminnik kissaateqartillugit imaluunniit meeqqat angerlarsimaffimmini atugarisaat pillugit nalunaarutiginnittoqartillugu, kommunip angajoqqaanik pisariaqartitaasigut ikiuunnissaminut akisussaaffini pisussaaffinilu piviusunngortittassagai.
- Meeqqat Illersuisuata pisariaqartutut isigaa, Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiisummi immikkoortoq 18 naapertorlugu piomasagaatit, Kalaallit Nunaata malerugassai pisortanit misissoqqinneqartariaqarnerat.

5.3 Ornittakkanik sunngiffimmilu sammisassanik amigaateqarneq

Meeqqat inuusuttullu amerlasuut peqqissumik inuuneqarlutik sunngiffimmilu sammisassaqlutik Meeqqat Illersuisuanut MIO-mullu oqaluttuarput. Illoqarfimmini nunaqarfimminilu meeraaneq nuannernerarlugu arlallit oqaluttuarput. Meeqqat Illersuisuata MIO-llu illoqarfinni nunaqarfinnilu ataasiakkaani pitsaasumik sunngiffimmi sammisassaqarneq meeqqallu inuunerissuunerat pillugu meeqqat oqaluttuarpassui assut nuannaarutigaa.

Meeqqat Illersuisuat nalilivoq, meeqqat sammisartagassaat ornittakkallu ilinniarsimasunik sulisullit kommunimi amigaatigineqartut. Tamannattaq atuuppoq meeqqanut ilikkarniarnermik ajornartorsiuteqartunut, immikkut perorsaanerimik, siumut takorluereersinnaanissamik iluseqartitsilluarnemillu pisariaqartitsisunut.

Meeqqat Illersuisuata innersuussutigaa, pingaartinneqasasut meeqqat ilaasa pisinnaatitaaffiisa piviusunngortinniar-nissaat, meeqqat ilaqutarinnit pissakinnerusuneersut, atortorissaarutinut periarfissaqanngitsut, sammisaqartitsinernut

peqataanissaminnut akisssaqanngitsut aamma meeqqat immikkut eqqugaqqajaasut ilanngullugit.

Isumaqatigiisummi Immikkoortoq 31 naapertorlugu meeqqat pisinnaatitaaffiisa qulakkeerneqarnissaannut, meeqqat pimmataasarnerat akornutaasinnaavoq. Tarnikkut persuttaasarneq pillugu kapitalip ataani pimmatiginninneq itisilerlugu allaaserineqarpoq. Pisinnaatitaaffiit piviusunngorsinnaapput, taama pisoqarnissaanut meeqqat illersorniarlugit pisariaqartunik kommuni iliuuseqarpat.

5.3.1 MALUGINIAKKAT

ATAANIITTUT TASSAAPPUT MEEQQANIT INERSIMASUNILLU SAAFFIGINNISUTINUT ASSERSUUTIT:

Klubbit

Illoqarfinni klubbeqarfiusuni meeqqanik sullitaqartut oqaluttuaraat ilusilersugaalluarneq aamma klubbit siunertaannik saaffigisallu nassuiaataat; klubbinu sulisussaaleqineq pissutigalugu klubbit meeqqanut assiginngitsunik ukiulinnut aamma ammasinnaasannigillat.

Sumiiffinni ataasiakkaani sulisut meeqqat ukiui nakkutigineq ajorpaat, tamanna meeqqat akornanni ingutsinerimik nikanarsaanerillu kinguneqartarpoq.

Immikkut pædagogikkimik pisariaqartitsineq

Ornittakkat klubbillu ataasiakkaat meeqqat immikkut perorsaannikkut pisariaqartitsisut isumaginissaannut aqqissugaanngillat; naak meeqqat immikkut atuartinneqartut arlallit ulluunerani klubbinittaraluartut. Sulisut oqaluttuaraat nukipassuit meeqqanut taakkununnga atornerqartartut. Meeqqat allamukarfissaqanngillat.

Meeqqanik sullitaqartut suliniutit "Timi asimi"-tut ittut kissaati-ga, meeqqanut inuusuttunullu allatut periarfissiissutitut.

Nunaqarfinni pinnguartarfinnik ornittakkanillu pisariaqartitsineq

Meeqqanut nukarliunerusunut sunngiffimmi sammisaqartarfissatut pinnguartarfiit amigaataapput. Nunaqarfinni klubbit matujaartarput, sipaarniarnerluunniit pissutigalugu upernaakkut matusarlutik, meeqqallu sumiiffissaaleqisarput. Meeqqat atugarisaannik paasinninnerunissaq ujjartorneqarpoq. Meeqqat inersimasunik nakkutigineqaratik umiarsualivimmi pinnguartarnerimik assersuutissaqarpoq. Katerisimaartarfiit sivisuumik ammasartut aamma meeqqat inersimasunik nakkutigineqarlutik atuarnerup kingorna ornissinnaasaat ujjartorneqarput. Ilaqutariit ataatsimoorfigisinnaasaat aamma amigaatigineqarput.

Qeqqata Kommuniani meeqqat nuannersunik oqimaatsunillu misigisartagaat meeqqat pillugit nalunaarusiami atuarneqarsinnaapput.

5.3.2 NP-IMMIKKOORTOQ 31: MEEQQAP SUNNGIFFEQARNISSAMUT, QASUERSAARNISSAMUT PINNGUARNISSAMULLU PISINNAATITAAFFEQARNERA

Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqaatigiissutaanni Immikkoortoq 31-mi meeqqat qasuersaarnissamut, sunngiffeqarnissamut, pinnguarnissamut aamma sunngiffimmi soqutigisaminnik sammisaqarnissamut, kiisalu piorsarsimassusermut eqqumiitsuliornikkullu inuunermit peqataanissamut pisinnaatitaaffeqarnerat pineqarput. Pisinnaatitaaffiit taakku meeqqanit atorneqarsinnaaqqullugit, Kalaallit Nunaat periarfissanik naaper-tuuttunik nalingiissisunillu pilersitsissaq.

5.3.3 MIO-P INNERSUUSSUTAI

- MIO-p innersuussutigaa, meeqqat inuunerissuunissaat sammisassaqaarnissaallu kommunip aalluttuassagaa.
- MIO-p innersuussutigaa, kommunip suliniutaasa meeqqat tamaasa peqataatittassagaa aamma MIO-p innersuussutigaa, suliniutini meeqqat tarnikkut timikkullu innarluutillit meeqqallu ilikkarniarnermik ajornartorsiuteqartut kommunimit ilaatinneqassasut.
- MIO-p innersuussutigaa, klubbinik ornittakkanillu pioreersunik nakkutilliisarneq pilersissagaa, aamma kommunip klubbinut ornittakkanullu pioreersunut anguniagassatigut periusissatullu pilersaarutit kommunip suliarissagai, saaffigisat siunertallu nassuiaataat ilanngullugit.
- MIO-p innersuussutigaa, meeqqanut inuusuttunullu sunngiffimmi sammisassat ornittakkalu nunaqarfinni aamma pilersinneqarnissaat, ilinniarsimasunillu sulisoqarnissaa ilanngullugu qulakkeerneqassasoq, kiisalu taakkua piginnaangorsarneqarlutillu ilinniartinnissaat.
- MIO malugeqquaa kommunalbestyrelsit Meeqqat tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaanni, nr. 20-mi, 26. juni 2017-imeersumi kap. 7-8 naapertorlugit, meeqqanut ilikkarniarnermik ajornartorsiuteqartunut assigiingitsunik ikiorsiisuteqarnissat pillugit aalajangiisnaammata.

5.4 Meeqqat inuunermi atugarisaat peqqissusaallu

Meeqqat Illersuisuata MIO-llu meeqqat arlallit timikkut tarnikkullu peqqissutsimikkut ernumanaatillit naapippaat. Pimmatiginnittarnerup annertuumik kommunimi atugaanerata saniatigut, sumiiffinni ataasiakkaani meeqqat ilaanni meeqqallu akornanni ernumanartumik sakkortuumik qisuariartaaseqarneq takussaavoq, patittaanneq attaveqariaatsit atorneqarluni.

Meeqqat namminneq persuttarneqarnerat imaluunniit takunnittut timikkut tarnikkullu persuttaanernik misigisaqarnerat, meeqqat toqqissisimanerannut ineriartornerannullu innarliisinaavoq.

5.4.1 MALUGINIAKKAT

ATAANIITTUT TASSAAPPUT MEEQQANIT INERSIMASUNILLU SAAFFIGINNISUTINUT ASSERSUUTIT:

- Nunaqarfinni sulisut angajoqqaallu arlallit meeqqat peqqis-susaat, illersugaanerat ineriartornerallu ernumanartillugu oqariartuutigaat. Pisariaqartillugu meeqqat peqqissusaat qulaajaavineqartangillat.
- Naatitanik pissarsinissaq arlalitsigut ajornartarpoq.
- Sulisoq kommunip allaffiani qullersaasumut nerisaqarnerup tamatumalu pilersaarusiornissaa pillugu ikioqqugami, nunaqarfik nammineertariaqartoq oqarfigineqarpoq.
- Ataasiakkaani eqqaaneqarput meeqqat najugaqarfi oqoqartut, anersaartornikkut ajornartorsiuteqarnermik amikkullu anillarnermik kinguneqartumik.
- Meeqqat nunaqarfinni assigiingitsunit marlunninngaaner-sut eqqiluisaanngitsut pillugit nalunaarutiginninnerit kom-munimit qisuarfigineqarsimanngitsut oqaluttuarineqarpoq.
- Eqqiluisaarniarneq nunaqarfimmi ataatsimi unammillernar-poq, uffarsinnaaneq killeqarmat akeqarlunilu. Nunaqarfim-mi tassani tingulluut Hepatitis B nalinginnaavoq.
- Meeqqat toqqissisimasumik angerlarsimaffeqarnissaq pisinnaatitaaffigaat. Ilaqutariit meerartallit tamarmik angerlarsimaffeqarnissamik qulakkeerneqangillat. Meeqqat Illersuisuata MIO-llu immikkut ataatsimoortillugit angajoqqaat inuusuttut nunaqarfimmiut oqaloqatigaat. MIO saaffigineqarpoq angajoqqaat namminneq angajoq-qaaamini (aanaa/aataakkunni) najugaqartariaqartut pillu-git, nunaqarfimmi najugaqarfigisamini inissarsinissaq ajor-nakusooramat. Ilaqutariit arlaliullutik najugaqatigiikkaluatut meeqqat isumagilluarneqarput.
- Meeqqanik pimmetaasartunik, kinguaassititigut atorne-r-lunneqarsimasunik allatigulluunniit kannguttaatsuliorfigine-qarsimasunik ikiorsiisissamut oqaloqatiginninnissamullu periarfissaaleqinerit illoqarfinnilu nunaqarfinnilu aamma nalinginnaapput. Meeqqat arlaqartut atugarliorlutik inuup-put – timikkut tarnikkullu. Meeqqat atuartut arlaqartut nerisanngillat atuarfimmilu kaattarlutik, arlalitsigut anga-joqqaamik atorneerluinerat pissutigalugu. Atuarfimmi ataatsi-mi oqaluttuarineqarpoq, atuartunit ukioqatigiiaanit aala-jangersimasunit 30-t missaanniittunit pingasuinnaat anger-larsimaffinni ajornartorsiordfunngitsuneersut.

5.4.2 NP-IMMIKKOORTOQ 24 AAMMA 27: MEEQQAP PEQQINNISSAMUT NAAMMAGINARTUMILLU INUUNERMINI ATUGAQARNISSAMINUT PISINNAATITAAFFEQARNERA
Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqaatigiissutaanni Immikkortoq 24-mi pineqarpoq meeqqat peqqinnartumik peqqissuullutillu inuunissamut pisinnaati-taaffeqarnerat, aamma meeqqat tamatumannga pisariaqar-titsigunik peqqissaanermik sulialinnit ikiorserneqarnissamut

katsorsarneqarnissamullu pisinnaatitaaffeqarnerat. Meeqqat annertunerpaamik peqqissuunissaq pisinnaatitaaffigaat, aamma peqqinnissaq pillugu sullissinerit nakorsamillu ikiorneqarnerit pinaveersaartitsilluni peqqissaanermik immikkut pingaartitsiffiusut pisinnaatitaaffigalugit.

NP-Immikkoortoq 27-mi pineqarput meeqqat inuunerminni atugarisanik, meeqqap timikkut, tarnikkut, anersaakkut, pisuserissaarnikkut inooqatigiissutsikkullu ineriartorneranik akuersaarfiusunik pisinnaatitaaffeqarnerat. Meeqqap angajoqqaavisa tamanna maleruarsinnaanngippassuk, pisinnaatitaaffiup tamatuma piviusunngortinnissaanut kommunit angajoqqaanut ikiutissapput. Ikiunneq tamanna aningaa-satigut, ikorsiinikkut meeqqallu tunngaviusumik pisariaqar-titaasigut ikorsiinerusinnaavoq.

5.4.3 MIO-P INNERSUUSSUTAI

Meeqqat Illersuisuata MIO-llu Kalaallit Nunaanni inissaaleqineq ajornartorsiutaasoq ilisimaaraat, soorluttaaq peqqinnissaq siunertaralugu sullissinerit naligiissumik periarfissaqarsinnaaneq unamminartoqarsinnaasoq. Inissaaleqineq imaluunniit angerlarsimaffeqannginneq pillugit saaffiginnissutinik MIO tigusaqarpiangilaq. Isumaqatigiissummili Immikkoortoq 27-p piviusunngortinniarnera unammillernartuuvoq, meeqqat timikkut, tarnikkut anersaakkullu peqqissumik ineriartornissaasa qulakkeernissaat eqqarsaatigalugu – meeqqanut er-numanartorsiqqajaasunut naleqqiullugu tigussaasunik ikorsiissutitut iluseqartunik.

Angajoqqaat arlaqartut meeqqamik peqqissuunissaat inuunerinnissaallu pillugit paasissutissanik amerlanernik ujartuisut, MIO-p oqaloqatigai.

- MIO-p innersuussutigaa, eqqiluisaarnermut, nappaatinut aamma pinaveersaartitsinermut tunngasut patajaallisaaffigineqassasut.
- MIO-p innersuussutigaa, kommuni Namminersorlutillu Oqartussat meeqqat peqqissutsikkut misissuinerit, qulaajaanernut katsorsagaanissamullu periarfissaat qularnaassagaat.
- MIO-p innersuussutigaa, nunaqarfinni peqqinnissaq pillugu suliniutit kommunimit qitiutinneqassasut, soorlu angajoqqaanik tamanik pikkorissaanerit, peqqinnartunik nerisaqarnissaq aamma eqqiluisaarnermullu naligiimmik periarfissaqarnissaq.
- MIO-p innersuussutigaa, ineqarniarneq misissuiffigineqassasooq, taakkualu aqqissuunissaat aallarnisarneqassasooq.
- Angerlarsimaffinni ajornartorsiutit, soorlu oqoqarnermut tunngasut, engertumik misissuiffigisariaqarput.
- MIO-p innersuussutigaa, kommunimi ikorfartuiniutinik "Siusinaartumik iliuseqarnertut" ilusilinnik angajoqqaanut tamanut pilersitsisoqassasooq.
- MIO-p sakkortuumik innersuussutigaa, meeqqat isumaginninnermi siunnersortimit atuarfimmi ikorfartuilluni oqaloqatigineqartarnissaannik neqeroorfigineqassasut.
- MIO-p innersuussutigaa, meeqqat ullut tamaasa nerisarnissamik tunngaviusumik pisinnaatitaaffeqarnerat pillugu kommuni suliniutinik aallarnisaassasooq.

MIO aamma Meeqqat Illersuisuat angalanerminni inuppasuarnit naapinngarput.

6. MEEQQAP IKIORNEQARNISSAMIK PISINNAATITAAFFEQARNERA

6.1 Suliat amigartumik kigaappallaartumilluunnit suliarineqartarnerat

Meeqqat Illersuisuanut MIO-mullu meeqqat inuusuttullu pisinnaatitaaffitsik naapertorlugu ikiorneqartannginnerinut tunngasut saaffiginnissutigineqarput. Tamatumani pineqarput meeqqat persuttaagaasartut, innarligaasartut allatulluunniit kannguttaatsuliorfigineqartut aamma meeqqat tamakkunannga takunnittut qanigisaasutulluunniit misigisaqartartut. Qeqqata Kommunia sulianik amigartumik kigaappallaamilluunniit suliaqartartut misigineqarpoq, meeqqat toqqissimanerannut sunniuttarluni. Inatsisit malillugit ornigulluni sulisarnissaq pisariaqartitat naapertorlugit annertussuseqartumik pineq ajortoq MIO aamma nalunaarfigineqarpoq.

NP-Immikkoortoq 39-mi pineqarput meeqqap qanoq-iliornikkulluunniit sumiginnagaasimasup, iluaqutiginiagaasimasup imaluunniit atornerlugaasimasup, naalliutsitaasimasup allatulluunniit peqqarniingartumik inuppalaangitsumik nikanarsaataasumilluunniit pineqarsimasup imaluunniit pillagaasimasup timikkut tarnikkullu katsorsarneqarnissaannut pisinnaatitaaffeqarnera. Katsorsaaneq pisassaaq meeqqap peqqissusianut, imminut tatigineranut inuttullu naleqassusianut siuarsaasussanik avatangiiseqartitsilluni.

6.1.1 MALUGINIAKKAT

ATAANIITTUT TASSAAPPUT MEEQQANIT INERSIMASUNILLU SAAFFIGINNISUTINUT ASSERSUUTIT:

- Innuttaasunit – sulisunit isumassuisuusunillu – saaffiginnissutit tunuliaqutaralugit Meeqqat Illersuisuata MIO-llu paasivaat kommunimi sulianik suliaqartarneraq amigartartoq kigaappallaarluniluunniit. Sulianik suliarinninnginnerup kigaappallaamilluunnit sulisarnerup kinguneraa, meeqqat arlaqartut pisinnaatitaaffitik naapertorlugit ikiorserneqarsimannginnerat.
- Sulisut arlaqartut – pingaartumik atuarfinneersut angajoqqaarsiaasartuneersullu – oqaluttuarput, angajoqqaat akissusaanerannut tunngasut pitsanngorsarnissaat ajornakusoorinnaasoq, isumaginnittoqarfimmut nalunaarutiginninnerit tunngavigalugit suliniutinik aallartitsisoqarneq ajormat iliuussanilluunniit pilersaarusiortoqassanani.
- Pisortani sullissisut ilinniarsimasut amigaataanerat, sulisunullu ikippallaanut suliat amerlavallaartut, suliat suliarineqartannginnerinut kigaappallaamilluunniit suliarineqartarnerinut patsisaasut ilaattut taaneqarput, taamatullu meeqqanunut tunngasutigut sipaaruteqarneq, meeqqanik sullitaqartut periarfissaannik killiliisut, meeqqat angajoqqaallu ikiorserne-

qartannginnerinut peqqutaagaasutut taaneqarpoq.

- Meeqqat Illersuisuat MIO-lu susassaqrarfiit akimorlugit ulluinnarni suleqatigiinniarnermi, tassalu atuarfiup, peqqinnissaqarfiup isumaginnittoqarfiullu akornanni suleqatigiinnermi unamminartut arlallit pillugit oqaluttuarfigineqarput. Sumiifinni arlaqartuni sulisut oqaatigaat suleqatigiinniarneq iluat-sikkuminaatsinneqartoq.
- Politiit ersarinnerusunik iliuuseqassasut innuttaasut ataasiakkaat kissaatigaat.
- Sulisut ujarortoq, nalunaarutiginninnernut isumaginnittoqarfimmit tiguneqartunut naleqqiullugu suliniutit suut aallarnisarneqarsimanerinek paasitinneqartarnissartik.
- Sulisut nalunaarutiginninnerit tiguneqarnerisa uppersarnerneqartarnissaat ujarortoq.
- Innuttaasut oqariartuutigaat pinaveersaartitsineq annertunerusoq pisariaqartinneqartoq. Illoqarfinni nunaqarfinilu imigassamik hashimillu atornerluinermut naleqqiullugu ilisimasanik saqqummiisoqarnerusariaqarpoq takussaasunillu iliuuseqartoqarluni. Sulisut ataasiakkaat pinaveersaartitsinnermik aamma meeqqanik inersimasunillu peqataatitsinnermik suliaqarput, sulisussaaleqinerli suleqatigiinnerullu amigaataanera pissutigalugit, ajornakusoortutut isigalugu.
- Sulisut oqariartuutigaat, politiit isumaginnittoqarfiullu suleqatigiinnerisa patajaallisarnerat, isumaginnittoqarfiup meeqqanik inuusuttunillu sullissineranut iluaqutaassasoq.

Meeqqat Illersuisuanut MIO-mullu saaffiginnissutini ataasiakkaani, angajoqqaat oqaluttuarput, inunnik isumaginnittoqarfimmut ikioqqullutik saaffiginnikkaangamik ikiorserneqartaratic akerlilersuinnermillu naapinneqartarlutik. Tamatumani pineqartut tassaasinnaasarpur meeqqanik ernummateqarluni saaffiginnissutit aamma aningaasaqarnikkut ineqarnermilluunniit ikiorserneqaaqulluni saaffiginnissutit.

Ilinniartitsisoq oqarpoq:

”Suleqatikkalu nalunaarutiginninnigut amerlanertigut kaajalukaaginnartarput. Allaanngilaq suliasat suliarinissaqanngitsut. Meeqqat sumiginnagaareersut, pisortanit tunulluunneqartarput sumiginnaga-aqqillutillu – marloriaammik sumiginnaaneq. Ukiuni arlalinngortuni taamaappoq”.

Nunaqarfinni aalajangersimasuni sulisut suliamut namminneq attuumavallaartarneri ajornartorsiutit eqqaaneqarpoq; nunaqarfimmiut tamarmik imminnut ilisarismalluarput, tamanalu isumaginnittoqarfimmit iliuuseqartoqannginneranut pisutaasarpog.

Iliusissatut pilersaarutit amigaataapput

Meeqqat nalunaarutigineqartut tamarmik iliuusissanik pilersaarusiuunneqartarnissaat pingaaruteqarpoq, meeqqap ikiorneqarnissaminik pisariaqartitsinini tamaat sunissaa piffissalersorlugu (imaluunniit inuusuttup malitseqartitsilluni sullinneqarnissamik pisariaqartitsinera tamaat). Meeqqap illersugaanissaa inuiaqatigiinnullu akuuserseqqinnissaa pisinnaatitaaffittut unamminartoqarpoq.

TAMATUMUNNGA ASSERSUUTIT ERSARISST:

- Niviarsiaaraq ukiut marluk missaanni angajoqqaarsiaqartitaareerluni anaanaminut angerlartinneqarpoq. Tamanna pivog pisortat angerlarsimaffimmi pissutsit pillugit paasiniaaqqanngikkaluartut. Angerlarsimaffimmi persuttaasarneq nerisassaaleqisarnerlu oqaluttuarineqarput. Angerlarsimaffimmi pissutsit allanngorsimangillat. Suliamik suliarinneq kigaammat, angajoqqaarsiaasut meeralu angerlartitsinissamut qaammat ataasiinnangortorlu aatsaat kalerrinneqarput. Angerlarnissamut piareersaatit meeraq anaanami taassumalu najugaqataani ulluni 14-ini najugaqaaqarpoq. Tamatuma kingorna ulluni 14-ini angajoqqaarsiaminiippoq, naggataatigullu anaanaminut angerlartitaalluni. Angajoqqaarsiaasut arlaleriarlutik meeqqamut iliuusissatut pilersaarutigineqartup nutarterneqarnissaa isumaginnittoqarfimmut piumasaraluarpaat, annertunerpaamik malinnaasinnaajumallutik, allannguisoqassappallu meeqqap piareersarluarnissaa siunertaralugu.
- Nukappiaraq atonerluiffiusumi angerlarsimaffeqarpoq. Arnaa katsorsartissimavoq. Nukappiaraq anaanilu ilaqutariit klassianni ingerlatsisimapput. Tamannali iluaqutaanngilaq, isumaqatigiissutaasut ilarpasui ilaqutariinnit eqquutsinneqarneq ajormata. Ilaatigut ilaqutariit piffissamik eqquisinnaangillat, ullaakkut makinnissaaq ajornartorsiutigisaramikku. Nukappiaraq unnussuarmut aneertarpoq, arnaatalu innartissinnaasanngilaa. Ukiuni arlallingortuni taamaattoqarpoq. Inunnik isumaginnittoqarfiup ilaqutariit akuliuffigalugit toqqaannartumik iliuuseqarfingngilai.
- Iliusissatut pilersaarutit amigaateqarajuttarput imaluunniit naammagintumik suliaasaratik. Assersuutigalugu qatanngutigiiit sisamat assigiinnik pilersaaruteqarsinnaapput, naak inuit assigiinnigitsut sisamat pineqaraluartut.

Inatsisit malillugit kommunip pisussaaffigaa ”meeqqat inuusuttullu illersornissaat ikiornerissaallu, meeqqat inuuniarnermik atugarliortut imaluunniit immikkut pisariaqartitsisut immikkut siunnerfigalugit. Meeqqat tapersorneqanissaannut Inatsisartut inatsisaat nr. 20, 26. juni 2017-imeersoq naapertorlugu ikiorsiinerup siunertaraa meeqqat pisinnaatitaaffiisa qulakkeernissaat, kiisalu meeqqat atugarliortut imaluunniit ilikkarnarnerminni immikkut pisariaqartitsisut ukioqatitk assigalugit

inuttut ineriartornissaminut, ingerlalluarnissaminut, peqqisuunissaminut aammalu inersimasutut inuunerminni nammineersinnaasutut periarfissaqarnissaat anguniarlugu.” (§ 1).

Qeqqata Kommuniani innuttaasunit oqaatigineqarpoq, inatsisit maleruarniarnerat ajornartorsiutaasoq, pingaartumik nalunaarutiginninnerit iliuuseqarfiginissaannut aamma katsorsaanikkut ikiorsiillunilu suliniutinik aallarnisaanissamut naleqqiullugu (tak. inatsimmi kap. 7-9). Annertunerusumik nakkutilliisoqarnissaa kissaatigineqarpoq (tak. inatsimmi kap. 3).

Inatsimmi § 3 naapertorlugu kommunip ”iliuuseqarnermigut paasiniaanermigullu” peqataaffigissavaa meeqqap toqqissisimasumik ineriartornissaminut periarfissaqarluni peroriartornissaa. Suliat patajaallisarnissaat pisariaqartinneqartoq takuneqarsinnaavoq, pingaartumik nunaqarfinni.

Ilinniartitsisut amerlasuut saaffiginnissutit nalunaarutiginninnerillu iliuuseqarfigneqarpassitannigitsut assersuutigaat. Nalunaarutiginninnerit amerlapput, nalunaarutigineqartulli inunnik isumaginnittoqarfimmi uniinnartarsorineqarput. Atuarfiup siulersuisuisa ilaasa oqaatigaat, inatsisit meeqqanut tunngasut tamakkiisumik atuutinngitsut.

ASSERSUUTIT:

- Nukappiaraq atuarfimmi nakuuserlunilu sakkortuuliorartooq pillugu ilinniartitsisoq kommunimut ikioqquvoq. Nukappiaraq angerlarsimaffimmini persuttagaasarpoq, imminullu toqunniarluni atuarfimmi siorasaarisarluni. Nukappiaraq imminut allanillu ulorianartorsiortitsisoq, ilinniartitsisup nalilerpaa. Attaveqatigiit atuarfimmi ataatsimiissimapput. Ilinniartitsisup kommuni nalunaaruteqarfigaa nukappiaqqamullu iliuuseqarnissamullu sakkussanik ujartuilluni.
- Ilinniartitsisup meeqqat pingasut atuortannigitsut pillugit kommuni siornali nalunaarfigaa. Meeqqat ilaat ataaseq nakorsaattortuusooq nammineertitaagajuppoq.
- Niviarsiaaraq 15-inik ukiulik inersimasumik angutaatilik pillugu ilinniartitsisup kommuni nalunaarfigaa. Iliuuseqartoqarsimannngilaq.
- Meeqqat atuannitsoortartut pillugit kommunip nalunaarfigineqarsimanera ilinniartitsisunit arlalinnit assersuusiorneqarpoq. Meeqqat taakku ilaat hashimik imigassamillu atonerluiffiusunik angerlarsimaffeqarput.

Meeqqat Illersuisuata maluginiagaasigut naliliinerisigullu, 14. august 2016-imiit 30. august 2016-imut inatsisitigut immikkoortumik naliliinermi paasissutissat saqqummertut uppernarsarneqarput. MIO-p Qeqqata Kommunianut angalane-rani nakkutilliisut kommunip meeqqanut inuusuttunullu tunngasunik suliaannut tunngatillugu maluginiagaat uppernarsar-

neqarput, kigaappallaamik amigartumillu sulianik suliaqartar-
neq takussaalluni, taamatullu angerlarsimaffimmi pissutsit isu-
mannaappaarnagit meeqqanik angerlartitsisoqartarluni.

Meeqqat tarnikkut nappaatilinnik angajoqqaallit

Tarnikkut nappaateqarneq illoqarfinni anginerni eqqartorne-
qarpoq. Angajoqqaat tarnikkut nappaatillit imaluunniit innar-
luutillit, meeqqamik pisariaqartitaannik isumaginissaat ajor-
nartorsiutigisarpaat, meeqqaminnullu ulluinnarni akisussaa-
nissaq ajornakusoortittarlugu.

ASSERSUUTIT:

- Angajoqqaat tarnikkut nappaatillit meeqqat qanoq innerinut
atuarfik pisuutippaat. Angajoqqaat atuarfiup suleqatiginissaa
ajornakusoortippaat. Angajoqqaat ilaat kamaqqallutik atuar-
fimmur saaffiginnittarput.
- Meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsimasut
angajoqqaaminnut tarnikkut napparsimasunut angerlarti-
taasarput. Assersuutigalugu meeqqat angajoqqaaminnut
meeqqaminik savimmik qunusaarisartumut angerlartitaap-
put. Tamannalu pivoq naak kommuni meeqqat qunusaarne-
qartarnerannik kalerrinneqaraluartoq.
- Angajoqqaat tarnikkut nappaatillit, meeqqat perorsarnis-
saannut isumaginnissinnaanngitsut, taamaattorli meeqqa-
minnik imminniititaqartut. Sulisoq oqarpoq: "Tamanna
pisortanit meeqqanik sumiginnaaneruvoq. Nalunngilarput
meeqqat angerlarsimaffiini inissat amigaataasut taamatullu
aamma angajoqqaarsiat amigaataallutik".
- Anaanaq kisermaaq tarnikkut napparsimasoq: Napparsim-
mavimmur unikkaangat aanaa qatanngutigii illu angajullersaat
meeqqanik paarsisuulersarput. Meeqqat uteqqittarput
arnaat napparsimmavimmiit angerlaraangat.

Tarnikkut nappaateqarneq eqqartoruminaassinnaavoq, pingaar-
tumik meeqqanik tarnikkut napparsimasunik angajoqqaalinnit.

6.1.2 NP-IMMIKKOORTOQ 3, 26 AAMMA 39: MEEQQAP ISUMAGINNINNIKKUT ISUMANNAATSUUNISSAMIK PISINNAATITAAFFEQARNERA

**Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isu-
maqatigiissutaanni Immikkoortoq 3-mi pineqarput meeqqat
soqutigisaasa qulakkeernissaat. Inuiaqatigit aalajangiissatil-
lugit meeqqat pisariaqartitaat sallerpaatinneqartassapput.
Tamatuma kinguneraa meeqqap soqutigisaasa qulakkeerne-
qarnissaat. Meeqqat illersugaanissamik isumassorneqarnis-
samillu pisinnaatitaaffeqarput, pisinnaatitaaffiit pisussaaf-
fiillu meeqqat isumassuisorisaa allanullu meeqqanut
akisussaasunut atuuttut eqqarsaatigalugit.**

**Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isu-
maqatigiissutaanni Immikkoortoq 26-mi pineqarput meeq-
qat isumaginninnikkut isumannaatsuunissamik pisinnaati-
taaffeqarnerat. Meeqqat tamatuma angunissaanut killiler-
sugaanngitsumik pisinnaatitaapput. Kalaallit Nunaat kom-
munillu meeqqanik taakkualu isumassuisuinik ikiorssiisus-
saapput, meeqqamut meeqqallu pilersuisuinut atugassari-
titaasut pissutsillu atuuttut apeqqutaatillugit.**

**NP-Immikkoortoq 39-mi pineqarpoq meeqqat timikkut tar-
nikkullu katsorsagaanissamik aamma qanorluunniit sumigin-
naagaasimanerup, iluaqutiginiagaasimanerup atonerlunne-
qarnerullu imaluunniit allatut peqqarniitsumik inuppalaan-
ngitsumik nikanarsaataasumillu pineqarsimanerup pillagaa-
simanerulluunniit kingorna inuiaqatigiinnut akuutinneqaaqi-
lernissamik pisinnaatitaaffeqarnerat. Katsorsaaneq pisassaaq
meeqqap peqqissusianut, imminut tatigineranut inuttullu
naleqassusianut siuarsaasussanik avatangiiseqartitsilluni.**

6.1.3 MIO-P INNERSUUSSUTAI

- MIO-p sakkortuumik innersuussutigaa, meeqqat tarnikkut
ikiorserneqarnissamik pisariaqartitsisut tamarmik ikiorserne-
qassasut.
- MIO-p innersuussutigaa, Qeqqata Kommunian meeqqat iner-
simasullu suleqatigalugit, timikkut tarnikkullu persuttaasar-
neq akiorniarlugu periusissiusasooq. Qeqqata Kommuniata
ukiorpassuunngortuni ileqqorinikuuaa inuiaqatigiinni pitsaa-
sunik pingaartitaqartarneq, namminneq piunassutsimikkut
sulisut suliniutini angisuuni mikisunilu peqataaffigisaannik.
Pingaartitat tamakku ilagaat inuit ukiui, arnaaneri angutaa-
neriluunniit aamma inuiaqatigiinni inissisimanerit akimorlu-
git ataatsimooqatigiiffinnut peqataatinneqartarnerat. MIO-p
innersuussutigaa najukkami nukiit pioreersut tamakku
toqqammavigalugit ingerlaqqeriarnissaq.
- MIO-p innersuussutigaa, ilaqutariit tarnikkut nappaatinik nap-
paatinilluunniit allanik, meeqqap toqqissisimassusianik sun-
niisinnaasunik, eqqugaasut ikiorserneqartarnissaat kommunip
qularnaassagaa. MIO-p aamma innersuussutigaa tarnikkut
nappaatit pillugit ilisimasanik paarlaasseqatigiittarnissaq.
- MIO-p innersuussutigaa, illoqarfinni nunaqarfinnilu innuttaa-
sunut atonerluinerup katsorsarnissaanik neqerooruteqar-
toqartassasooq. Meeqqat angerlarsimaffinni atonerluiner-
mik ajornartorsiuteqartuni peroriartortut, tarnikkut ikiorserne-
qarnissamik neqeroorfigineqassapput, imigassamik atoner-
luisup/atonerluisut katsorsarneqarnerat apeqqutaatinnagu.
- MIO-p innersuussutigaa, nunaqarfinni meeqqanik inuusut-
tunillu nakkutillineq kommunip qulakkiissagaa (Meeqqat
tapersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaanni, nr.
20-mi, 26. juni 2017-imeersumi §§ 3 aamma 8). Pisartut ilisi-
maneqanngitsut amerlapput, taamaammat meeqqat ikior-
sertariallit isumaginninnikkut aaqqissuusinnermi ersinngitsut
takkuitsoorneqariaannaallutik.

- MIO-p innersuussutigaa, sullissisut suliamut attuumavallaarnermik ajornartorsiutit maluginiarneqassasut, tassuunakkut meeqqat ikiorsertariallit ikiorserneqarnissaat qulakkeeqqulugu, suliamut attuumavallaarluni ajornartorsiutaasartut apeqqutaatinnagit. Tamanna qulakkeerneqarsinnaavoq kommunimi kinaassutsimik isertuussilluni qitiusumik saaffiginnifiusussamik pilersitsinikkut.
- MIO-p innersuussutigaa, kommunip inunnik isumaginninnermi oqartussaasut sulianik suliaqarnerat isumannaassagaa, Meeqqat tapersorsorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat, nr. 20-mi, 26. juni 2017-imeersoq naapertorlugu.
  - MIO-p innersuussutigaa, kommunimut nalunaaruteqartarnermi periusissat ilitsersuutillu suliarineqassasut, tamatumunga ilaatillugit innuttaasunut nalunaaruteqartunut nalunaaruteqartoqareernerata kingorna qanoq pisoqartarneranik nassuiaatit. Nalunaaruteqartoqarnerit tunngavigalugit iliuuseqartoqartarnissaata, meeqqat iliuusissanik pilersaarusiuunneqartarnissaasa meeqqallu ikiorsernissaannut pingitsoorani periarfissiisoqartassasoq.
- MIO-p innersuussutigaa, atuarfiup, meeqqeriviit, sunngiffimmut tunngasut, peqqinnissaqarfiup isumaginnittoqarfillu akornanni suliat akimorlugit suleqatigiinnerup pitsanngorsarnissaa kommunip qularnaassagaa.

6.2 Meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsimasut eqqugaaqqajaaneruserput

Qeqqata Kommunianut angalanerminni Meeqqat Illersuisuata MIO-llu innuttaasut sulisullu naapitaasa arlallit, angerlarsimaffiup avataanut meeqqanik inissiisarneq saaffiginnissutigaa. Meeqqat namminneerlutik angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarnissaminnik kissaateqartut arlaqarput. Suliani arlalinni meeqqat inuunerminni atugarisaat pillugit nalunaaruteqartoqartarsimavoq, kommunilli tungaaniit (ersittumik) iliuuseqartoqarani. MIO-p meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqareersut, allamulli nuukkusullutik kissaateqartut naapippai. Pisuni allani meeqqat angajoqqaarsiat assigiingitsut akornanni nuutsitaasarsimapput.

Saaffiginnissutit arlaqartut takutippaat angajoqqaarsianut ilitsersuutit amigaataasut aamma inissiivigineqartut nakkutigineqarnissaat pisariaqartinneqartoq.

6.2.1 MALUGINIAKKAT

ATAANIITTUT TASSAAPPUT MEEQQANIT INERSIMASUNILLU SAFFIGINNISUTINUT ASSERSUUTIT:

- Meeraq sulisumut saaffiginnippoq nammineq angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarnissaminnik kissaateqarluni. Marluullutik Inunnik Isumaginnittoqarfimmut saaffiginnipput.

Qisuariartoqangimmat meeqqap kollegiami inissinneqarnissaa qinnutigaat, itigartitaallutilli.

- Ataatarsiaasup meeraq annersarsimavaa. Ataatarsiaq aalaakoortilluni aamma aalakoorani annersaasarsimavoq. Piffissap ilaa meeraq angajoqqaarsiaqartitaavoq, maannali aanaa/aataakkumini najugaqarluni. Meeraq angajoqqaarsiaminut uterusunnerugaluarpoq.
- Meeraq ulloq-unnuarluni paaqqinnittarfimmut inissinneqartoq angajoqqaarsiaqalerusuppoq tarnikkullu ikiorserneqarnissaminnik kissaateqarluni.
- MIO tusarlerneqarpoq meeraqartoq angajoqqaamut tarnikkut napparsimasumut, meeqqaminillu savimmik qunusaarisartumut angerlartinneqarsimasunik.
- Meeraq oqaluttuarpoq anaansiaminiinnissani nuannarinagu. Meeqqap anaanani maanna katsorsartittoq eqqarsaatisarpaa. Meeqqap anaanani sinilluaqqujumagaangagu, arnarsiaata mobilianik arsaarniarlugu siorasaartarpaa.
- Meeraq aanaa/aataakkumini najugaqarpoq, taakkualu imigassamik atornerluisuupput. Aanaa/aataakkut meeqqamik paarsinissamik akuersissuteqanngillat. Meeqqap atuarfimmi ilinniartitsisuni oqarfigisimavai, "suut tamarmik soqutaangitsut, aanaa/aataakkut aalakoormata".
- Saaffiginnissutini pineqarput meeqqat paarsinissamik akuersissuteqanngitsunik angajoqqaarsiaqartinneqartut aamma meeqqat aanaa/aataakkumini najugaqartut. Nalunaarutigineqarpoq nalaanneqarsimallunilu kina angajoqqaatut oqartussaasuunersoq arlaannaannilluunniit ilisimaneqanngitsot.

Angerlartitsisarnerit

- Meeqqat paarsarineqartut angerlartitaasarnerat ajornartorsiutaasooq arlalitsigut saaffiginnissutigineqarpoq. Ilaatigut meeqqat angerlarsimaffimminni pissutsit ajorneri pissutigalugit angerlarsimaffiup avataanut inissinneqariarlutik, angerlarsimaffimmi pissutsinut allannngorsimangitsunut angerlartitaasimanerinnik.
- Sulisoq oqarpoq: "Angerlarsimaffik piareertinnagu meerasiasasut angerlartitaasarnerat ajornartorsiutaavoq. Meeqqat ilaat "ilorraap-tungaanut" saattaraluarput, pissusitoqqaminullu utertitaasarlutik. Kommunip sipaarniarnera pissutaanerluni?".
- Meeqqap peqataatitaanissamut pininnaatitaaffia (tak. Meeqqat Pininnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiisummi imm. 12) angerlartitsinermi periutsinut aalajangersimasumik ilaarpasinnilaq. Sulisoq oqarpoq: "Meeqqat pisariaqartitaat salinneqartanngillat. Angajoqqaat atornerluinertik pillugu katsorsarneqareertullu meeqqat angerlartitaasarput".
- Sulisoq oqaluttuarpoq, meeqqat angerlartitaanikut, nakkutigineqaratik maanna aqqusinermiittartut, ikiaoroortarlutik imigassartortarlutilli.

- Angajoqqaarsiaasut oqaluttuarput, marlunnik meerarsiaqarsimallutik. Taakku iliuusissani pilersaarusiuunneqanngisaanarnikuupput. Meeqqap aappaa apersortikkiartorluni angerlarami angajoqqaarsiaminut uteqqinngisaannarpoq. Maanna meeraq hashimik pujortartarpoq, angajoqqaarsiaasullu qinutigisaattut tarnip pissusianik ilisimasalimmit ikiorneqas-sanani.
- Angajoqqaarsiaasimasut oqaluttuarput: Meeqqat anaaminnut angerlareernerisa kingorna, angajoqqaarsiat nalunngilaat meeqqat aanaa/aataakkuminni najugaqarnerusut. Meeqqat suli misigisarpaat anaanartik persuttaagaasoq (angutaatiminit) meeqqallu anaanaminnit qinnuigineqartarput inunni allani siniffissarsioqqullugit.
- Anaanap meeqqami angerlarsimaffiup avataanut inissitaasimanera kommunimi kamaatigaa angerlartikkumallugulu. Suliamik suliaqartoq tunniutiinnarpoq meerarlu angerlartilugu. Tamatumani meeqqap illersugaanissaa, toqqissimanissaa pisariaqartitaalu tunullunneqarput anaanaasullu pisariaqartitai sallinngortinneqarlutik.
- Kommunip meeraq marlunnik ukiulik, ukiunilu marlunni meerarsiaanikoq angerlartippaa – anaanamut pinngitsui-sinnaanngitsumut.
- Niviarsiaraq anaaminut angerlartinneqarpoq ukiup aappaa affaq – ukiut marluk angajoqqaarsiaqareerluni. Tamanna pivooq isimaginninnermi oqartussaasut angerlarsimaffimmi pissutsit pillugit paasiniaaqqartinnagit. Angerlarsimaffimmi persuttaasoqartarpoq, arlalitsigullu nerisassaaleqisoqar-lunilu pisariaqartunik amigaateqartoqartarluni.
- Imaannaanngilluinnartunik assersuutissaqarpoq meeqqanik angerlartitsisoqarsimaneranik, meeqqap ineriartorneranut toqqissimaneranullu ajoqutaasinnaasunik. Angajoqqaarsiat arlaqartut kissaateqarput tusarniaaffigineqartarnissaminnik naalaarneqarnissaminnillu.
- Ukiut marluk angullugit isumaginninnittoqarfik oqaloqatiginiarneqarsinnaasarpooq. Ilaqutariit ilaat angajoqqaarsiatut taamaattarput, misigisaramik pisortanik tapersorneqanngippallaarlutik. Ilitsersorneqarneq imaluunniit meerarsiat aningaasatigut taperserneqarnerat ilaatigut taaneqarput.

6.2.2 NP-IMMIKKOORTOQ 20 AAMMA 25: MEEQQAT ANGERLARSIMAFFIUP AVATAANUT INISSINNEQARTUT IMMIKKUT IKIORNEQARNISSAMINNIK PISINNAATI-TAAFFEQARNERAT AAMMA PISORTAT PAARSINERMIK AQQISSUUSINERNIK NAKKUTILLIINERAT

Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqaatigiissutaanni Immikkoortoq 20-mi pineqarput meeqqat immikkut ikiorserneqarnissamik pisinnaatitaaffe-qarnerat, soorlu inissiinik assersuutigalugu angajoqqaarsiani, paaqqinnittarfimmi meeravissianngortitsilluniluunniit. Meeqqat, meeqqamut pitsaanerpaasussat mianerine-

ri assigiinngitsut pissutigalugit, ilaqutariittut avatangiisiminniiginnarsinnaanngitsut nutaamik najugaqarnissaq isumassorneqarnissarlu pisinnaatitaaffigaat.

Immikkoortoq 25-mi meeqqat paaqqinnittarfinniittut akut-tunngitsumik nakkutilliivigineqartarnissaannut tunngasumi, meeqqat paarineqarnissaq katsorsarneqarnissarluunniit siunertaralugit inissinneqarsimasut atugarisaannik akuttunngitsumik pisortat nakkutilliinissamut pisussaaffeqarnerat nassuiarneqarpoq.

6.2.3 MIO-P INNERSUUSSUTAI

Meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsimasut arlalilit ulluinnarni tapersorneqarnissartik imaluunniit tarnikkut ikiorserneqarnissartik pisariaqartippaat. Meeqqanut angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarsimasunut naleqqjullugu MIO-p innersuussutigaa, paaqqinninnissamik akuersissutit taakku-nunngalu atatillugu inatsisitigut iliuitsit misissuivigineqassasut. Maanna angajoqqaarsiaasareersunik siunissamilu angajoqqaarsiaasalerumaartunik nakkutilliillunilu ilitsersuisarneq pitsanngorsagassaavoq, taamatullu meeqqat angerlartitaasarnernanut atatillugu periutsit ersarinnerusariaqarlutik, meeqqanullu pineqartunut isumannaannerusariaqarlutik. Meeqqat immikkut illersorneqarnissartik ikiorneqarnissartillu pisinnaatitaaffigaat.

- MIO-p innersuussutigaa, angajoqqaat meeqqaminnik toqqissimatitsinissaat anguniarlugu tapersorneqarlutillu ikiorneqassasut. Angajoqqaat arlaqartut pisariaqartippaat, meeqqamik ulluinnarni ingerlalluassagunik aamma peqqissumik toqqissimasumillu inuuneqassagunik pisariaqartitaat pillugit ikorfartorneqarlutillu ilitsersorneqarnissartik.
- MIO-p innersuussutigaa, angajoqqaarsiaasartut ilitsersorneqarnissaat kommunip aallarnissagaa aamma ilinniaqqinnissaat siunnersorneqarnissaallu qularnaassagaa.
- MIO-p innersuussutigaa, angajoqqaarsiaasartut piareersaataasumik pikkorissartinneqartarnissaat anguneqassasoq, ilaatigut meeqqap ilaqtuasaalu akornanni imminnut attuumassuteqarneq pillugu, tamatumalu iluatsittumik meeqqat inissinneqarnissaannut qanoq pingaaruteqartigisinnaanera pillugu, taamatullu meeqqap attaveqaataasa, soqutigisaasa sunngiffimmilu isumaqaatigiissutaasa ilisimanissaasa pingaarutaat eqqumaffigissallugu pingaartuuvoq.
- MIO-p innersuussutigaa, angajoqqaarsiatut oqilisaassisartut atugarisaat – pikkorissarneqartarnissaat ilanngullugit – isumannaarneqassasut.
- MIO-p innersuussutigaa, angajoqqaarsianut inissiinermi inatsisitigut pissutsit isumaannaarneqartassasut, meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqannginnerini.
- MIO-p innersuussutigaa, meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarnermik nalaani kingornagullu misigisarsimasatik pillugit tapersorneqarlutillu katsorsarneqartassasut.

- MIO-p innersuussutigaa, meeqqat angerlarsimaffiini pissut-sit misissorneqaqqaartassasut, meeqqat angerlartinneqannginnerini.
- MIO-p innersuussutigaa, meeqqat angerlartitaanerminnut atattillugu malitseqartitsivigineqartarnissaat qulakkeerneqassasoq.

6.3 Meeqqat innarluutillit imaluunniit meeqqat ilikkarniarnermik ajornartorsiuteqartut qarsupinneqartarput

Meeqqat ersinngitsunik innarluutillit amerliartorput. Meeqqat Illersuisuata maluginiarpaa pingaartumik Maniitsumi aamma Qeqqata Kommuniiani nunaqarfinni amigaatigineqartut paaqqinnittarfiit, ornittakkat neqeroorutillu allat meeqqanut taakununga naleqqussakkat. Sisimiut meeqqanut tarnikkut timikkullu innarluutilinnut ulloq-unnuarlu paaqqinnittarfeqarpoq (Gertrud Rask Minde).

Meerarpassuit MISI-mut (siusinnerusukkut PPR) misissugassatut ingerlaavartumik innersuunneqartartut, misissorneqarnissaminnut utaqqingaatsiartarput, meeqqallu nunaqarfinneersut ukiut sisamat angullugit utaqqisinnaasarlutik. Sulisut misissuisussat amerlanersaat, meeqqat misissukamik oqaasiinik paasinnissinnaannginnerat imaluunniit meeqqat inuunerminni attavigisaanik ilisimasaqannginnerat ernumanartutut oqaatigineqarpoq.

Meeqqat innarluutillit imaluunniit ilikkarniarnermik ajornartorsiuteqartut ernumanartumik pissusilersorneri pillugit nalunaarutiginnittoqartillugu iliuuseqartarnerit amigaataapput, soorlu kinguaassiutilerisumik pissusilersortoqartillugu. Sumiiffiit ilaani meeqqat 3. Klassiusorli nalunaarutigineqarpoq. Meeraq manna 10. klassimi atuarpoq, pisinnaatitaaffigisanili naapertorlugi suli ikiorneqarani. Pisortat angujuminaapput, suleriaatsit sulisunit angajoqqaaniillu kigaatsutut nalilerneqarput, innarluteqarnermillu paasinneriaaseq amigarsorineqarluni.

Meeqqat Illersuisuata nalilerpaa Qeqqata Kommunia – naak meeqqanut innarluutilinnut ilikkarniarnermillu ajornartorsiutilinnut naleqqiullugu arlalinnik suliniuteqartoqaraluartoq – meeqqat ineriartorsinnaassagunik ikiorsertariaqarnerisa qulakkeernissaat unammillernarpoq. Meeqqanik innarluutilinnik sullitaqar-

tunik piginnaanngorsaanerit aamma init meeqqanut taakununga atugassat pitsanngorsarneqarnissaat pisariaqartinneqarput.

6.3.1 MALUGINIAKKAT

ATAANIITTUT TASSAAPPUT MEEQQANIT INERSIMASUNILLU

SAAFFIGINNISSUTINUT ASSERSUUTIT:

Pingaartumik meeqqanik isumassuisuusut tassaapput, meeqqatik innarluutillit aamma meeqqatik ilikkarniarnermik ajornartorsiuteqartut pillugit Meeqqat Illersuisuannut MIO-mullu oqaluttuartut. Meeqqat pisinnaatitaaffii aallaavigalugit isiginneriaaseqarluni meeqqat tamarmik – aamma timikkut tarnikkullu innarluutillit – pisinnaatitaaffigaat inuuneq, ilaati-gut ilinniartinneqarnissamik, ilinniagaqarnissamik, peqqissut-sikkut isumagineqarnermik sulilernissamullu piareersarnissamik qulakkeerinntoq.

Init

Meeqqanut innarluutilinnut init amigaataapput.

Meeqqat init immikkut aqqissuussat pisariaqartippaat, aalaatsimik inerisarnissaannut issiavinnullu pisuutininut inissaqarlurtut. Meeqqat Gertrud Rask Minde-mut inissinneqartut atuarfimmilu inissat amerlassusaasa ataqatigiissarneqarnissaat pisariaqartinneqarpoq. Atuarfik immikkut atuartitsiner-mut inissanik tamatumunngalu aningaasalersugaanissamik amigaateqarpoq.

Anartarfik meeqqanut innarluutilinnut naatsorsuussaasoq. Anartarfik kivitsissummut inissaqanngilaq, sulisullu nanginik meeqqallu anginerit nalequtaannik taarsiiniarneq ajornartorsiutigisinnaasarlugu. Ineeraq silaannarissarfeqanngilaq, taamaammat nangit taarsernerannit tipi torsuusamut anisarpoq.

Ilinniartitsineq

Atuarfik pillugu inatsimmi § 18, Atuartitsinerup aaqqissugaanera, § 19-20 Iliuissatut pilersaarutit aamma atuartut mappii, § 22 Naliliisarneq uppernarsaasersuisarnerlu, kiisalu nalunaarummi § 20, ingerlatsinerlut tunngasoq ilaatigut pineqarput⁵.

- Angajoqqaat oqaluttuaat meeqqamik pisariaqartitaat suupagineqartartut, ilinniartitsinik immikkut ilisimasalinnik amigaateqarneq ajornartorsiutit isigineqarpoq.
- Ilinniartitsit atuartunik ilikkarniarnermik ajornartorsiutit ilinnik ilinniartitsisinnaanngitsut, piffissaq eqqissisaanermut atortarpaat. Pissutsit puullaaginartut innarluteqarnermillu paasinninnginnerit pissutaapput.
- Nunaqarfinni ataasiakkaani atuartut ilikkarniarnermik ajornartorsiutit naaperiarnissaat siunertaralugu, ilinniartitseriaatsit ilinniartitsinerullu aaqqissugaanerata allanngortinnerat misiligarneqarsimapput.
- Illoqarfinni atuariup angerlarsimaffiullu meeqqat ilinniartineqarnerat pillugu suleqatigiinnerat eqartutut qeratasutullu oqaatigineqarpoq.
- Sumiiffiit ilaanni meeqqanik katsorsaanaissaq pillugu ataatsiminnerit inatsisitigut piumasaqaataasut ingerlanneqarneq ajorput.

Sunngiffik

- Meeqqat ilikkarniarnermik ajornartorsiuteqartut atuareerermik kingorna ornittagassaminnik amigaateqarput.
- Oqaluttuarineqarpoq kommunip meeqqat innarlutillit sunngiffimmi periarfissaqarnissaat isiginngitsuusaartaraa. Atuareerup kingorna aalajangersimasunik ornittagaqanngillat illoqarfirmilu aneertarlutik, cyklertarlutik arsartarlutilluunniit.
- Meeqqat pujortartalersarlutillu naamaarniartalersarput; meeqqat pimmataaneq aamma misigisarpaat.
- Nukappiaqqat ataatsimoorlutik miljørarbejdereqartoqarnissaa kissaatigaat.

6.3.2 NP-IMMIKKOORTOQ 23: MEEQQAT INNARLUUTILLIT ATAQQI-NASSUSEQARTUMIK INUUNISSAMUT PISINNAATITAFFEQARPUT

Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqaatigiissutaanni Immikkoortoq 23-mi pineqarput, meeqqat innarlutillit imaqarluartumik inuttullu ataqqinassusilimmik, meeqqap inuiaqatigiinni peqataalluni inuuneqarnissaata qulakkeernissaa. Meeqqat innarlutillit meeqqatulli allatut pisinnaatitaaffeqarput, ilutigisaanillu innarluteqarnermik pissutigalugu immikkut isumassorneqarnissamik pisinnaatitaaffeqarlutik.

⁵ Atuarfik pillugu inatsimmi § 18, Atuartitsinerup aaqqissugaanera, § 19-20 Iliuissatut pilersaarutit aamma atuartut mappii, § 22 Naliliisarneq uppernarsaasersuisarnerlu, kiisalu nalunaarummi § 20, ingerlatsinerlut tunngasoq ilaatigut pineqarput.

6.3.3 MIO-P INNERSUUSSUTAI

- MIO-p innersuussutigaa, Inuit innarlutillit ikiorserneqartarnerat pillugu Inatsisartut inatsisissaanni aallaaviusooq tassaassasoq Qeqqata Kommunianni meeqqanum innarlutillinnut suliniutinut tamanut tunngavioq. Inatsisissami inunnik isiginneriaaseq Naalagaaffiit Peqatigiit Innarlutillit pillugit Isumaqaatigiissutaanik tunngaveqarpoq, tamatumalu kinguneraa inuit innarlutillit innarlutertik aallaavigalugu nassuarneqartassanngimmata, kisiannili isiginiarneqassallutik inuup inuiaqatigiillu avatangiiserisaasa akornanni akimmiffiusartut tunngavigalugit.
- MIO-p innersuussutigaa, inersimasut meeqqanum innarlutillinnut imaluunniit ilikkarniarnermik ajornartorsiuteqartunut attuumassuteqartartut – tassalu angajoqqaat meeqqanillu sullitaqartut – piginnaanngorsarneqarneri kommunip aallarnisassagai.
- MIO-p innersuussutigaa, kommunip meeqqat innarlutillit imaluunniit ilikkarniarnermik ajornartorsiuteqartut inersimasunik ikorfartuisunik ilaqarlutik sunngiffimmi sammisaqartitarnissaat qularnaassagaa. Taamaaliornikkut meeqqanum innarlutillinnut aamma meeqqat ataasiakkaat pisariaqartitaannut naapertuuttunik atortoqarnissaq avatangiiseqarnissarlulakkeerneqassagaa.
- MIO-p nalilerpaa meeqqat ilikkarniarnermik ajornartorsiuteqartut ilinniartinnerini pissutsit inatsisitigut aalajangersagaa-sut misissoqqissaarneqarnissaat pisariaqartinneqartoq, taamaammatt MIO-p innersuussutigaa, Qeqqata Kommuniata Isumaqaatigiissummi Immikkoortoq 23-mik maleruaanera misisuiiffiqineqassasoq. Meeqqat timikkut tarnikkullu innarlutillit meeqqat allatulli pisinnaatitaaffeqarput; tamanna atuupportaaq ilinniartitsinerlut tunngasunut (imm. 28 aamma 29).
- MIO-p innersuussutigaa, atuariup angerlarsimaffiullu MISI-mik suleqateqarnerat patajaallisarneqassasoq, tassuunakkullu meeqqat misissorneqarnissamik ikorfartugaanissamillu pisariaqartitsinerat piviusunngortinneqarluni.
- MIO-p innersuussutigaa, angajoqqaat meeqqanillu sullitaqartut pisariaqartitamikkut ilitsersorneqartassasut.
- MIO-p innersuussutigaa, atuariunni inuit meeqqanum innarlutillinnut naapertuuttut qulakkeerneqassasut.

6.4 Meeqqat imminut toqoriaratarsinnaasut aamma meeqqat innarligaasimasut ikiorneqarneq ajorput

Innuttaasut arlaqartut – meeqqat inersimasullu – meeqqanik imminut toqoriaratarsinnaasunik imaluunniit persuttagaasunik kinguaasiutitigulluunniit atorneqarluugaasunik katsorsaanaissamik ikorsiinissamillu periarfissat amerlanerit kissaatigaat. Aamma atorneqarluffiusunik avatangiiseqarlutik meeqqanum peroriartortunut, meeqqanullu annilaarnatunik sakkortuunillu pisunik ta-

kunnittunut, tamakkunungaluunniit nalaataqartunut, katsorsaanissamik periarfissat ujjartorneqarput.

Meeqqat Illersuisuata nalilerpaa, Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqaatigiissuummi Immikkoortoq 39-p ikiorsiernermit tunngasup piviusunnngortinnissaa unammillernartoqangaatsiartoq.

Meeqqanik inuusuttunillu (ilaqutariinnillu) – innuttaasut saaffiginnissutaanni pineqartunik – kommunip peqataatitsinissaa pingaaruteqarpoq, taamaaliornikkut meeqqat inuusuttullu pisinnaatitaaffitik naapertorlugit ikiorserneqartutut misigequllugit – tamatuma katsorsaanerunera, ikorfartuilluni oqaloqatigininnerunera allatulluunniit ikiorsiinerunera apeqqutaatinnagit.

6.4.1 MALUGINIAKKAT

ATAANIITTUT TASSAAPPUT MEEQQANIT INERSIMASUNILLU SAAFFIGINNISSUTINUT ASSERSUITIT:

- Niviarsiaaraq siusinnerusukkut imminut toqoriarsimavoq. Ul-luni tallimani napparsimmavimmiippoq. Oqaluttuarpoq tar-nikkut ikiorneqarsimanani imaluunniit qanoq innini pillugu oqaloqatigineqarsimanani. Nuanniilliorpoq.
- Aanaajusoq misigisimavoq panini kommunimit ikiorserneqar-rani akerlianik nikanarsagaasartooq. Oqaluttuarpoq ernuttami ilaat atuareeraangami imminut paarisartooq, fritidshjemmi-miit anisitaasimagami.
- MIO meeqqanut tarnikkut ikorsiisarnermut tunngasumik saaffigineqarpoq. Saaffiginnittoqarnerani MIO paasitneqarpoq suliat tuaviortuunngikkaangata kigaatsumik suliarineqartartut. Atuarfik killilerujussuarmik miljørarbejderit suliaassanik isumaginnissinnaavoq. Atuarfik oqaloqateqarnissamut periarfissisarpoq, isumaginninnermili oqartussat tar-nikkut ikorsiitinnissaat ajornakusoorluni.
- Atuarfimmi isumaginninnermi siunnersorteqalernissaaq, atuarfiup ukiuni kingullerni marlunni piumasarisarpaa. Socialas-sistentili imaluunniit ikorfartuisussaaq kommunimit naamma-ginarsorineqarpoq.
- Meeqqanut malugineqaratillu saaffiginnittanngitsunut, kisiannili ajornartorsiuteqartunut tarnikkut ikorsiisarneq, siunnersuineq tapersersuinerlu amigaataapput. Tassaapput pisartut ilisimangisat.
- Meeqqat imminut toqunnissamik eqqarsaateqalersinnagit ikiorserneqartannginnerat ajornartorsiutaavoq.
- Meeqqat sumiginnagaasartut amerliartuinnartut ilinniartitsi-soq isumaqarpoq. Meeqqat imigassaaq pissutigalugu ajoquser-nikut amerliartortut aamma takusinnaavai. Atuarfimmi isuma-ginninnermi siunnersorteqarnissaaq pisariaqartinneqartoq, taanna oqaluttuarpoq; meeqqanik sumiginnakkanik suliaqar-nissamut sakkussanik ilinniartitsisut amigaateqartut oqarpoq.
- Angajoqqaat katsorsarneqartut meeraat ilanngullugit katsorsarneqartannginnerat ajornartorsiutaavoq. Meeqqat atuarfimmi pissusilersornermikkut tamanna takutittarpaat.

Meeqqat Illersuisuata MIO-llu, soorlu allaaserineqareersutut, innuttaasut Ilaqutariinnik Sullissiiviit sulinerinik nersualaarisut arlaleriarlutik naapippaat. Meeqqat Illersuisuata oqaluttuar-siarisarpai, meeqqat misigisussitit pillugit imminut oqaloqatigiittut. Ilaatigut borgmesterip kommunaldirektøriillu ataatsi-meeqatiginerini oqaluttuarineqarpoq inersimasut kinguaassi-utitigut atornerlugaasimanermik kingunipilutsitsisut maanna katsorsarneqarnissamik neqeroorfigineqartartut, taamatullu meeqqat inuusuttullu aamma peqqissinissamik pisariaqartit-sinerat oqaasinngorneqartalersimalluni.

6.4.2 NP-IMMIKKOORTOQ 39: MEEQQAP TIMIKKUT TARNIKKULLU IKIORNEQARNISSAMIK AAMMA KATSOR- SARNEQARNISSAMIK PISINNAATITAAFFEQARNERA

Immikkoortoq 39-mi pineqarput meeqqap qanorluunniit sumiginnagaasimasup, iluaqutiginiagaasimasup imaluunniit kannguttaatsuliorfigineqarsimasup, naalliutsitaasimasup allatulluunniit peqqarniitsumik inuppalaanngitsumik nikanarsaataasumilluunniit pineqarsimasup imaluunniit pillagaasimasup timikkut tarnikkullu katsorsarneqarnissaa-nik aamma inuiaqatigiinni akuutinneqaleqqissinnaanera-nik pisinnaatitaaffeqarnera.

6.4.3 MIO-P INNERSUUSSUTAI

- MIO-p innerSUUSSUTIGAA, meeqqat ikiorneqartarnerinut tunngasut patajaallisarneqassasut, tassuunakkullu meeqqat timikkut tarnikkullu katsorsarneqarnissaat qulakkeerneqarluni.
- MIO-p innerSUUSSUTIGAA, atuarfinni isumaginninnermi siunnersortinik atorfinitsitsisoqassasooq.
- MIO-p innerSUUSSUTIGAA, meeqqanut inuusuttunullu, inersimasunut atornerluisunut qanigisaasunut namminnerluunniit atornerluisuusunut (aanngajaarniitut kannguttaatsuliorfigineqarnerillu) katsorsaanissamik neqeroorutit pilersinneqassasut.
- MIO-p innerSUUSSUTIGAA, meeqqat isumaginninnerup iluani nalunaarsugaanngitsut, ikiortariaqartulli eqqaamaneqassasut. Kisitsinngorlugit ilisimangisat amerlapput, taamaamat kommunip nammineq orniguttarluni sulinissaa pisariaqartinneqarpoq, meeqqat arajutsineqartussagalutit paasineqarlutillu pisariaqartitamikkut ikiorneqarsinnaaqullugit.

Meeqqat MIO-mut inuulluaqqusillutik aalaterisut.

7. NUNAQARFINNUT IMMIKKUT TUNNGASSUTEQARTUT

Meeqqat Illersuisuata nalilerpaa, nunaqarfinni meeqqat atugarisaat assigiinneqisut. Nunaqarfinni ataasiakkaani inuit nukissallit pinaveersaartitsinermut inerisaanermullu periarfissaqartitsipput. Nunaqarfinni allani meeqqat naligiimmik periarfissinneqarnissamik, ineriartornissamik ilinniagaqarnissamillu pisinnaatitaaffeqarnerisa piviusunngortinnissaat unamillernarput – tamatumunnga ilanngullugit atuartut angerlarsimaffiini meeqqat atugarisaat – kiisalu illersugaanerat.

Tamani atuuttumik ersiutaasut uani eqqaaneqassapput.

Malugeqquneqarpoq takuneqartut inunntu ataasiakkaanut tunngasuunertik pissutigalugu nalunaarummi uani ilanngunneqanngitsut, kommunimi oqartussaasunut ingerlateqqinneqarmata.

- Inersimasut inuusuttullu akornanni hashimik atorneerluineq nalinginnaasuunerneqarpoq, atorneerluinermik nalunaarutiginnittarneq ileqqunani.
- Sulinermi sullitanut attuumassuteqarpallaartarneq ajornartorsiutaangaatsiarpoq. Ilaqutariit nalunaarutigineqartussat sulisunit qanigisarivallaartutut misinnartarput, sulisuniillu iliuuseqarnissaq ajornakusoortinneqartarluni. Tamanna ernumanaateqarpoq, assersuutigalugu kinguaassiutitigut atorneerluisoqarneranik pasitsaassisoqartillugu allatigulluunniit meeraq imaannaanngitsumik innarligaatillugu.
- Nunaqarfinni meeqqat aasaanerani sumiginnagaanerusartut oqaatigineqarpoq, aalisartutut inuutissarsiuteqarneq aallunneqaleraangat. Pinaveersaartitsilluni sammisassat amigaa-tapput.
- Innuttaasut sulisullu angajoqqaat pikkorissartinneqartarnissaat aamma perorsaaneq, isumatigiinninnernik aaqqiiniarnerit killiliisarnerillu pillugit sakkussat ujartorpaat.
- Innuttaasut sulisullu kommunimik pitsaanerusumik suleqateqarnissaq ujartorpaat.

- Innuttaasut ersarinnerusumik pinaveersaartitsisoqarnissaanik pisariaqartitsineq oqariartuutigaat. Hashimik imigassamillu atorneerluinermut naleqqiullugu ilisimasanik avitseqatigiittarnissaq takussaasunillu suliniuteqarnissaq pisariaqarput.
- Peqqinnissamut tunngasut, soorlu kigutilerineq aamma eqqiluisaarneq, unaminartortaqarput. Nunaqarfinni najugaqartunut ikorfartuinissaq tapersersuinissarlu pisariaqartinneqarput.
- Meeqqanut paaqqinnittarfiit, sunngiffimmi sammisassat pinnguarterfiillu amigaa-tapput.
- Meeqqanik sullitaqartuusut arlallit meeqqanik oqaloqateqarnissamut sakkussaminnik kissaateqarput. Oqaloqatiginneriaatsit, ilisimasat pikkorissarnerillu tigussaasut ujartorpaat.

7.1 MIO-P INNERSUUSSUTAI

MIO-p innersuussutigaa, kommunip suliniutit meeqqap pisariaqartitaanik ilisimasaqarnerulersitsisut erseqqissassagai. Pingaartumik makkununga tunngasut:

- Atuarfimmu tunngasut
  - Meeqqanik atuartut angerlarsimaffiini najugaqalersussanik piareersaanerit ilanngullugit.
- Hashimik atorneerluinermik pinaveersaartitsilluni katsorsaanerit.
- Angajoqqaat imigassamik atorneerluippata meeqqanik illersuineq.
- Angajoqqaanik pikkorissaanerit – perorsaaneq killiliisarnerillu immikkut sammillugit.
- Piareersimanissamut politikkit, ilaatigut aaqqiagiinnigittarnernut kinguaassiutitigullu atorneerluinernut sammillugit.
- Innunik nukissalinnik suleqateqarneq aamma ilisimasanik misilittakkanillu avitseqatigiinneq.

8. INERNILIUSSAQ INNERSUUSSUTILLU

Qeqqata Kommuniani illoqarfanni nunaqarfinnilu Meeqqat Illersuisuata tikeraagaani meeqqat atugarisaat nalinginnaasunik annertuumik assigiinngissuteqarput. MIO-p meerarpasuit meeqqatut inuunerissaarluartut, inuunermut sapiissuseqarlutik peroriartortut inersimasunillu isumassorteqarluartut naapillugillu oqaloqatigivai.

Angalanerup aamma takutippaa meeqqat inuusuttullu amerlasuut isumassugaanermik illersugaanermillu pisariaqartitaminnik pineq ajortut. Meeqqat Illersuisuata Qeqqata Kommunianut angalanerata makkuninnga ernummateqarnissaq pequtissaqartoq takutippaa:

8.1 Meeqqap illersorneqarnissaminik pisinnaatitaaffia

MEEQQAT INNARLIGAASUT IKIORNEQARNEQ AJORPUT NAMMAGINANNGITSUMILLUUNNIIT IKIORNEQARTARLUTIK

Meeqqat Illersuisuat aamma MIO meeqqanik kinguaassiutitigut atonerluinerit pillugit assigiinngitsorpassuarnik oqaluttuunneqarput, taamatullu kinguaassiutitigut atonerluisoqarneranik pasitsaassaartoqarnerani annikipallaamik pisoqartarneranik imaluunniit iliuseqartoqartannginneranik oqaluttuunneqarlutik. Kinguaassiutitigut atonerluisoqarneranik pasitsaassisoqartillugu qanoq iliortoqartarnissaanik inersimasut akornanni ilisimasakinneq atuuppoq.

Kinguaassiutitigut kannguttaatsuliorneq paasineqarniariartoq meeqqat ikiorneqartassapput. Suliassap taassuma salliutinissaa kommunip akisussaaffigaa, kinguaassiutitigut atonerluineq paasineqarniariartoq meeqqap oqaloqatigineqarnissaa isumagineqassaaq.

MIO-p innersuussutigai

- MIO-p innersuussutigaa, meeqqat kinguaassiutitigut atonerlugaasimasut, innarliineq paasineqarniariartoq ikiorserneqartassasut. Suliap tamatumaa salliutinissaa kommunip akisussaaffigaa, kinguaassiutitigut atonerluisimaneq paasineqarniariartoq meeqqap oqaloqatigineqarnissaata isumagineqartitigut.
- MIO-p innersuussutigaa, kommuni ersarissunik suliniuteqalissasooq, innuttaasut kinguaassiutitigut atonerluinerit pillugit ilisimasaannik annertusaataasussanik, tassuunakkut innuttaasut kinguaassiutitigut innarliisarnert pinaveersaarnissaannut peqataanissaat periarfissinneqaaqqullugu.

- MIO-p innersuussutigaa, ilitsersuussutigineqassasooq, kinguaassiutitigut kannguttaatsuliorneqarneranik pasitsaassisoqartillugu sulisut meeqqanik sullissisut siunertamut naapertuuttumik qanoq iliuseqarlutillu ikiorsiisumik iliuseqarsinnaanersut.
- MIO-p innersuussutigaa, piareersimanissamut pilersaarutitigussaasut suliarineqassasut, tassanilu kinguaassiutitigut atonerluisoqarneranik pasitsaassinnermi ilisimasaqalerneramiluunniit iliuseqarnissamut tunngatillugu immikkualuttut tamarmik nassuiaasersorneqassasut (suliassanik isumaginittussat, suliart ingerlaasissaat il.il.).
- MIO-p innersuussutigaa, meeqqanik sullissisusut tamar-mik, suliani pineqartutut ittuni meeqqanik oqaloqatiginninnissamik pikkorissarneqassasut ilitsersorneqarlutilluunniit.
- Meeraq tusarneqarnissaminut peqataatinneqarnissaminullu periarfissaqartinneqassaaq, annermillu meeqqap inuunermi atugarisaanut naleqqiullugu aalajangiisoqassatillugu ikiorsiissutinillu aallarnisaasoqalernerani oqaaseqaateqarnissaminut periarfissineqassalluni.
- MIO-p innersuussutigaa, meeqqat kinguaassiutitigut atonerlugaasimasut qanigisaannut, kommuni siunnersuinissamik, ilitsersuinissamik tarnikkullu ikiorserneqarnissamik neqerooruteqartassasooq, tassuunakkut meeqqamik – ilaqutaa-suni/attaveqaataasuni – pitsaanerpaamik paasinninnissaq, tapersersuinissaq ikiorsiinissarlut periarfissineqaaqqullugit.
- MIO-p innersuussutigaa, oqartussaasuni susassaarfiiit akimorlugit suleqatiginneq patajaallisarneqassasooq.

QEQQATA KOMMUNIANI HASHIMIK ATONERLUINEQ ANNERTOQ

Qeqqata Kommuniani hashimik atuneq annertuumik ajornartorsiutaasooq takuneqarsinnaavoq. Meeqqat inuusuttullu arlaqartut ilaqutariinni atonerluisuni inuupput, pisariaqartitaminnillu ikiorserneqartaratik. Isumaqaqqajaasooqartarpoq hashi ajoqutaanngitsoq. Hashi isertuunngivilluni niuerutigineqarlunilu pujortarneqartarpoq.

MIO-p innersuussutigai

- wMeeqqat atonerluineri ajornartorsiutinut assigiinngitsumuttamanut illersorneqassapput. Taamaammatt MIO-p innersuussutigaa meeqqat illersorneqarnissaat qulakkeerumallugu, pisortaarfiiit angerlarsimaffiillu peqataaffigisaan-nik suliniutit amerlanerusut aallarnisarneqassasut, meeqqat namminneq peqataaffigisaannik.

- MIO-p innersuussutigaa, kommuni susassaqrarfiit akimorlugit suleqatigiisitaliussasoq, aangajaarniutinik pinaveersaartitsinermik paasititsiniaanermillu suliaqartussamik.
- Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiisummi immikkoortoq 19 naapertorlugu kommunip pisussaaffigaa, meeqqat illersornissaat siunertaralugu suliniutinik aallarnisaanissaq. MIO-p innersuussutigaa, pisussaaffik tamanna salliutinneqalissasoq, illersuiniutaasut takussaasunngortillugit.
- MIO-p innersuussutigaa, kommunimi atonerluisunik katsorsaasarneq meeqqanit inersimasunillu ajornanngitsumik peqataaffigineqarsinnaassasoq. Atonerluisut katsorsaarneqanngitsut meeraat oqaloqatigineqarnikkut ikiorserneqarnissamik neqeroorfigineqassapput.
- Meeqqat Illersuisuata MIO-llu Ilaqutariinnik Sulissiviit suliniutaat arlalitsigut isiginiarluarpaat, suliniullu tamanna sunniuteqartutut isikkulik tapersorsorlugu. MIO-p innersuussutigaa, Ilaqutariinnik Sulissiviit sulinerat suliniutaallu tapersorsorneqassasut.
- Meeqqat illersornissaat qulakkeerumallugu pisortat angerlarsimaffiillu akornanni suliniutit amerlanerit aallarnisarneqassasut meeqqat namminneq peqataatinneqarfigisaanik.

TIMIKKUT TARNIKKULLU PERSUTTAASARNEQ ATUGAAQAAQ

Meeqqat Illersuisuata annertuumik isumakulunnartippaa, meeqqat amerlasuut angerlarsimaffiminni persuttaasooqartarneranik misigisaqartarlutik oqaluttuarmata. Ilaat namminneq persuttagaasarput, allat ilaqutariit akornanni persuttaannermik takunnittuusarput. Persuttaaneq arlalitsigut – tamatiguunngitsorli – pisarpoq imigassartortoqartillugu ikia-roortoqartilluguluunniit.

Pimmatiginninneq tassaavoq tarnikkut annersaaneq, Qeqqata Kommuniani atugaavoq. Meeqqat nalunaarutigaat pimmatigineqarneq pingaartumik atuarfinni pisartooq, atuartullu amerlasuut iliuuseqartoqarnerunissaa ersiinnartumillu pimmatiginnittoqartarnerani ikiorsiisooqartarnissaa ujartorpaat. Tarnikkut annersaasarneq meeqqaniinnaq nalunaarutigineqanngilaq – aamma inersimasut akornanni atugaavoq.

MIO-p innersuussutigai

- MIO-p innersuussutigaa, meeqqat persuttaaneq, innarligaaneq atonerluinikkullu ajornartorsiutit pillugit saaffiginitsillugit, kommunimi oqartussaasunit pisariaqartitamikkut pisinnaatitaaffigisaminnillu ikiorserneqarnissaat qulakkeerneqassasoq.
- Meeqqat Illersuisuata MIO-llu ujartorpaat, qaqugukkut meeqqat meeraanissaat pillugu aamma qaqugukkut inersimasut akuliuttarnissaat pillugu ersarissunik pissuseqarfiginnittoqarnissaa, paasinnittoqarnissaa pineqartullu pillugit anguniagassaliortoqarnissaa.

- MIO-p innersuussutigaa, kinguaassiuutitigut atonerluisarnernut, persuttaasarnernut, atonerluineranut assigisaanullu tunngasutigit pisortatigoortumik piareersimanissamut pilersaarusiortoqassasoq (tak. imm. 4.1.3).
- MIO-p innersuussutigaa, kommunip qulakkiissagaa, atuarfinni paaqqinnittarfinnilu pimmatiginnittarneq pillugu periusiortoqassasoq – suliareersimanngippata. Inersimasut akisussaaffigaat pimmatiginnittoqarnerani akuliunnissaq aamma meeqqat imminnut pimmatigisarnerini erseqqissumik periusissaqarnissaq iliuusissanillu pilersaaruteqarnissaq.
- MIO-p innersuussutigaa, pimmatiginnittarneq atuartunit angajoqqaanillu tamanit oqaloqatigiisutissatut pingaarutillittut erseqqissarneqassasoq. Pimmatiginnittarneq annertuunik ataavartusanillu kingunipiloqarsinnaavoq – pimmatigineqartumut pimmatiginnittumullu.
- Meeqqat Illersuisuata MIO-llu nalinginnaasumik kaammattuutigaat, kommuni meeqqanut isumaginninnerup iluani ilisimaneqariingikkaluarlutik ikiortarialinnut naleqqiullugu nammineq ornigulluni sulisarneq patajaallisassagaa, meeqqat taakku piffissaagallartillugu paasineqarlutillu ikiorserneqartaqqullugit. Meeqqat Illersuisuata nalilerpaa, sulii ilisimaneqanngitsut amerlaqisut, taamaammallu kommunip nammineq ornigulluni sulianik annertusaanissaa pisariaqartinneqaaq.
- MIO-p innersuussutigaa, kommunit persuttaasarnerit, innarliisarnerit atonerluinerillu pillugit paasititsiniaanerit pinaveersaartitsinerillu aallarnisassagaat.

8.2 Meeqqap ineriatornissamut ilinniagaqarnissamullu pisinnaatitaaffeqarnera

MEEQQAT ATUARFIMMI INAARUTAASUMIK MISILITSINNEQ AJORTUT

Meeqqat Illersuisuata ernummatigivai meeqqat ilaat atuaritaasussaataitaagaluarlutik assigiinngitsunik pissuteqarlutik atuarneq ajortut. Meeqqat Illersuisuata aamma ernummatigivai meeqqat allanik peqquteqarlutik meeqqat atuarfianni inaarutaasumik misilitsinngitsoortartut.

Meeqqat atuarfianni pissutsit illoqarfinni nunaqarfinnilu assigiinngitsorujussuarnik oqaluttuarineqarput. Meeqqap ilinniagaqarnissaminut piareersarnissamut pisinnaatitaaffeqarnera aamma atuarfiup isumaginnittoqarfiullu suleqatigiinneranni ajornartorsiutit tassaapput ajornartorsiutit ilaattut oqaatigineqartut.

MIO-p innersuussutigai

- MIO-p innersuussutigaa, kommunalbestyrelsi meeqqanut inuusuttunullu tunngasunik sunniuteqarluarnerusumik

nakkutilliissasoq. Tassunga atatillugu MIO-p malugeqquaa Meeqqat tapersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaata nr. 20, 26. juni 2017-imeersup akisussaaffik tamanna erseqqissarmagu.

- MIO-p innersuussutigaa, atuarfinni isumaginninnermi siunnersortinik atorfinitsitsisoqassasoq.
- MIO-p innersuussutigaa, Qeqqata Kommuniani meeqqat atuarfiini atuarfiup ilusaa aqqissugaaneralu nalinginnaasumik isiginiarneqarnerulissasoq, Atuarfik pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 15, 3. december 2012-imeersoq aallaavigalugu.
- MIO-p innersuussutigaa, immikkut atuartitsineq sapinngisamik annertunerpaamik ilinniartitsisunit immikkut ilinniagallinnit isumagineqartassasoq (tak. Atuarfik pillugu inatsimmi § 35, imm. 5), ullumikkummi tamatigit taamaanngilaq.
- MIO-p innersuussutigaa, kommunip ikiorsiiniutit, soorlu "Siusinaartumik suliniuteqarneq", angajoqqaanut tamanut saaffignittut pilersissagai.
- MIO-p innersuussutigaa, kommunip tarnikkut ikiorsiissutit meeqqat pisariaqartitaat, atuartut angerlarsimaffianniittut ilanngullugit, neqeroortigissagai. Tamanna meeqqanik immikkut ilisimasalimmik oqaloqateqarnertut iluseqarsinnaavoq, soorlu atuarfimmi isumaginninnermi siunnersortimik.
- MIO-p innersuussutigaa, meeqqat angajoqqaallu piareersarniarlugit suliniuteqartoqassasoq, atuartunut atuartut angerlarsimaffiinkartussanut saaffignittunik.
- MIO-p innersuussutigaa, meeqqat atuartut angerlarsimaffianniinnissaminut piareersimangippata, pisariaqartitaat aallaavigalugit allatigit neqeroorfigineqarsinnaassasoq. Iliuissanik pilersaarutit atuarfiup, inunnik isumaginnittoqarfiup, meeqqap angajoqqaallu suleqatigiinnerisigut ilusilersugaasassapput.
- MIO-p innersuussutigaa, ajornartorsiutit assigiinngitsut pissutigalugit atuartunut atuartut angerlarsimaffiinit angerlartitaasunut, iliuissanik pilersaarusiornissaq qulakkeerneqartassasoq.
- MIO-p innersuussutigaa, atuartut angerlarsimaffiinit perorsaanikkut isumaginnikkullu sulisut ilisimasallu qulakkeerneqassasut.
- MIO-p innersuussutigaa, kommunip susassaqqarfiit akimorlugit suliniutit aallarnissagagai, inunnik isumaginnittoqarfiup-atuarfiup-angerlarsimaffiullu suleqatigiinnerannut tunngasumik, taamatut meeqqat sumiginnagaaneq pissutigalugu immikkut atuartinneqartariaqartut ikilisinneqaqqullugit.

- MIO-p innersuussutigaa, ilinniartitsisunut atuartunik atuarnissaannik kaammattuisussanik uniinnarnartarnermillu killiliisussanik ilitsersuinissaq piginnaanngorsaatinillu neqerooruteqarnissaq kommunip isumagissaa.

KILLILERSUINNGITSUMIK AMIGARTUMILLU MEEQQANIK PERORSAANEQ

Sulisut arlaqartut angajoqqaat perorsaariaasiat "killilersuinngitsut" amigartutullu misigisarlugu oqaluttuarivaat. Inersimasut amerlasuut nalinginnaasumik meeqqanik perorsaaneq pillugu paasissutissanik ilisimatitsissutinillu ujartuipput, taamatullu angerlarsimaffimmi atornerluinerup meeqqat ineriartornerannik qanoq sunniisarneranik ilisimasat siammaaneqarnissaat kissaatigineqarluni. Meeqqat inersimasullu oqaluttuarput, angajoqqaartoq inersimasut imerlutillu ikiaruuleraangata – ataasiarlunilu angajoqqaat piniariarmata – meeqqaminnik immineertitsisartunik. Meeqqat ullup tulliani atuar-nissaminut piareersimaqqullugit innartinnissaat naammatumillu nerisinnissaat akisussaaffigiumaneqartanngilaq.

Meeqqanik sullitaqartut arlallit nalinginnaasumik innersuussutigaat angajoqqaanut sammititanik suliniuteqartoqassasoq, perorsaanerup tamatumalu pingaarutaata oqallisigineqarfisaaannik.

Meeqqanik sullitaqartut arlallit nalinginnaasumik innersuussutigaat angajoqqaanut saaffignittunik suliniuteqartoqassasoq, perorsaanerup taassumalu pingaarutaasa oqaluuserineqarfigisaannik.

MIO-p innersuussutigai

- MIO-p innersuussutigaa, angajoqqaat akisussaaffii meeqqanillu killiliisarneq pillugit suliniutinik kommuni aallarnisaassasoq.
- Tamatumunnga ilanngullugit atornerluineramik ajornartorsiuteqarnerup meeqqat ineriartornerannut sunniuteqartarnera pillugu angajoqqaanik pikkorissaanerit, ilitsersuinerit paasititsiniaanerillu aamma perorsaariaatsit killiliisarnerlu pillugit paasititsiniaaneq.

- MIO-p innersuussutigaa, atuarfiup, meequeriviup, sunngiffimmi sammisartakkat, peqqinnissaqarfiup isumaginnittoqarfiullu nukittunerusumik suleqatigiinnissaat kommuni anguniassagaa.
- MIO-p innersuussutigaa, angajoqqaat namminneq ikiorneqarnissaminnik kissaateqartillugit imaluunniit meeqqat angerlarsimaffimmini atugarisaat pillugit nalunaarutiginnittoqartillugu, kommuni angajoqqaanik pisariaqartitaasigut ikiunnissaminut akisussaaffini pisussaaffinilu piviusunngortittassagai.
- Meeqqat Illersuisuata pisariaqartut isigaa, Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiisummi immikkoortoq 18 naapertorlugu piumasaqaatit, Kalaallit Nunaata male-rugassai pisortanit misissoqqinneqartariaqarnerat.

MEEQQAT ORNITTAKKANIK SUNNGIFFIMMILU SAMMISASSANIK AMIGAATEQARPUS

Meeqqat Illersuisuata MIO-llu meeqqat inuusuttullu amerlasuut peqqissumik meeqqatut sunngiffimmilu inuuneqarnerminnik oqaluttuartut oqaloqatigivaat; taamaattorli kommuni takussaapput sammisassatigut ornittakkatigullu amigaateqarneq – meeqqanik sullissisunik sulisoqartut. Tamanna aamma meeqqanut ilikkarniarnermik ajornartorsiuteqartunut atuuppoq.

MIO-p innersuussutigai

- MIO-p innersuussutigaa, meeqqat inuunerissuunissaat sammisassaqaarnissaallu kommuni aalluttuassagaa.
- MIO-p innersuussutigaa, kommuni suliniutaasa meeqqat tamaasa peqataatittassagaat aamma MIO-p innersuussutigaa, suliniutini meeqqat tarnikkut timikkullu innarluutillit meeqqallu ilikkarniarnermik ajornartorsiuteqartut kommunimit ilaatinneqassasut.
- MIO-p innersuussutigaa, klubbinik ornittakkanillu pioreersunik nakkutillisarneq pilersissagaa, aamma kommuni klubbinut ornittakkanullu pioreersunut anguniagassatigut periusissatullu pilersaarutit kommuni suliarissagai, saaffigisat siunertallu nassuiaataat ilanngullugit.
- MIO-p innersuussutigaa, meeqqanut inuusuttunullu sunngiffimmi sammisassat ornittakkalu nunaqarfinni aamma pilersinneqarnissaat, ilinniarsimasunillu sulisoqarnissaa ilanngullugu qulakkeerneqassasoq, kiisalu taakkua piginaangorsarneqarlutillu ilinniartinnissaat.
- MIO malugeqquaa kommunalbestyrelsit Meeqqat taper-sorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaanni, nr. 20-mi, 26. juni 2017-imeersumi kap. 7-8 naapertorlugit, meeqqanut ilikkarniarnermik ajornartorsiuteqartunut assigiinngitsunik ikiorsiisuteqarnissat pillugit aalajangiisinnammata.

MEEQQAT TIMIKKUT TARNIKKULLU PEQQISSUSIAT ERNUMANAATEQARTOO

Meeqqat Illersuisuata MIO-llu meeqqat arlallit timikkut tarnikkullu peqqissusaat ernumanartoqartippaat. Pimmatiginneq allatigullu persuttaasarneq kinguneqarsinnaavoq meeqqat ilaasa ernumanartumik sakkortuuliortalernerannik. Meeqqat misigisartagaat toqqissisimassusiannut pissusilersornerannullu peqqinnangitsumik sunniuteqarsinnaapput. Angerlarsimaffeqarnikkut pissutsit, angerlarsimaffeqanngineq aamma nammineq meeqqat pitsaanerpaamik qanoq isumagineqarsinnaanerit pillugu ilisimasanik kissaateqarneq oqaasinngortinneqarput.

MIO-p innersuussutigai

- MIO-p innersuussutigaa, eqqiluisaarnermut, nappaatinut aamma pinaveersaartitsinermut tunngasut patajaallisaaffigineqassasut.
- MIO-p innersuussutigaa, kommuni Namminersorlutillu Oqartussat meeqqat peqqissutsikkut misissuineranut, qulaajaanernut katsorsagaanissamullu periarfissaat qularnaassagaat.
- MIO-p innersuussutigaa, nunaqarfinni peqqinnissaq pillugu suliniutit kommunimit qitiutinneqassasut, soorlu angajoqqaanik tamanik pikkorissaanerit, peqqinnartunik nerisqaarnissaq aamma eqqiluisaarnermullu naligiimmik periarfissaqarnissaq.
- MIO-p innersuussutigaa, ineqarniarneq misissuiffigineqassasoq, taakkualu aqqjissuunissaat aallarnisarneqassasoq.
- MIO-p innersuussutigaa, angerlarsimaffinni ajornartorsiutit, soorlu oqoqarnermut tunngasut, erngertumik misissuiffigisariaqarput.
- MIO-p innersuussutigaa, kommuni ikorfartuiniutini "Siusinaartumik iliuuseqarnertut" ilusilinnik angajoqqaanut tamanut pilersitsisoqassasoq.
- MIO-p sakkortuumik innersuussutigaa, meeqqat isumaginninnermi siunnersortimit atuarfimi ikorfartuilluni oqaloqatigineqartarnissaannik neqeroorfigineqassasut.
- MIO-p innersuussutigaa, meeqqat ullut tamaasa nerisarnissamik tunngaviumik pisinnaatitaaffeqarnerat pillugu kommuni suliniutinik aallarnisaassasoq.

8.3 Meeqqap ikiorneqarnissamik pisinnaatitaaffeqarnera

AAQQISSUGAANERUP ILUANI NUKISSANIK PIGINNAASANILLU AMIGAATEQARNEQ

Innuttaasut arlaqartut misigisarpaat, saaffiginnissutit komunimut uniinnartut, iliuuseqartoqartanngitsorlu. Sulisut

angajoqqaallu meeqqat inuusuttullu ernummatigalugit nalunaarutigalugilluunniit suliassanngortitsinermi kommunimit iliuuseqartoqarlunilu ikiorsiisoqartarnissaa kissaatigalugu oqariartuutigaat.

MIO-p innersuussutigai

- MIO-p sakkortuumik innersuussutigaa, meeqqat tarnikkut ikiorserneqarnissamik pisariaqartitsisut tamarmik ikiorserneqassasut.
- MIO-p innersuussutigaa, Qeqqata Kommunua meeqqat inersimasullu suleqatigalugit, timikkut tarnikkullu persuttasarneq akiorniarlugu periusissiusasoo. Qeqqata Kommuniata ukiopassuanngortuni ileqqorinikuuaa inuiaqatigiinni pitsaasunik pingaartitaqartarneq, namminneq piumassutsimikkut sulisut suliniutini angisuuni mikisunilu peqataaffigisaannik. Pingaartitat tamakku ilagaat inuit ukiui, arnaaneri angutaaneriluunniit aamma inuiaqatigiinni inissisimanerit akimorlugit ataatsimooqatigiiffinnut peqataatinneqartarnerat. MIO-p innersuussutigaa najukkami nukiit pioersut tamakku toqqammavigalugit ingerlaqqeriarnissaaq.
- MIO-p innersuussutigaa, ilaqutariit tarnikkut nappaatinik nappaatinilluunniit allanik, meeqqap toqqissisimassusianik sunniisinaasunik, eqqugaasut ikiorserneqartarnissaat kommunip qularnaassagaa. MIO-p innersuussutigattaq tarnikkut nappaatit pillugit ilisimasanik paarlaasseqatigiittarnissaaq.
- MIO-p innersuussutigaa, illoqarfinni nunaqarfinnilu innuttaasunut atonerluinerup katsorsarnissaanik neqerooruteqartoqartassasoo. Meeqqat angerlarsimaffinni atonerluinermik ajornartorsiuteqartuni peroriartortut, tarnikkut ikiorserneqarnissamik neqeroorfigineqassapput, imigassamik atonerluisup/atonerluisut katsorsarneqarnerat apequtaatinnagu.
- MIO-p innersuussutigaa, nunaqarfinni meeqqanik inuusuttunillu nakkutillineq kommunip qulakkiissavaa (Meeqqat tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaanni, nr. 20-mi, 26. juni 2017-imeersumi § 3 aamma 8). Pisartut ilisimaneqanngitsut amerlapput, taamaammat meeqqat ikiorsertariallit isumaginnikkut aqqissuussinermi ersinngitsut takkuitsorneqariaannaallutik.
- MIO-p innersuussutigaa, sullissisut suliamut attuumavallaarnermik ajornartorsiutit maluginiarneqassasut, tassuunakkut meeqqat ikiorsertariallit ikiorserneqarnissaat qulakkeeqqullugu, suliamut attuumavallaarluni ajornartorsiutaasartut apequtaatinnagit. Tamanna qulakkeerneqarsinnaavoq kommunimi kinaassutsimik isertuussilluni qitiusumik saaffiginniffiussusamik pilersitsinikkut.
- MIO-p innersuussutigaa, kommunip inunnik isumaginninnermi oqartussaasut sulianik suliaqarnerat isumannaassagaa, Meeqqat tapersersorneqarnissaannut Inatsisartut inatsisaat, nr. 20-mi, 26. juni 2017-imeersoq naapertorlugu.

- MIO-p innersuussutigaa, kommunimut nalunaaruteqartarnermi periusissat ilitersuutillu suliarineqassasut, tamatumunnga ilaatillugit innuttaasunut nalunaaruteqartunut nalunaaruteqartoqareernerata kingorna qanoq pisoqartarneranik nassuiaatit. Nalunaaruteqartoqarnerit tunngavigalugit iliuuseqartoqartarnissaata, meeqqat iliuusissanik pilersaarusiunneqartarnissaasa meeqqallu ikiorsernissaannut pinngitsoorani periarfissiisoqartassasoo.
- MIO-p innersuussutigaa, atuarfiup, meeqqeriviit, sunngiffimmut tunngasut, peqqinnissaqarfiup isumaginnittoqarfillu akornanni suliat akimorlugit suleqatigiinnerup pitsanngorsarnissaa kommunip qularnaassagaa.

MEEQQAT ANGERLARSIMAFFIUP AVATAANUT INISSINNEQARNISSAMIK NAMMINNEERLUTIK KISSAATEQARTUT

Meeqqat Illersuisuata naapippai, meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqarnissaminnik namminneerlutik kissaateqartut aamma meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqareersut, allamulli nuukkusullutik kissaateqartut. Suliani arlalinni meeqqat inuunerminni atugarisaat pillugit nalunaarutiginnittoqartarsimavoq, kommunimiilli (ersittumik) iliuuseqartoqarani. Angajoqqaarsianut ilitersuisarnissamik inissiiffiusunillu nakkutillisoqartarnissaanik pisariaqartitsinerit aamma oqaatigineqarput. Meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissinneqartut arlallit, ulluinnarni tapersersorneqarnissartik imaluunniit tarnikkut ikiorserneqarnissartik pisariaqartippaat.

MIO-p innersuussutigai

- MIO-p innersuussutigaa, angajoqqaat meeqqaminnik toqqissisimatitsinissaat anguniarlugu tapersersorneqarlutillu ikiorneqassasut. Angajoqqaat arlaqartut pisariaqartippaat, meeqqamik ulluinnarni ingerlalluassagunik aamma peqqissumik toqqissisimasumillu inuuneqassagunik pisariaqartitaat pillugit ikorfartorneqarlutillu ilitersorneqarnissartik.
- MIO-p innersuussutigaa, angajoqqaarsiaasartut ilitersorneqarnissaat kommunip aallarnissassagaa aamma ilinni-aqqinnissaat siunnersorneqarnissaallu qularnaassagaa.
- MIO-p innersuussutigaa, angajoqqaarsiaasartut piareersaataasumik pikkorissartinneqartarnissaat anguneqassasooq, ilaatigut meeqqap ilaqutaasalu akornanni imminnut attuumassuteqarneq pillugu, tamatumalu iluatsittumik meeqqat inissinneqarnissaannut qanoq pingaaruteqartigisinnaanera pillugu, taamatullu meeqqap attaveqaataasa, soqutigisaasa sunngiffimmilu isumaqatigiissutaasa ilisimanissaasa pingaarutaat eqqumaffigissallugu pingaartuuvoq.
- MIO-p innersuussutigaa, angajoqqaarsiatut oqilisaassisartut atugarisaat – pikkorissarneqartarnissaat ilanngullugit – isumannaarneqassasut.

- MIO-p innersuussutigaa, angajoqqaarsianut inissiinermi inatsisitigut pissutsit isumaannaarneqartassasut, meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissineqannginnerini.
- MIO-p innersuussutigaa, meeqqat angerlarsimaffiup avataanut inissineqarnermik nalaani kingornagullu misigisarimasatik pillugit tapersorsorneqarlutillu katsorsarneqartassasut.
- MIO-p innersuussutigaa, meeqqat angerlarsimaffiini pissutsit misissorneqaaqartassasut, meeqqat angerlartinneqannginnerini.
- MIO-p innersuussutigaa, meeqqat angerlartitaanerminnut atatillugu malitseqartitsivigineqartarnissaat qulakkeerneqassasoq.

MEEQQAT INNARLUUTILLIT IMALUUNNIIT MEEQQAT ILIKKARNIARNEK AJORNARTORSIUTEQARTUT QARSUPINNEQARTARPUT

Meeqqat Illersuisuata maluginiarppaa Maniitsumi aamma Qeqqata Kommuniani nunaqarfinni paaqqinniffiit, ornittakkat neqeroorutillu allat meeqqanut ilikkarniarnermik ajornartorsiuteqartunut naleqqussakkat amigaataasut (nalungilarput Sisimiuni meeqqanut tarnikkut timikkullu innarluutilinnut ulloq-unnuarlu paaqqinnittarfeqartoq, Gertrud Rask Minde). MISI-mut kiisalu meeqqat ernumanartumik pissusilersortut pillugit nalunaarutiginninnerit iliuuseqarfigineqartannginnerat ajornartorsiutitut eqqaaneqarpoq.

Qeqqata Kommunian – naak meeqqanut innarluutilinnut ilikkarniarnermillu ajornartorsiutilinnut naleqqullugu arlalinnik suliniuteqartoqaraluartoq – meeqqat ineriartorsinnaassagunik ikiorserariaqarnerisa unammillernartoqarnerat, Meeqqat Illersuisuata nalilerppaa. Meeqqanik innarluutilinnik sullitaqartunik piginnaanngorsaanerit aamma init meeqqanut taakkununga atugassat pitsanngorsarneqarnissaasa pisariaqartineqarnerat pineqarput.

MIO-p innersuussutigai

- MIO-p innersuussutigaa, Inuit innarluutillit ikiorserneqarnerat pillugu Inatsisartut inatsissisaanni aallaavisoq tassaassasoq Qeqqata Kommuniani meeqqanut innarluutilinnut suliniutinut tamanut tunngavisoq. Inatsissisami inunnik isiginneriaaseq Naalagaaffiit Peqatigiit Innarluutillit pillugit Isumaqaatigiissutaannik tunngaveqarpoq, tamatumalu kinguneraa inuit innarluutillit innarluutertik aallaavigalugu nassuianeqartassanngimmata, kisiannili isiginiarneqassallutik inuup inuiaqatigiillu avatangiiserisaasa akornanni akimmiffiusartut tunngavigalugit.
- MIO-p innersuussutigaa, inersimasut meeqqanut innarluutilinnut imaluunniit ilikkarniarnermik ajornartorsiuteqartunut attuumassuteqartartut – tassalu angajoqqaat meeqqanillu sullitaqartut – piginnaanngorsarneqarneri kommunip aallarnissasagai.

inillu sullitaqartut – piginnaanngorsarneqarneri kommunip aallarnissasagai.

- MIO-p innersuussutigaa, kommunip meeqqat innarluutillit imaluunniit ilikkarniarnermik ajornartorsiuteqartut inersimasunik ikorfartuisunik ilaqarlutik sunngiffimmi sammisaqartittarnissaat qularnaassagaa. Taamaaliornikkut meeqqanut innarluutilinnut aamma meeqqat ataasiakkaat pisariaqartitaannut naapertuuttunik atortoqarnissaat avatangiiseqarnissarlu qulakkeerneqassasoq.
- MIO-p nalilerppaa meeqqat ilikkarniarnermik ajornartorsiuteqartut ilinniartinnerini pissutsit inatsisitigut aalajangersagaasut misissoqqissaarneqarnissaat pisariaqartinneqartoq, taamaammatt MIO-p innersuussutigaa, Qeqqata Kommunian Isumaqaatigiissummi Immikkoortoq 23-mik male-ruaanera misissuiffigineqassasoq. Meeqqat timikkut tarnikkullu innarluutillit meeqqatut allatulli pisinnaatitaaffeqarput; tamanna aamma atuuppoq ilinniartitsinnermut tunngasunut (immikkoortoq 28 aamma 29).
- MIO-p innersuussutigaa, atuarfiup angerlarsimaffiullu MISI-mik suleqateqarnerat patajaallisarneqassasoq, tassuunakkullu meeqqat misissorneqarnissamik ikorfartugaanissamillu pisariaqartitsinerat piviusunngortinneqarluni.
- MIO-p innersuussutigaa, angajoqqaat meeqqanillu sullitaqartut pisariaqartitamikkut ilitersorneqartassasut.
- MIO-p innersuussutigaa, atuarfinni init meeqqanut innarluutilinnut naapertuuttut qulakkeerneqassasut.

MEEQQAT IMMINUT TOQURATAARSINNAASUT AAMMA MEEQQAT INNARLIGAASIMASUT IKIORNEQARNEQ AJORPUT

Innuttaasut arlaqartut – meeqqat inersimasullu – meeqqanik imminut toqoratarsinnaasut imaluunniit persuttagaasunik kinguaassuittigulluunniit atornerlugaasunik katsorsaanissamik ikorsiinissamillu periarfissat amerlanerit kissaatigaat. Aamma atornerluiffiusunik avatangiiseqarlutik meeqqanut peroriartortunut meeqqanullu pisunik annilaarnartunik sak-kortuunillu takunnittunut, tamakkunungaluunniit akuusunut, katsorsaanissamik periarfissat ujjartorneqarput.

MIO-p innersuussutigai

- MIO-p innersuussutigaa, meeqqat ikiorneqartarnerinut tunngasut patajaallisarneqassasut, tassuunakkullu meeqqat timikkut tarnikkullu katsorsarneqarnissaat qulakkeerneqarluni.
- MIO-p innersuussutigaa, atuarfinni isumaginninnermi siunnersortinik atorfinitsitsisoqassasoq.
- MIO-p innersuussutigaa, meeqqanut inuusuttunullu, inersimasunut atornerluisunut qanigisaasunut namminnerluunniit atornerluisuusunut (aanngajaarniutit kannguttaasut-

liorfigineqarnerillu) katsorsaanssamik neqeroorutit pilersinneqassasut.

- MIO-p innersuussutigaa, meeqqat isumaginninnerup iluani nalunaarsugaanngitsut, ikiortariaqartulli eqqaamaneqassasut. Kisitsisinngorlugit ilisimanngisat amerlapput, taamaamat kommuniq nammineq orniguttarluni sulinissaa pisariaqartinneqarpoq, meeqqat arajutsineqartussaagaluit paasi-neqarlutillu pisariaqartitamikkut ikiorneqarsinnaaqullugit.

NUNAQRFINNI MEEQQAT

Meeqqat Illersuisuata nalilerpaa, nunaqarfinni meeqqat atugarisaat assigiinneqisut. Nunaqarfinni ataasiakkaani inuit nukissallit pinaveersaartitsinnermut inerisaanermullu periarfissanik qitiutitsippit. Nunaqarfinni allani meeqqat naligiimmik periarfissinneqarnissamik, ineriartornissamik ilinniagaqarnissamillu pisinnaatitaaffeqarnerisa piviusunngortinnissaat ajornartorsiutaapput – tamatumunnga ilanngullugit atuartut angerlarsimaffiini meeqqat atugarisaat – kiisaalu illersugaanerit.

MIO-p innersuussutigai

MIO-p innersuussutigaa, kommuniq suliniutit meeqqap pisariaqartitaanik ilisimasaqarnerulersitsisut erseqqissassagai. Pingaartumik makkununnga tunngasut:

- Atuarfimmuq tunngasut
  - Meeqqanik atuartut angerlarsimaffiini najugaqalersussanik piareersaanerit ilanngullugit.
- Hashimik atornerluinermik pinaveersaartitsilluni katsorsaanerit.
- Angajoqqaat imigassamik atornerluippata meeqqanik illersuineq.
- Angajoqqaanik pikkorissaanerit – perorsaaneq killiliisarnerillu immikkut sammillugit.
- Piareersimanissamut politikkit, ilaatigut aaqqiagiinngittarnernut kinguaassiutitigullu atornerluinernut sammillugit.
- Inunnik nukissalinnik suleqateqarneq aamma ilisimasanik misilittakkanillu avitseqatigiinneq.

MEEQQAT PUIGUKKAT

Meeqqat Illersuisuata kaammattuutigiumavaa meeqqat isumaginninnerup iluani nalunaarsugaanngitsut, ikiortariaqartulli eqqaamaneqarnissaat. Kisitsisitigut ilisimaneqanngitsut amerlapput, taamaamat pisariaqartinneqarpoq kommuniq orniguttarluni suliaqarnissaa, taamatut meeqqat arajutsineqartussaagaluartut paasineqaaqullugit pisariaqartitaminnillu ikiorneqaaqullugit.

8.4 Meeqqat tassaapput namminneq inuunertik pillugu immikkut ilisimasallit. Aperisakkit. Naalaartakkit.

Meeqqat inuusuttullu namminneq inissisimanertik inuunerminnilu atugarisatik pillugit annertuumik ilisimasaqartarput. Meeqqat apersornerisigut toqqissisimassusiat pillugu toqqaanartumik ilisimasaqalersarpugut. Meeqqat naalaarnerisigut meeqqat silarsuaat nalissaqanngitsumik paasisaqarfigisinaavarput – tassauna meeqqat ilaqutariillu meerartallit aaqqiissutissatut siunnersuutaat pissarsiarinnaavagut. Aaqqiissutissat immaqa ataavartuusinnaasut – meeqqap nammineq inuuneranit aallaaveqarnerit pissutigalugu.

Meeqqat isiginneriaasiannik isumaannillu aperisarnerat aamma tassaavoq meeqqanik inuusuttunillu ataqqinninnermik ersersitsineq, tamannarpiarluni Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Isumaqatigiisummi Immikkoortoq 12-ip siunertaraa, tassani meeqqap tusaaniarneqarnissaminut pisinnaatitaaffeqarnera pineqarami.

Meeqqat ajornartorsiutaasa aaqqiiviginissaat eqqartoraangatsigit, Meeqqat Illersuisuata innersuussutaa pingaarnepaaq tassaavoq, inersimasut – angajoqqaat, meeqqanik sullitaqartut politikerillu – meeqqat aperalugillu peqataatitassagaat, tusaaniarlugillu.

MIO-p oqaloqatigiinnernut misilittakkanillu paarlaasseqatigiinnernut atorluarneqarnissani nuannaarutigalugu innersuussutigiumavaa, taamaaliorluta meerartatsinnut sinaakku-tissat pilersinniassagatsigit.

8.5 Paquminartunut nipangiussinernullu illuatungiliunneq

Meeqqat innarlerneqartarnerat paquminartinneqangaatsiarpoq. Innarliineq inuunerup pitsaassusianut annertuumik ajoqusiisumillu sunniuteqarsinnaavoq. Inuit innarlerneqarnermik kingorna kingunipilutsitsinernik nammataqartut, arlalitsigut ima nanertisimatigisarput, allaat ikioqqunissaq sapernarluinnangajattarluni. Innarliinerit tarnikkut, peqqissu-sermi inooqataanermilu ajornartorsiutit nassatarisinnaavaat.

Qeqqata Kommunianut angalanerup takutippaa meeqqat inersimasullu saaffiginnittarnerat innarliisoqartarnerani ajornartorsiutit pillugit saqqummiussisarnerat annertusiar-tortuartoq.

MIO-p qamannga pisumik innersuussutigiumavaa, inersimasut tamarmik meeqqanik innarliisoqarneranut ersiutaasut pasit-saassinerillu qisuariarfiginissaat pikkorinneruffigilissagaat.

9. MEEQQAT NAMMINNEQ INNERSUUSSUTAAT

9.1 Meeqqanik peqataatitsineq

Qeqqata Kommunianut angalareernerup kingorna MIO-p toqqarpaa kommunimi meeqqat peqataatinniarlugit, kommunimi hashimik ajornartorsiutit qaangerneqarnissaat pillugit meeqqat namminneq innersuussutaasa saqqummiunnissaat siunertarlugu. Kommunimi meeqqat peqataatinnerisigut meeqqat ilisimasaat, misigisaat namminnerlu ajornartorsiutit assigiinngitsut pillugit isummersuutaat MIO-p paasisaqarfigilluarpai.

MIO-p toqqarpaa meeqqat hashimik atornerluinnermut naleq-qiullugu innersuussutaat isiginiarniarlugit, taamaammat nunaqarfanni alloriarfinni akullerni angajullernilu atuartut kiisalu illoqarfanni 6. aamma 9. klassini atuartut apeqqutinik marlunik ukunangga nassippai:

- Meeraalluni angajoqqaat/ilaquttat hashimik ajornartorsiutillit misigineqarpata, ikiorneqarnissaq qanoq ittoq kissaatigineqartarpa (ilinnit/ilissinnit)?
- Hashimik ajornartorsiutit qaangernissaannut pingasunik siunnersuuteqarit

MIO-p illoqarfimmi klassimit nunaqarfinnilu klassinit pingasunit akissutit tiguai. Akissutinut qujassutitut MIO klassit akisarsaassaannik makitsivoq.

9.1.1 ILAQUTARIIT HASHIMIK AJORNARTORSIUTILLIT IKIORNEQARNISSAMIK IMA NEQEROORFIGINEQASSAPPUT

Atuartut aperineqarput: Meeraalluni angajoqqaat/ilaquttat hashimik ajornartorsiutillit misigineqarpata, ikiorneqarnissaq qanoq-ittoq kissaatigineqartarpa (ilinnit/ilissinnit)?

ATAANIITTUT TASSAAPPUT ATUARTUT AKISSUTAASA ILAAT:

- Angajoqqaaminnut oqaatigissavaat.
- Aalisartuunertik pissutigalugu tamarmik hashimik pujortartanngillat! Inersimasunut oqaatigissavarput.
- Ikiortariaqarput.
- Oqaloqateqartariaqarpoq.
- Anaana katsorsartittariaqarpoq.
- Ilaquttanni soqanngilaq (ikiroortartunik, MIO aaqq.).
- Politiit attavigissavagut.
- Pingaartuuvoq oqaloqateqarnissaq.
- Taakku (angajoqqaat, MIO aaqq.) katsorsartariaqarput.

- Angajoqqaat katsorsartariaqarput. Meeqqat angajoqqaavi oqaloqatigineqassapput, aamma meeraq qanoq innersut aperineqassapput.
- Kissaatigaara ikiorserneqassasut (meeqqat). Angajoqqaarsialertariaqarput ilaquuttaminnulluunniit allanut nuullutik.
- Soorunami unitsittariaqarpat. Ilitsersortariaqarput (angajoqqaat, MIO aaqq.). Oqaloqatigineqarlutik, ikiorneqarlutik. Meeraq atuarfimmi ikiorneqassaaq. Meeqqap misigisutsini eqqartortariaqarpai, angajoqqaallu oqaloqatigineqarlutik.
- Angajoqqaat ikiroortarpata, uanga piumasarisagaluarpara katsorsartinnissaat. Meeraq ilaquuttaminut allanut nuukkallartinneqassaaq, angajoqqaami katsorsartinnerini.
- Kaammattorlugit katsorsarteqqullugit.
- Meeraq ikiortariaqarpat kommuni nalunaarfigissavara.
- Pasitsaassaqarutta politiinut kalerriutigisinnaavarput.
- Katsorsartissapput.
- Angajoqqaakka ikiroorneq ajorput. Meeqqalli allat ikiroortartut ikiortariaqarput. Meeqqat atuarfianni sukkanerumik suleriaaseqartariaqarput, meeqqalluunniit ikiortariaappata ingerlaannaq ikiortariaqarput, pisussat ajornerpaalernissaat utaqqinagu.
- Taakku (angajoqqaat, MIO aaqq.) nakorsartariaqarput. Angajoqqaat nakorsiarneranni meeqqat ilaquuttaminnisapput.

9.1.2 HASHIMIK AJORNARTORSIUTIT IMA AAQQINNEQASSAPPUT

Atuartut aperineqarput hashimik ajornartorsiutit qaangernissaannut pingasunik siunnersuuteqarsinnaanersut.

ATAANIITTUT TASSAAPPUT ATUARTUT AKISSUTAASA ILAAT:

- Angajoqqaat ikiroortarnertik unitsissavaat.
- Angajoqqaat aalakuussaartariaqarput.
- Meeqqat atuarnerat tapersersussavaat.
- Angajoqqaat ikiroortartut MIO-mik oqaloqateqartariaqarput, qanoq iliorlutik ikiroortarunnaarnissartik paasiu-mallugu. MIO-p angajoqqaat oqaluttuutissavai ikiroortarunnaarluni qanoq nuannertigisoq. Ikiroortarunnaarnermik kingorna meeqqaminnik sammisaqateqartassapput, meeraq nuannaqqileqqullugu. Neriuppugut iluaqutaasasooq.

- Kommunefogedimut nalunaarutigalugit.
- Ilinniartitsisumut inersimasumulluunniit allamut kalerriutigalugu.
- MIO-mut inunnilluunniit isumaginnittoqarfimmut kalerriutigalugu.
- Ikiortariaqarput.
- Arlaata ikiaroortarunnaaqullugit oqarfigisinnaappagit.
- Oqarfigisinnaasariaqarpagut (angajoqqaat, MIO aqq.).
- Politiit kalerrinneqassapput.
- Eqqartuullugit.
- Politiinut nalunaarutigineqassapput, katsorsarneqarlutik ikiorneqarlutillu.
- Katsorsartissapput.
- Oqaloqatigineqassapput.
- Ikiaroornartunik tuniniaasut ingerlaannaq politiinut nalunaarutigineqassapput.
- Politiit saaffigalugit.
- Ikiortissarsiorit.
- Pineqartoq katsorsartissinnaavoq, pitsaanerulerniarluni misiliilluni namminerluunniit ikiaroortarunnaarluni.
- Katsorsartilluni imaluunniit nammineq ikiaroornartoq unitsillugu imaluunniit parnaarussaalluni.
- Isumaginnittoqarfik, politiit katsorsaavik.
- Pasitsaassaqarutta politiit saaffigisinnaavagut.
- Angajoqqaat katsorsartissinnaapput.
- Meeraq isumagineqanngippat paarineqaranilu kommuni imaluunniit isumaginnittoqarfik saaffigisariaqarput.
- Katsorsartinneq iluaqutaasinnaavoq.
- Ikiaroortartoq ullut tamaasa oqaloqatigalugu apersortarlugulu.
- Eqqarsaatigiinnarnagu pimoorulluguli ikiaroornartoq unitsillugu. Ikiaroornartumik unitsitsiniarnini nuannaarutigalugu nuannaartuusaaginnarani. Ingerlanera pillugu oqaloqateqartarluni.
- Ilinniarsimasunik oqaloqateqarluni.
- Oqaloqateqassapput.
- Kommuni saaffigisinnaavaat.
- Kommuni, politiit, isumaginnittoqarfik.
- Ikiaroornartumik unitsitsinissaq ilaasa sapertarpaat, tarniluuteqartoqalersinnaavoq aamma toqussutaasinnaavoq.
- Angajoqqaat katsorsartissinnaapput.
- Inuit hashimik pujortartartut politiinut nalunaarutigineqarsinnaapput.
- Isumaginnittoqarfimmut nalunaartoqarsinnaavoq meeqqat atonerlugaappata.
- Ikiaroornartoq pillugu kamaattoqartarpoq, ikiaroortarnerlu qasoqqassutaalersarpoq.
- Ikiaroortaleqinak, nuannerpasinngivippoq.
- Hashimik pujortartartut pujortanngilaaraangamik kamassinnaasarput.
- Hash ulorianarpoq.
- Politiit oqarfigineqarsinnaapput kikkut atonerluisuunersut.
- Pasitsaassaqarutta tamanna politiinut oqaatigisinnaavarput.
- Hashimik pujortarniartoqarpat atonerluisoqarluniluunniit suliniutit ingerlaannaq aallartittariaqarput.
- Kigaappallaamik suliniuteqartarnerit unitsillik, pilertortumik suliniartoqartalerniarli.
- Isumaqarpunga angajoqqaat peqataatitsinerusariaqartut. Meeraq paarilluarlugu innalerneranilu ullup ingerlanerani sulerisimanagera apersuutigisarlugu. Mattuteqqajaanartaqaarmi.
- Nakorsiasapput.
- Ilaqutariit ikiuutissapput.
- Ikinngutit ikiuutissapput.

10. ENGLISH RESUMÉ

The Spokesperson for Children and the National Advocacy Center for Children's Rights – MIO – have a special mandate in Greenland to monitor children's living conditions and ensure children's rights (Inatsisartutlov nr. 11 of 22 November 2011 on the Børnetsmand og Børneråd (The Spokesperson for Children and the Council for Children) section 8, paragraph 1, item 4). The Spokesperson for Children monitors whether law and practice are in accordance with the obligations of Greenland under the UN Convention on the Rights of the Child.

The purpose of the trip to Qeqqata Municipality (Central Greenland) in April to May 2017 was to involve children and hear what they think about their living conditions.

The method is based on conversations, teaching and activities with children and adults. With this approach, it has become possible to advise and guide children about their rights, and to gain knowledge about the conditions under which children live.

Based on this report, it is the Spokesperson for Children's desire to communicate information about the children's living conditions in Central Greenland as well as to put the current situation up for discussion and public debate.

The information about problems that the Spokesperson for Children, the consultant and the child consultant from MIO have received directly from children and adolescents in Qeqqata Municipality is published in a separate report.

The Spokesperson for Children sees differences with regards to the living conditions of children in the towns and smaller settlements of Qeqqata Municipality. The Spokesperson for Children and MIO have met and talked with many children who live a safe and happy life and grow up with nourishment and caring adults around them.

But The Spokesperson for Children has also met a very large group of children and adolescents who do not get the care and protection to which they are entitled.

Three causes of neglect from parents are often mentioned:

- Mental illness
- Cannabis and alcohol problems
- Little or no knowledge about childcare and upbringing

The Spokesperson for Children expresses concern about several serious problems in accordance with the obligations of Greenland under the UN Convention on the Rights of the Child:

- Widespread abuse of cannabis
- Psychological violence is a prevalent problem
- Lack of resources and competencies in the system
- Children exposed to abuse receive no or inadequate help
- Children experience physical violence
- Inadequate childcare and upbringing with no boundaries

The Spokesperson for Children, the consultant and the child consultant from MIO, have notified Qeqqata Municipality of 49 cases of concern about 56 children.

This report is divided into three sections:

- Children's Right to Protection
- Children's Right to Development and Education
- Children's Right to Help

Each section contains examples of inquiries from children and adults, as well as recommendations from MIO and the Spokesperson for Children about possible improvements for the living conditions for children and adolescents in Qeqqata Municipality. A section of the report contains children's own recommendations for actions against the abuse of cannabis.

"It's better if adults only have children if they can take care of them".

ILANNGUSSAQ 1

Qeqqata Kommunea Pilersaarut/Plan 21.04.2017				
Ulloq Dato	Tiki./Alla Ank./Afg.	Sumiiffik Sted	Nal. Kl.	Sammisaq, sullinniakkat & piffimmi sumiiffik Aktivitet, målgruppe & sted
23.04.17	16.00 22.00	Nuuk Atammik		
24.04.17		Atammik	08.45 11.00 12.00 13.00 12.00 16.00	Atammiup Atuarfia Atuartut oqaloqatigineqarneri sammisaqartinneqarnerilu Dialog og aktivitet med eleverne Atammiup Atuarfia Atuarfiup aqutsisui ataatsimeeqatigineqarneri Møde med skoleledelsen Innuttaasut saaffiginninnerat Borgerhenvendelser Atammiup Atuarfia
	20.00 24.00	Atammik Napasoq		
25.04.17		Napasoq	08.45 11.00 12.00 13.00 12.00 16.00	Napasup Atuarfia Atuartut oqaloqatigineqarneri sammisaqartinneqarnerilu Dialog og aktivitet med eleverne Napasup Atuarfia Atuarfiup aqutsisui ataatsimeeqatigineqarneri Møde med skoleledelsen Innuttaasut saaffiginninnerat Borgerhenvendelser Napasup Atuarfia
	17.00 20.30	Napasoq Maniitsoq		
26.04.17		Maniitsoq	08.45 11.30 12.30 14.00 10.00 16.00	Atuarfik Kilaaseeraq <i>9. klassini</i> atuartut oqaloqatigineqarneri sammisaqartinneqarnerilu Dialog og aktivitet med eleverne i <i>9. klasse</i> Atuarfik Kilaaseeraq Atuarfiup aqutsisui ataatsimeeqatigineqarneri Møde med skoleledelsen Innuttaasut saaffiginninnerat Borgerhenvendelser Atuarfik Kilaaseeraq

27.04.17	20.00 01.00	Maniitsoq Maniitsoq Kangaamiut	10.00 16.00 16.30 17.30	Innuttaasut saaffiginninnerat Borgerhenvendelser Atuarfik Kilaaseeraq Atuartut angerlarsimaffianut pulaarneq Besøg på elevhjemmet
28.04.17	18.00 03.00	Kangaamiut Kangaamiut Sisimiut	09.00 11.00 12.00 13.00 12.00 16.00	Kangaamiut Atuarfiat <i>Akullerni angajullernilu</i> atuartut oqaloqatigineqarneri sammisaqartinneqarnerilu Dialog og aktivitet med eleverne i <i>mellem- og ældstetrinnet</i> Kangaamiut Atuarfiat Atuarfiup aqutsisui ataatsimeeqatigineqarneri Møde med skoleledelsen Innuttaasut saaffiginninnerat Borgerhenvendelser Kangaamiut Atuarfiat
29.04.17		Sisimiut		
30.04.17		Sisimiut		
01.05.17		Sisimiut	08.30 09.30 10.00 11.00 10.00 16.00	Minngortunnguup Atuarfia Atuarfiup aqutsisui ataatsimeeqatigineqarneri Møde med skoleledelsen Kommunen Borgmesterip ataatsimeeqatigineqarnera kiisalu immaqa Ilaqutariinnermut ataatsimiitsitaliaq & ilinniartitaanermut, Kulturimut Sunngiffimmullu ataatsimiititaliaq Møde med borgmester og evt. Familieudvalg & Uddannelses-, Kultur og Fritidsudvalg Innuttaasut saaffiginninnerat Borgerhenvendelser Nalunnguarfiup Atuarfia
02.05.17		Sisimiut	08.00 09.30 10.00 11.30	Nalunnguarfiup Atuarfia <i>9. klassini</i> atuartut oqaloqatigineqarneri sammisaqartinneqarnerilu Dialog og aktivitet med eleverne i <i>9. klasse</i> <i>10. klassini</i> atuartut oqaloqatigineqarneri sammisaqartinneqarnerilu

			16.00 17.00	Dialog og aktivitet med eleverne i <i>10. klasse</i> Nalunnguarfiup Atuarfia Atuarfiup aqutsisui ataatsimeeqatigineqarneri Møde med skoleledelsen
			10.00 16.00	Innuttaasut saaffiginninnerat Borgerhenvendelser Nalunnguarfiup Atuarfia
03.05.17	20.00 23.30	Sisimiut Sarfannguit	08.00 09.30 10.00 11.30 10.00 16.00	Minngortunnguup Atuarfia <i>9. klassini</i> atuartut oqaloqatigineqarneri sammissaqartinneqarnerilu Dialog og aktivitet med eleverne i <i>9. klasse</i> <i>10. klassini</i> atuartut oqaloqatigineqarneri sammissaqartinneqarnerilu Dialog og aktivitet med eleverne i <i>10. klasse</i> Borgerhenvendelser Minngortunnguup Atuarfia
04.05.17	19.00 00.30	Sarfannguit Sarfannguit Itilleq	08.45 11.00 12.00 13.00 12.00 16.00	Atuarfik Sarfannguaq Atuartut oqaloqatigineqarneri sammissaqartinneqarnerilu Dialog og aktivitet med eleverne Atuarfik Sarfannguaq Atuarfiup aqutsisui ataatsimeeqatigineqarneri Møde med skoleledelsen Innuttaasut saaffiginninnerat Borgerhenvendelser Atuarfik Sarfannguaq
05.05.17		Itilleq	08.45 11.00 12.00 13.00	Itillip Atuarfia Atuartut oqaloqatigineqarneri sammissaqartinneqarnerilu Dialog og aktivitet med eleverne Itillip Atuarfia Atuarfiup aqutsisui ataatsimeeqatigineqarneri Møde med skoleledelsen

	17.00	Itilleq Nuuk	12.00 16.00	Innuttaasut saaffiginninnerat Borgerhenvendelser Itillip Atuarfia
06.05.17	16.00	Nuuk		

Revideret: 21.04.2017

ILANNGUSSAQ 2

Meeqqat atukkatik pillugit peqataatillugillugit tusarniaavigineqarneri

Qeqqata Kommunia – April/maj 2017

Sivissusaa	Sammisaq naatsumik	Piareersarnej	Atortut
Nalunaaquttap akunneri atuartsifiit marluk - sisamat	1. Meeqqat pisinnaatitaaffii meeqqatullu inuuneq pitsaasoq atuartunut naatsumik ilisaritinneqassaaq. 2. Meeqqatut inuuneq pitsaasoq atuartut naatsumik oqaasertaliiffigissavaat. 3. Atuartut namminneq imt. eqimattani sulinerminni siunnersuuteqarlutillu oqaasertalissavaat pissutit suut iliuuseqarfigineqassasut meeqqatut inuuneq pitsaasoq anguniaraanni. 4. Iloqqasuni naliliineq.	Apeqqutit allanneqarlutillu kopeerneqareerlutik piareerneqarsimassapput. Eqimattanut tamanut post-it, pappilissat, aqerluusat & tusch-it piareerneqarsimassapput.	Flip-over-imut pappilissat aamma tape. Post-it, pappilissat, aqerluusat & tusch-it naammattut. Assiliivik.
Ilinniartitsineri anguniakkat & meeqqat atugaat pillugit oqaloqatigineri			
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ilisimalerneqassaaq inuit tamarmik assigiinnik pisinnaatitaaffeqarneri taamatuttaaq paasissallugu pisinnaatitaaffiit tamarmik assigiinnik naleqarneri ✓ Ilisimalerneqassaaq meeqqat pisinnaatitaaffii malittarisassaammata, meeqqanik nunarsuarput tamakkerlugu paarinnittussat ✓ Atuartut tusarniarfigineqassapput peqataatinneqarlutillu meeqqat atugaat pillugit 			

Eqqaamajuk! Akissutit tamarmik eqqortuupput. Akissuteqartut kinaassutisiminnik illersorneqassapput.

ILANNGUSSAQ 3

Illersorneqarnissamut, ikiorneqarnissamut toqqissisimasumillu angerlarsimaffeqarnissamut pisinnaatitaaffiit (eqimattani sulineq)

1. Angerlarsimaffik toqqissimasoq qanoq ittuaa?
  - a. Toqqissisimasumik nuannersumillu angerlarsimaffeqassangaanni suut pisariaqarpat? Assersuusiorit.
  - b. Ilissinni qanoq ippa? Oqaluttuarit.
2. Meeqqat nuannersumik imlt. nuanniitsumik misigisaqaraangamik, timikkut qanoq misigisinnaavat?
  - a. Illit suut misiginikuuvigit?
  - b. Meeqqat ikiugassaagunik, sumut saaffiginnissinnaappat?
3. Inersimasut meeqqat paarilluassagunikkit qanoq iliussappat?

